

ВІЛГУК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Кафедра інформаційних систем в управлінні та обліку

Анастасія Олегівна Вахрушева

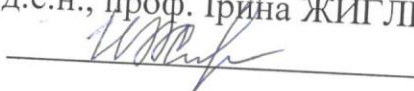
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

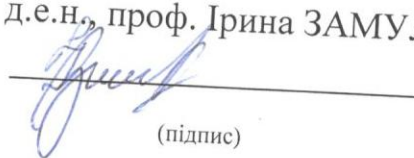
**«Обліково-аналітичне забезпечення управління
туристичним підприємством на засадах сталого розвитку»**

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

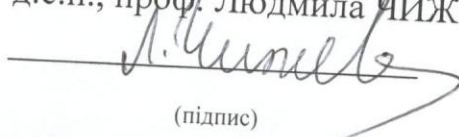
Науковий керівник
д.е.н., проф. Ірина ЖИГЛЕЙ

(підпис)

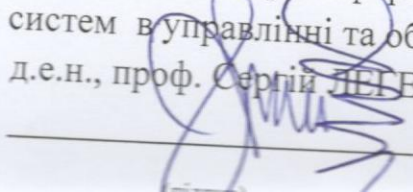
Консультант
д.е.н., проф. Ірина ЗАМУЛА

(підпис)

Рецензент
д.е.н., проф. Людмила ЧИЖЕВСЬКА

(підпис)

Завідувач кафедри інформаційних
систем в управлінні та обліку
д.е.н., проф. Сергій ЛЕГЕНЧУК

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	7
1.1. Економічна сутність управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку.....	7
1.2. Особливості нормативно-правового регулювання обліково-аналітичного забезпечення управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку.....	14
1.3. Динаміка розвитку туристичної галузі до та в умовах повномасштабної війни.....	20
1.4. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» та його роль у забезпеченні сталого розвитку.....	27
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТОВ «ГРАНД МЕНЕДЖМЕНТ».....	35
2.1. Основні підходи до організації бухгалтерського обліку ТОВ «Гранд Менеджмент».....	35
2.2. Методичне забезпечення ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Гранд Менеджмент».....	45
2.3. Оподаткування діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент».....	56
2.4. Відображення ключових операцій у галузі туризму в звітності ТОВ «Гранд Менеджмент».....	62
Висновки до розділу 2.....	67

ВСТУП

Актуальність досліджуваної теми зумовлюється тим, що сьогодні туристична галузь зіштовхується з численними викликами, такими як зміни клімату, економічна нестабільність та потреба в інтеграції екологічних і соціальних факторів в діяльність низки туристичних підприємств. В умовах глобалізації і посилення конкурентної боротьби, ефективне управління туристичними підприємствами вимагає впровадження інноваційних обліково-аналітичних інструментів, які дозволяють здійснювати комплексну оцінку діяльності на основі принципів сталого розвитку. У результаті це дозволить не лише підвищити фінансову ефективність суб'єктів господарювання у галузі туризму, але й зберегти природні ресурси та забезпечити високий рівень соціальної відповідальності.

Зростаючий інтерес до сталого розвитку в усьому світі вимагає від туристичних підприємств переосмислення традиційних підходів до управління. Важливим аспектом є розробка нових методів обліку та аналізу, які враховують екологічні, економічні та соціальні складові бізнесу. Такий підхід дає змогу не лише оптимізувати внутрішні процеси, але й створити додаткові конкурентні переваги. У цьому контексті обліково-аналітичне забезпечення стає важливим інструментом для формування стратегій розвитку, що відповідають сучасним вимогам сталого бізнесу в галузі туризму.

Питання обліково-аналітичного забезпечення управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку у своїх працях розглядали такі науковці, як З.А. Балченко, В. Бондар, А.О. Безгодкова, С.М. Голубка, Л.О. Кирильєва, Г.М. Колісник, В.М. Рожелюк, Ю.О. Распопова, П.Я. Хомин, В. Швець, Л.М. Янчева, А.М. Янчев та ін. Однак багато питань, пов'язаних з особливостями бухгалтерського обліку в галузі туризму досі залишаються недостатньо вивченими та розкритими, що потребує проведення подальших досліджень.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю ТОВ «Гранд Менеджмент» на засадах сталого розвитку.

Відповідно до мети дослідження було визначено ряд **завдань**:

- розкрити економічну сутність управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку;
- дослідити особливості нормативно-правового регулювання обліково-аналітичного забезпечення управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку;
- проаналізувати динаміку розвитку туристичної галузі до та в умовах повномасштабної війни;
- навести загальну характеристику діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» та його роль у забезпеченні сталого розвитку;
- визначити основні підходи до організації бухгалтерського обліку ТОВ «Гранд Менеджмент»;
- охарактеризувати методичне забезпечення ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Гранд Менеджмент»;
- визначити особливості оподаткування ТОВ «Гранд Менеджмент»;
- дослідити особливості відображення ключових операцій у галузі туризму в звітності ТОВ «Гранд Менеджмент»;
- провести оцінку основних аналітичних показників досліджуваного підприємства;
- проаналізувати інформаційне та методичне забезпечення проведення аналізу основної діяльності туристичних підприємств;
- провести аналіз основної діяльності туристичних підприємств;
- розробити методику проведення лекційних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку»;
- розробити методику проведення практичних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку»

Об'єктом дослідження є процес обліково-аналітичного забезпечення управління ТОВ «Гранд Менеджмент» на засадах сталого розвитку.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних та прикладних засад обліково-аналітичного забезпечення управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку.

Методи дослідження. У ході виконання кваліфікаційної роботи було застосовано загальнонаукові методи пізнання для встановлення зв'язків між економічними явищами. Для з'ясування економічної сутності дефініції «управління туристичним підприємством» застосовано логічно-теоретичний метод. Для визначення динаміки фінансових показників ТОВ «Гранд Менеджмент» застосовано статистичні методи дослідження (абсолютні та відносні величини). Дослідження методичних підходів до обліково-аналітичного забезпечення управління туристичним підприємством за вимогами чинних нормативно-правових актів відбувалося із застосуванням методів узагальнення та конкретизації.

Інформаційною базою дослідження виступають праці українських та зарубіжних науковців у галузі бухгалтерського обліку, періодичні видання та монографії за темою дослідження, нормативно-правові документи, офіційні статистичні матеріали, Інтернет-ресурси, дані поточного бухгалтерського обліку, статистична та фінансова звітність ТОВ «Гранд Менеджмент».

Апробація. Результати дослідження було опубліковано у Збірнику матеріалів науково-практичної конференції «Актуальні тенденції економічного розвитку України у сучасних умовах» (м. Житомир, 26 березня 2025 р): Збірник наукових праць. Редкол.: М.М. Тимошенко (голова) та ін. Житомир: Вид. ПП «Рута». 2025. С. 48-51.

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, які охоплюють 13 підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи складає 114 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

1.1. Економічна сутність управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку

В умовах сучасних викликів глобалізації та економічних перетворень управління туристичним підприємством набуває особливої важливості та вимагає розробки нових підходів, які базуються на принципах сталого розвитку. Україна, як країна з багатим туристичним потенціалом, перебуває у процесі формування власного унікального стилю управління, що сильно відрізняється від моделей американського, європейського і тим паче японського менеджменту. Особливістю даного підходу є його адаптація до реалій української економіки, обмежених ресурсів і необхідності швидкого реагування на виклики, пов'язані зі змінами у внутрішньому і міжнародному середовищі. Наукове обґрунтування філософії та сутності такого підходу досі залишається недоопрацьованим, проте саме цей аспект може стати в майбутньому одним із ключових для забезпечення життєздатності підприємств, досягнення сталих позицій на ринку і створення конкурентних переваг.

Обставини, в яких сьогодні опинився український туристичний бізнес у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ, змушують підприємства формувати власні стратегії, адаптовані до умов мінливого середовища. Для туристичного сектору це означає необхідність комплексної реструктуризації, що включає принципи реінжинірингу, поширеного у країнах ЄС. Інтеграція ідей управління на засадах стратегічного розвитку у майбутньому дасть змогу господарюючим суб'єктам не лише оптимізувати внутрішні бізнес-процеси, але й скоротити час на реалізацію різних ініціатив, розширюючи межі творчості керівників. У свою чергу, впровадження інноваційних методів обліково-аналітичного забезпечення

сприятиме сталому розвитку туристичних підприємств, збереженню їх рівня конкурентоспроможності, а також розв'язанню різноманітних екологічних і соціальних проблем. В умовах повоєнного відновлення саме такий підхід дасть змогу туристичному бізнесу не лише адаптуватися до нових викликів, але й посилити свої позиції на глобальному ринку.

Фраза «пов'язувати все між собою» точно передає сутність менеджменту в туристичному бізнесі, незалежно від того, які саме класифікації управлінських проблем обираються для дослідження. Водночас, щоб зрозуміти ключову ідею даного підходу, важливо зрозуміти, у межах чого функціонує галузь туризму. Тому перш за все слід чітко визначити сутність поняття «туристичний бізнес» і «управління туристичним підприємством».

Підходи науковців до визначення сутності поняття «туристичний бізнес» наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи науковців до визначення сутності поняття «туристичний бізнес»

Джерело	Визначення
Л.П. Дядечко [8, с. 32]	Туристичний бізнес виступає єдиною економіко-технологічною системою формування й реалізації туристичного продукту з метою задоволення попиту на туристичні послуги.
О.О. Любіцева [19, с. 87]	Туристичний бізнес – це сукупна співпраця суб'єктів туристичної діяльності з формування системи стійких соціальних, політико-правових, економічних та інших відносин.
П.Р. Пуцентейло [34, с. 155]	Туристичний бізнес – одна з найбільш динамічних галузей, що швидко розвиваються у світовому господарстві. Туризм входить до трьох найбільших експортних галузей у світі.
В.Ю. Світлична, С.А. Александрова [37, с. 49]	Туристичний бізнес – оце не просто про продаж турів. Це про створення незабутніх моментів для своїх клієнтів, про побудову довготривалих стосунків і розвиток власного бренду.
І.Г. Смирнов, О.О. Любіцева [38, с. 64]	Туристичний бізнес – це важлива складова зовнішньоекономічної діяльності кожної держави світу, яка є однією з найбільших і високодохідних галузей світової економіки.

Джерело: складено автором на основі аналізу наукових праць

Згідно з підходами науковців, туристичний бізнес можна розглядати як динамічну та складну економічну систему, що включає в себе ряд аспектів: від створення та реалізації туристичних продуктів клієнтам до розвитку соціальних, політичних і економічних відносин між учасниками туристичного

ринку. Його важливість для національної економіки підтверджується тим, що даний вид бізнесу є одним із найбільш прибуткових на світовому рівні, а також потребою у побудові довготривалих стосунків із клієнтами та створення для них унікальних вражень. Усі наведені визначення у табл. 1.1 підкреслюють важливість туризму як для внутрішнього розвитку, так і для зовнішньоекономічних відносин кожної держави.

Управління туристичним підприємством є багатогранним процесом, що охоплює стратегічне планування, організацію, координацію та контроль діяльності з метою досягнення економічної ефективності, конкурентних позицій та сталого розвитку. Особливість даної сфери полягає в її адаптації до мінливих умов ринку, зростаючого попиту на якісні послуги та необхідності врахування екологічних і соціальних аспектів. У такому контексті важливо чітко окреслити сутність поняття «управління туристичним підприємством», щоб визначити ключові аспекти, що формують основу його ефективності.

Підходи сучасних науковців до визначення сутності поняття «управління туристичним підприємством» наведено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Підходи науковців до визначення сутності поняття «управління туристичним підприємством»

Джерело	Визначення
І. Заря, Г. Дудич [12, с. 205]	Управління туристичним підприємством – це процес планування, організації, мотивації та контролю діяльності підприємства з метою досягнення його стратегічних та оперативних цілей в умовах динамічного ринкового середовища.
В.О. Іванунік [13, с. 38]	Управління туристичним підприємством включає проектування організаційних структур, які забезпечують ефективну взаємодію між різними підрозділами та сприяють досягненню цілей.
М.П. Мальська та ін. [20, с. 243]	Управління туристичним підприємством передбачає визначення сфери посадових повноважень і обов’язків, а також використання відповідних методів управління для досягнення ефективності.
Н.В. Чорненька [47, с. 40]	Управління туристичним підприємством в умовах сьогодення передбачає використання сучасних інформаційних технологій для оптимізації процесів та підвищення ефективності діяльності суб’єктів господарювання у галузі.
В.Г. Явкін, В.П. Руденко та ін. [49, с. 65]	Управління туристичним підприємством – це комплексна система, що охоплює мистецтво прийняття управлінських рішень у галузі туризму.

Джерело: складено автором на основі аналізу наукових праць

З табл. 1.2 можна зробити висновок, що проведений аналіз підходів до визначення сутності поняття «управління туристичним підприємством» свідчить про його багатовимірність і складність. Процес управління охоплює планування, організацію, мотивацію, контроль, а також проєктування організаційних структур, використання сучасних інформаційних технологій і прийняття ефективних управлінських рішень. Усі ці аспекти спрямовані на забезпечення ефективної діяльності підприємств у динамічному середовищі, досягнення стратегічних і оперативних цілей, а також адаптацію до сучасних викликів у галузі туризму.

Управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку ґрунтується на інтеграції соціально-етичної та екологічної відповідальності у всі аспекти його діяльності. Туристичні підприємства повинні не лише забезпечити економічну ефективність і конкурентоспроможність, а й сприяти збереженню навколишнього середовища, підтримці громад у місцях присутності, а також дотримуватися етичних норм у взаємодії з партнерами, клієнтами та персоналом. Такий підхід дозволяє створювати довготривалу цінність для суспільства, що сприяє підвищенню якості туристичних послуг і зміцненню довіри до галузі туризму [4, с. 21].

Соціально-етична відповідальність туристичних підприємств є ключовим чинником досягнення цілей сталого розвитку як на глобальному, так і на національному рівнях, особливо в Україні. Зобов'язання дотримуватися Цілей сталого розвитку, ухвалених ООН, набуло великого значення як для державної політики України, так і для підприємницької діяльності. Туристична галузь відіграє важливу роль у досягненні багатьох із Цілей, а впровадження принципів соціально-етичної відповідальності дає змогу об'єднувати соціальні, економічні та екологічні аспекти в управлінні туристичними підприємствами, що сприяє сталому розвитку країни. У сучасних умовах туристичні підприємства, які не враховують принципів соціально-етичної відповідальності, ризикують втратити конкурентоспроможність, адже клієнти й інвестори дедалі

частіше обирають саме соціально відповідальних суб'єктів господарської діяльності [52, с. 125].

Ключові Цілі сталого розвитку, які є характерними для діяльності українських туристичних підприємств, наведено на рис. 1.1.

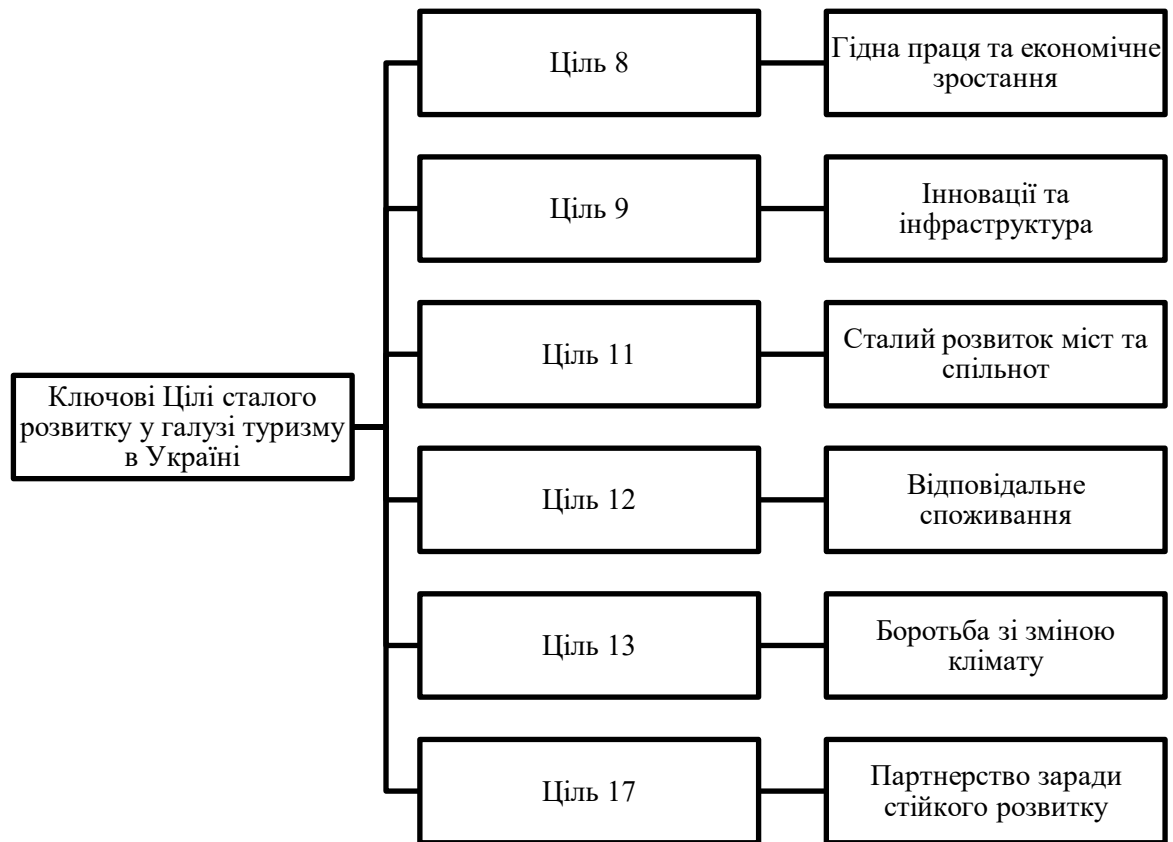

Рис. 1.1. Ключові Цілі сталого розвитку, які є характерними для діяльності українських туристичних підприємств

Джерело: побудовано автором на основі [40]

Охарактеризуємо ключові Цілі сталого розвитку в діяльності туристичних підприємств в Україні більш детально:

- ціль 8 – Гідна праця та економічне зростання: туристичні підприємства в Україні сприяють створенню нових робочих місць та забезпеченню гідних умов праці для працівників галузі. Підтримуючи економічне зростання, такі компанії можуть залучати інвестиції, розвивати локальні громади та сприяти збільшенню доходів до державного та місцевих бюджетів через податкові надходження. Забезпечення соціальних стандартів і турбота про працівників також дозволяє підвищити рівень довіри та стійкості бізнесу;

- ціль 9 – Інновації та інфраструктура: розвиток інноваційних технологій та туристичної інфраструктури є одним із ключових завдань для українських туристичних підприємств. Впровадження цифрових платформ, онлайн-сервісів для бронювання та інтеграція екологічних технологій у готелях і туристичних об'єктах допомагає галузі залишатися конкурентоздатною. Окрім цього також є важливим розвиток транспортної інфраструктури, необхідної для максимальної зручності туристів;

- ціль 11 – Сталий розвиток міст та спільнот: туризм в Україні сприяє збереженню історико-архітектурних пам'яток, розвитку територіальних громад і сталому використанню природних ресурсів. Туристичні підприємства можуть впроваджувати програми, спрямовані на збереження культурної спадщини та покращення умов проживання місцевих громад, залучаючи їх до активної участі в туристичній діяльності;

- ціль 12 – Відповідальне споживання: українські туристичні підприємства мають можливість пропагувати відповідальне споживання серед туристів через зменшення використання пластику, управління відходами, а також просування месенджу щодо вживання екологічно чистих продуктів. Завдяки цьому можна заохотити клієнтів до екологічно свідомого відпочинку, сприяючи збереженню природного середовища для майбутніх поколінь;

- ціль 13 – боротьба зі зміною клімату: туристичний сектор може відігравати значну роль у мінімізації негативного впливу на довкілля шляхом зниження викидів парникових газів, використання відновлюваних джерел енергії та підтримки програм адаптації до зміни клімату. Для цього господарюючі суб'єкти можуть впроваджувати «зелені» ініціативи», такі як енергоефективні будівлі та екологічно безпечний транспорт;

- ціль 17 – Партнерство заради стійкого розвитку: успішне досягнення сталого розвитку в туристичній галузі України можливе через об'єднання зусиль уряду, приватного сектору та громадських організацій. Туристичні підприємства повинні постійно брати участь у міжнародних ініціативах, розвивати партнерські відносини з громадами в місцях присутності та

спільними зусиллями працювати над досягненням екологічних, економічних і соціальних цілей сталого розвитку.

Х. Лешко, В. Холявка та У. Гузар у своїй праці «Інноваційні складові корпоративної соціальної відповідальності туристичних підприємств у сучасних реаліях» підкреслюють важливість інновацій у КСВ для адаптації до сучасних викликів, таких як глобалізація, економічна нестабільність та воєнний стан. Автори акцентують на ролі цифрових технологій, екологічної відповідальності та сталих туристичних продуктів у формуванні конкурентоздатних підприємств і підприємці громад у місцях присутності. Інноваційний підхід до КСВ сприяє зміцненню іміджу українських туристичних підприємств і досягненню Цілей сталого розвитку [18].

А.В. Балабаниць у праці «Екологічна відповідальність як імператив сталого розвитку туристичних підприємств» зазначає, що саме такий напрям є важливим аспектом сталого розвитку галузі, зокрема у контексті збереження природних ресурсів та мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище. Туризм в Україні, як і в багатьох інших країнах, значною мірою впливає на екосистеми та природні території, що вимагає від підприємств впровадження відповідальних практик. Проте на сьогоднішній день лише невелика частина підприємців у галузі туризму активно реалізує даний принцип сталого розвитку через обмежені фінансові ресурси та обізнаність. Серед тих, хто все ж рухається за напрямом екологічної відповідальності, можна відзначити розвиток сільського (зеленого) туризму, популяризацію екологічно чистих продуктів та сервісів, а також створення маршрутів, які зменшують негативний вплив на природні ресурси[2, с. 15].

Г.В. Миськів та І.І. Пасянович у своїй праці «Сталий розвиток і соціальна відповідальність в умовах війни» акцентують увагу на важливості адаптації концепції сталого розвитку до реалій воєнного стану. Автори підкреслюють, що сталий розвиток в умовах війни набуває нового значення, зокрема необхідно сконцентрувати увагу на забезпеченні базових потреб жителів, захисті

соціально вразливих груп населення і підтримці економічної стабільності. Туристичний бізнес, як одна зі значущих галузей економіки, може відігравати провідну роль у відновленні регіонів, інтеграції ВПО до різних громад і підтримці національної культури. У цьому контексті соціальна відповідальність підприємств є не просто етичним зобов'язанням, а необхідністю для виживання та відновлення країни [22, с. 27].

Отже, сутність управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку полягає в комплексній інтеграції екологічних, економічних, а також соціальних аспектів в управлінські практики суб'єктів господарювання, що не лише сприяє підвищенню ефективності бізнесу, але й мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище та суспільство. Сьогодні в умовах війни представники туристичного бізнесу повинні негайно розпочати впровадження інклюзивних та безбар'єрних підходів до обслуговування клієнтів, що не лише покращить якість послуг, але й створить позитивний імідж на ринку. Завдяки цьому туристичні підприємства зможуть залучати широкий контингент клієнтів, формуючи основи для довгострокової стабільності та конкурентоспроможності на ринку.

1.2. Особливості нормативно-правового регулювання обліково-аналітичного забезпечення управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку

Нормативно-правове регулювання обліково-аналітичного забезпечення управління туристичним підприємством здійснюється на кількох рівнях, що забезпечують комплексність та ефективність даного процесу, а саме:

- законодавчий рівень – базується на національних законах, таких як Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та

фінансову звітність в Україні» та інших законодавчих актах, що регулюють загальні принципи ведення обліку та звітності в країні;

- нормативно-правовий рівень – включає положення (стандарти) бухгалтерського обліку, які конкретизують правила ведення обліку в окремих галузях, зокрема в туризмі, та визначають вимоги до складання фінансової звітності;

- регулювання на рівні міжнародних стандартів – на міжнародному рівні важливими є міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО), які використовуються для уніфікації та стандартизації фінансової звітності на міжнародному рівні, а також екологічні та соціальні звіти за принципами сталого розвитку (GRI);

- регулювання на рівні галузевих законів, стандартів та рекомендацій – включає різні стандарти, що застосовуються безпосередньо до туристичних підприємств, зокрема щодо екологічних та соціальних вимог, а також сталого розвитку в туризмі.

Конституція України є основою правової бази в Україні, на якій будується діяльність усіх підприємств незалежно від форм власності. Вона надає правове підґрунтя для здійснення усіх облікових та аналітичних операцій, які притаманні галузі туризму [15].

Огляд кодексів України, що регулюють обліково-аналітичне забезпечення управління туристичним підприємством наведено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Огляд кодексів України, що регулюють обліково-аналітичне забезпечення управління туристичним підприємством

№ з/п	Назва кодексу	Основний зміст	Використання в обліково-аналітичному забезпеченні в галузі туризму
1	Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV (з 28.08.2025 – Закон України №4196-IX) [5]	Встановлює основу ведення господарської діяльності, визначає перелік її суб'єктів, розмежовує галузі господарювання.	Визначає правові особливості ведення туристичного бізнесу для забезпечення законності операцій в галузі.
2	Податковий кодекс	Формулює загальні основи	Регулює особливості

	України від 02.12.2010 р. №2755-IV [31]	оподаткування, ставки податків та зборів в Україні, регламентує їх обчислення, нарахування та стягнення.	нарахування та сплати податків туристичними підприємствами в Україні.
3	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-IV [45]	Визначає основні поняття здійснення підприємницької діяльності та її суб'єктів.	Забезпечує основу для укладання угод у галузі туризму та покарання за порушенням умов угод.

Джерело: узагальнено автором

Зазначені Кодекси України становлять ефективну правову основу для обліково-аналітичного забезпечення управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку. Податковий кодекс регулює порядок нарахування та сплати всіх обов'язкових платежів до державного та місцевих бюджетів, що є критичним для фінансової звітності, а Цивільний – формує основу для укладання угод та вирішення спірних ситуацій, що впливає на стабільність та сталий розвиток галузі.

Основним законодавчим актом, що регулює здійснення бухгалтерського обліку в галузі туризму, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який встановлює принципи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності для всіх суб'єктів господарювання, включаючи підприємства туристичної галузі. Даний закон визначає вимоги до організації бухгалтерського обліку, забезпечує прозорість фінансової звітності та сприяє підвищенню довіри до підприємств, що працюють у туристичній галузі [9].

Аналіз основних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що регулюють обліково-аналітичне забезпечення у галузі туризму, наведено в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Аналіз основних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що регулюють обліково-аналітичне забезпечення у галузі туризму

№ з/п	Назва НП(С)БО	Основний зміст	Використання в обліково-аналітичному забезпеченні в галузі туризму
1	Національне положення (стандарт) бухгалтерського	Визначає загальні вимоги до складу, змісту	Регулює основні вимоги до складання фінансової

	обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [24]	та принципів фінансової звітності підприємств.	звітності туристичними підприємствами.
2	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [25]	Встановлює порядок обліку основних засобів, їх оцінки, амортизації та вибуття.	Визначає порядок обліку основних засобів туристичними підприємствами.
3	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [26]	Регулює облік нематеріальних активів, таких як бренди, ліцензії, програмне забезпечення.	Визначає порядок обліку нематеріальних активів у діяльності туристичних підприємств.

Продовження таблиці 1.4

4	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [27]	Визначає порядок визнання доходів, зокрема доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).	Регулює облік доходів, отриманих від надання туристичних послуг, таких як організація турів, бронювання, екскурсії.
5	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [28]	Описує порядок визнання витрат підприємства, їх класифікацію та відображення в обліку.	Регулює облік витрат туристичних підприємств на організацію послуг, рекламу, готельні послуги та перевезення.

Джерело: узагальнено автором

Аналіз основних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що регулюють обліково-аналітичне забезпечення в галузі туризму дає підставу зробити висновок, що вони охоплюють ключові аспекти фінансової звітності та обліку туристичних підприємств. Від загальних вимог до складу фінансової звітності, визначених у НП(С)БО 1, до специфічних стандартів, що регулюють облік основних засобів – НП(С)БО 7, нематеріальних активів – НП(С)БО 8, доходів – НП(С)БО 15 та витрат – НП(С)БО 16, зазначені положення забезпечують належний облік і контроль фінансових операцій у туристичній галузі. Вони створюють основу для підвищення прозорості, ефективності та достовірності бухгалтерського обліку, що є важливою складовою для сталого розвитку підприємств даної сфери.

Для забезпечення найбільш ефективного обліково-аналітичного супроводу щодо управління туристичним підприємством варто створити гармонізовану методологічну основу, що дозволяє формувати достовірну найбільш повну фінансову інформацію як для внутрішніх, так і зовнішніх

користувачів. Одним із ключових напрямів у даному контексті є проведення порівняльного аналізу Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, адже таке зіставлення дає змогу визначити основні відмінності й подібності між ними, виявити сильні та слабкі сторони національної системи, а також оцінити можливість адаптації міжнародних підходів до вітчизняної практики (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

**Порівняння основних національних положень (стандартів)
бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів бухгалтерського
обліку, що застосовуються у галузі туризму**

Назва НП(С)БО	Основний зміст НП(С)БО	Назва МСБО	Основний зміст МСБО	Порівняння та відмінності
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначає загальні вимоги до складу, змісту та принципів фінансової звітності	МСБО 1 «Подання фінансової звітності»	Визначає загальні принципи і вимоги до складу фінансових звітів	У МСБО детальніше розглядаються вимоги розкриття інформації у фінансовій звітності
НП(С)БО 7 «Основні засоби»	Встановлює порядок обліку основних засобів, їх оцінки, амортизації та вибуття	МСБО 16 «Основні засоби»	Визначає принципи обліку основних засобів, амортизації та їх оцінки	МСБО надає більшу увагу переоцінці ОЗ та додатковим вимогам щодо їх вибуття
НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»	Регулює облік нематеріальних активів, таких як бренди, ліцензії, програмне забезпечення	МСБО 38 «Нематеріальні активи»	Визначає принципи обліку нематеріальних активів, таких як бренди, ліцензії, програмне забезпечення	МСБО надає більшу увагу тестуванню на знецінення нематеріальних активів і їх амортизації
НП(С)БО 15 «Доходи»	Визначає порядок визнання доходів від реалізації продукції та послуг	МСБО 18 «Дохід»	Визначає принципи визнання доходів, зокрема доходів від реалізації товарів, робіт, послуг	МСБО більше зосереджений на визнанні доходів з огляду на завершеність виконання контрактів
НП(С)БО 16 «Витрати»	Описує порядок визнання витрат	-	-	Не розроблено окремого

	підприємства, їх класифікацію та відображення в обліку			МСБО для регулювання витрат
--	--	--	--	-----------------------------

Джерело: узгальнено автором

Порівняння національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в галузі туризму показує, що основні принципи визнання активів, доходів, витрат та фінансової звітності є схожими, але МСБО надають більше уваги детальному розкриттю інформації, особливо щодо переоцінки основних засобів, тестування щодо знецінення нематеріальних активів, а також визнання доходів залежно від виконання умов контрактів. Водночас, у МСБО немає окремого стандарту для обліку витрат, тоді як в Україні це питання регулюється через НП(С)БО 16. Така різниця в підходах вимагає вдосконалення національних стандартів з урахуванням міжнародної практики для досягнення більшої прозорості та відповідності міжнародним вимогам.

Закон України «Про туризм» є основоположним нормативно-правовим актом, що регулює діяльність туристичних підприємств в Україні. Даний закон встановлює правові та організаційні засади розвитку туризму, визначає основи організації туристичних послуг, охорону прав споживачів, а також сприяє інтеграції принципів сталого розвитку в галузь. Закон покликаний забезпечити ефективну діяльність туристичних підприємств, при цьому враховуючи соціальні, економічні та екологічні аспекти, що є необхідними для сталого розвитку туристичної індустрії в Україні [11].

Екологічна відповідальність туристичних підприємств у галузі туризму регулюється такими національними та міжнародними нормативно-правовими актами, як: Закон України «Про екологічну експертизу», Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Міжнародний стандарт ISO 14001 «Системи екологічного менеджменту», Директива Європейського Союзу 2010/31/ЄС про енергоефективність будівель, Директива ЄС 2014/52/ЄС, що

стосується оцінки впливу на навколишнє середовище, Програма ООН із сталого розвитку 2030, Конвенція про біологічне різноманіття та ін.

Соціальна відповідальність та інклюзивність у діяльності туристичних підприємств регулюється міжнародними нормативно-правовими актами, як: Міжнародний стандарт ISO 26000 «Соціальна відповідальність», Європейська хартія сталого туризму, Загальна декларація прав людини ООН, Глобальна угода ООН та ін.

Таким чином, нормативно-правове регулювання обліково-аналітичного забезпечення управління туристичним підприємством в Україні ґрунтується на комплексній нормативно-правовій основі, яка включає національні закони, міжнародні стандарти, а також галузеві вимоги щодо екологічної та соціальної відповідальності. Законодавчі акти, такі як Податковий кодекс, Закон України «Про особливості регулювання щодо діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм утворення у перехідний період та об'єднання юридичних осіб», Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інші визначають правові засади обліку, звітності та оподаткування операцій, що є важливими для сталого розвитку підприємств у галузі туризму. Міжнародні стандарти, зокрема МСБО доповнюють національне регулювання, забезпечуючи уніфікацію та підвищення якості облікових практик. Окремі директиви, хартії, стандарти якості та програми сприяють інтеграції принципів сталого розвитку в галузі.

1.3. Динаміка розвитку туристичної галузі в Україні до та в умовах повномасштабної війни

Туристична галузь в Україні в умовах воєнного стану зіштовхнулася з низкою серйозних проблем, що впливають на її функціонування. Насамперед це стосується досить значних руйнувань інфраструктури через активні бойові дії. Знищення готелів, транспортних шляхів, туристичних об'єктів та культурних

пам'яток обмежує можливості для роботи індустрії. Військові дії ускладнюють логістику та створюють загрози для безпеки пересування туристів. Під час війни зростають ризики для життя і здоров'я у тих регіонах, що розташовані поблизу зони бойових дій, що робить Україну менш привабливою для іноземних туристів, які надають перевагу стабільності й безпеці.

Негативний вплив війни поширюється також на місцеві підприємства в галузі туризму та економіку в цілому. Галузь туризму, яка до війни забезпечувала значний дохід і створювала робочі місця, нині зазнає досить суттєвих фінансових збитків. Багато підприємств змушені припинити діяльність або скорочувати персонал через нестачу туристів і загальну економічну кризу[3].

Російська агресія протягом 2022-2024 рр. створила величезні загрози національній безпеці в Україні, що стало причиною майже повного руйнування туристичної галузі. В умовах воєнного стану на території країни діють заборони та обмеження, серед яких найбільш негативний вплив на стан галузі туризму здійснюють такі[10]:

- необхідність посилення охорони об'єктів критичної інфраструктури підприємств та закладів, що належать до таких секторів/ як енергетика, транспорт (авіаційний, автомобільний, залізничний), електронні послуги, захист інформації, системи життєзабезпечення тощо;
- запровадження комендантської години, обмеження перебування на вулицях та інших громадських місцях у певний час доби;
- встановлення особливого режиму в'їзду та виїзду, обмеження свободи пересування як громадян України, так і іноземців;
- заборона проведення масових заходів;
- регулювання діяльності всіх підприємств-постачальників електронних комунікаційних послуг, засобів масової інформації, закладів культури тощо;
- здійснення евакуації населення у безпечні регіони за умови виникнення загрози здоров'ю та життєдіяльності людей;

- проведення евакуації культурних цінностей з територій, де виникає загроза їх пошкодженню або знищенню.

Туризм в Україні наразі перебуває у складній ситуації. Інфраструктура та природно-рекреаційні ресурси країни зазнають вкрай серйозних руйнувань через постійні атаки з боку росії. Наразі близько 20% природно-заповідного фонду України постраждало внаслідок впливу війни. Унікальні природні об'єкти, такі як Національний природний парк «Святі гори» та Кінбурнська коса, або повністю знищені під час бойових дій, або опинилися під окупацією.

Згідно з даними Департаменту природно-заповідного фонду України та біорізноманіття Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів, з початку повномасштабного вторгнення у зоні ведення бойових дій постраждало майже 800 об'єктів природно-заповідного фонду, загальною площею понад 1,24 мільйона гектарів. Близько 500 об'єктів залишаються під окупацією, їхня площа становить приблизно 0,8 мільйона гектарів[50].

Станом на травень 2023 року, найдивовижніші та найатрактивніші місця у національних парках та заповідниках України за доступністю та рівнем безпеки відвідування можна віднести до чотирьох категорій. У табл. 1.6 наведено перелік об'єктів ПЗФ, що віднесено до категорій «доступно», «частково обмежено», «тимчасово закрито» та «окуповано».

Таблиця 1.6

Категорії об'єктів ПЗФ в Україні в контексті безпеки відвідування туристами

Категорія об'єктів ПЗФ	Об'єкти ПЗФ
Доступно	Галицький національний природний парк Карпатський національний природний парк Ківерцівський національний природний парк «Цуманська пуща» Кременецький ботанічний сад Національний природний парк «Бузький Гард» Національний природний парк «Вижицький» та ін.
Частково обмежено	Канівський природний заповідник Карпатський біосферний заповідник Мезинський національний природний парк Національний природний парк «Бойківщина» Національний природний парк «Голосіївський» Національний природний парк «Дністровський каньйон»

	Національний природний парк «Кармелюкове Поділля» Національний природний парк «Мале Полісся» та ін.
Тимчасово закрито	Національний природний парк «Кам'янська Січ» Національний природний парк «Нижньодніпровський» Національний природний парк «Пирятинський» Національний природний парк «Святі гори» Національний природний парк «Тузлівські лимани» Природний заповідник «Дніпровсько-Орільський» Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник та ін.
Окуповано	Національний природний парк «Олешківські піски» Національний природний парк «Чарівна гавань» Національний природний парк «Кремінські ліси» Опукський природний заповідник Приазовський національний природний парк та ін.

Джерело: складено автором на основі [32]

Такі суворі обмеження стосуються не лише прикордонних територій, а й для зон вздовж лінії фронту. Так, тимчасово закритим є природний заповідник «Дніпровсько-Орільський» через заборону відвідування лісів Дніпропетровської області розпорядженням обласної військової адміністрації.

Всього з моменту вторгнення росії в Україну, на початок 2024 р. було повністю зруйновано або пошкоджено 2312 об'єктів туристичної індустрії за 3-ма категоріями, що наведено на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Кількість пошкоджених або повністю зруйнованих об'єктів туристичної індустрії з 24.02.2022 по 31.12.2023 р., од.

Джерело: побудовано автором на основі [33]

За наявними статистичними даними Державного агентства розвитку туризму, за перший рік воєнного стану загальна сума туристичного збору за 2022 р. порівняно з 2021 р. в цілому по країні зменшилася на 24% і склала 178,948 тис. грн., що наведено на рис. 1.3.

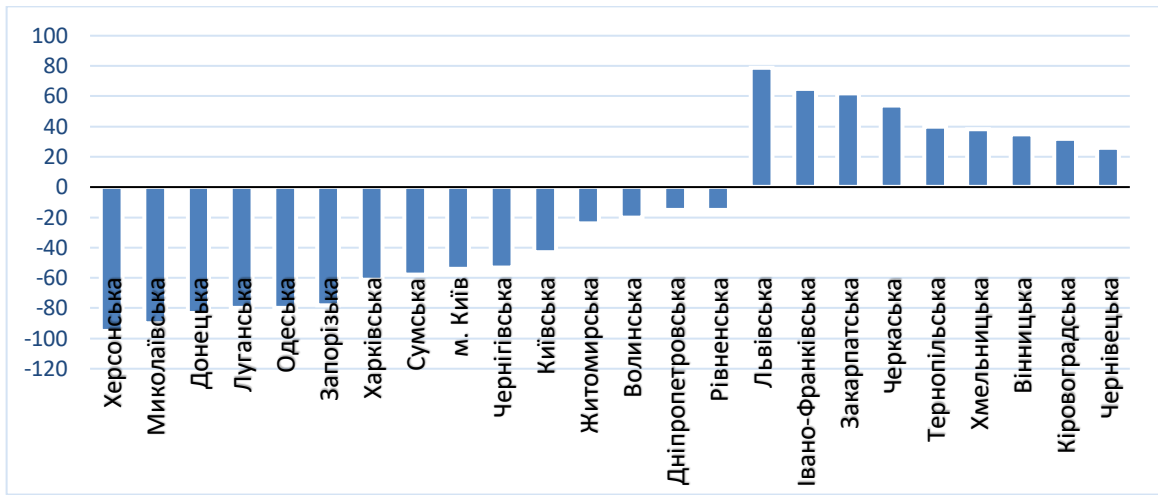

Рис. 1.3. Сума туристичного збору за регіонами України за 2022 р. порівняно з 2021 р., %

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Тенденції змін у розвитку туризму в Україні в умовах воєнного стану наведено на рис. 1.4.

Рис. 1.4. Тенденції змін у розвитку туризму в Україні в умовах воєнного стану

Джерело: побудовано автором на основі [41]

Аналіз просторових даних за 2022 рік дозволяє виділити три групи регіонів України за динамікою зміни рівня розвитку туризму під час дії воєнного стану, зокрема за показником суми туристичного збору у порівнянні з 2021 роком:

- до першої групи увійшли 15 регіонів – це прикордонні області півночі, сходу та півдня України, які найбільше постраждали від активних бойових дій. У цих регіонах виникла загроза безпеці, а туристична інфраструктура зазнала повного або часткового руйнування. Найбільших втрат зазнали Херсонська, Миколаївська, Донецька, Луганська та Одеська області, де падіння туристичної галузі становить від 80% до 95%. У північних та північно-східних регіонах, включаючи Київ, втрати були меншими, але також суттєвими – від 40% до 79%. У той же час найменші втрати зафіксовано у Житомирській, Рівненській та Дніпропетровській областях, де падіння склало від 3% до 19%;

- друга група охоплює 9 регіонів центральної та західної частини України, зокрема Львівську, Закарпатську, Івано-Франківську, Тернопільську, Вінницьку, Чернівецьку, Хмельницьку, Кіровоградську та Черкаську області. Ці регіони не є прикордонними чи прифронтовими, тому демонструють позитивну динаміку у розвитку туризму. Зростання туристичного збору у цих областях варіюється від незначного (1-20%) до суттєвого (40-80%);

- третя група включає Автономну Республіку Крим, де дані про розвиток туризму наразі відсутні.

У загальному національному вимірі показник діяльності галузі туризму в 2022 р. навіть перевищив довоєнний показник «ковідного» 2020 р., що наведено на рис. 1.5.

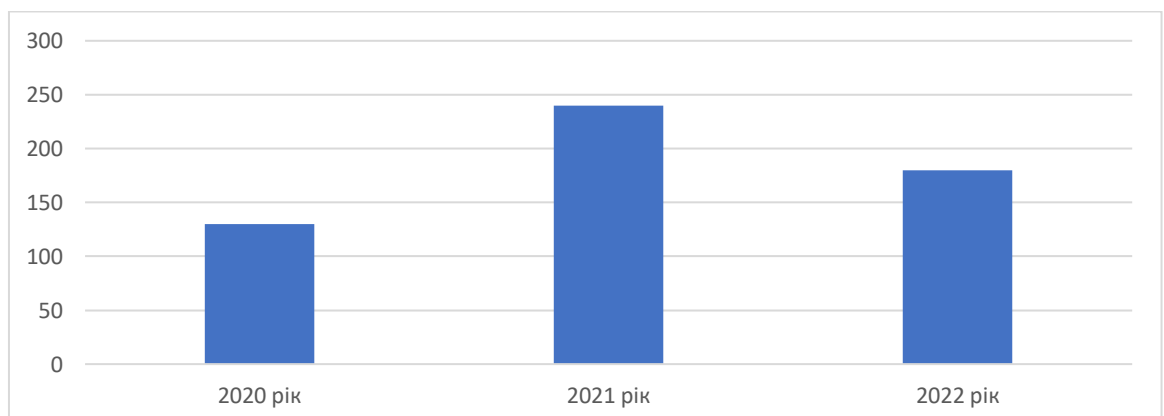

Рис. 1.5. Сума туристичного збору в Україні за 2020-2022 рр., млн грн

Джерело: побудовано автором на основі [30]

Згідно з опитуванням, проведеним ДАРТ разом із UNICEF U-Report Ukraine, майже 23% українців не змінили свого ставлення до подорожей навіть після початку повномасштабної війни. Ще 21% респондентів вважають, що подорожі сприяють підтримці національної економіки країни, тоді як стільки ж людей уникають мандрів через побоювання за власну безпеку.

Літо є найпопулярнішим сезоном для подорожей серед українців: понад 48% опитаних зазначили, що найчастіше мандрують саме в цей період. Значно менше людей подорожують навесні (4%), восени (3%) та взимку (2%).

Більшість респондентів (56%) обирають час для подорожей, орієнтуючись на періоди відпусток або канікул. Для 22% людей ключовим фактором є вартість поїздок, а ще для 22% важливе значення мають погодні умови.

Щодо видів туризму, 54% респондентів надають перевагу прогулянкам у межах міст. Історичні пам'ятки та музеї цікавлять 28% українців, пляжний відпочинок – 23%, а подієвий туризм – також 23%. Приблизно 22% респондентів обирають гастрономічні тури по регіонах. Активний відпочинок цікавить 16% респондентів, у той же час 11% надають перевагу екотуризму, а майже 9% обирають рекреаційний туризм[30].

Окрім прямих руйнувань і терору з боку російських військ, туризм в Україні зіткнувся з ще однією проблемою – зміною поведінки самих туристів. Потік іноземних гостей значно скоротився, а багато українців через фінансові труднощі та психологічний стрес стали рідше подорожувати, особливо за межі країни. Водночас, попри суттєве зниження міжнародних туристичних потоків, спостерігається певне пожвавлення внутрішнього туризму.

Отже, можна констатувати, що внаслідок війни та воєнного стану галузь туризму в Україні зазнала значних втрат, що відобразилося у зниженні суми туристичного збору на 24%. Найбільше постраждали прикордонні регіони, де

падіння цього показника становить від 80% до 95%. Інші області також зазнали негативного впливу воєнних дій, хоча й у меншому масштабі.

Попри виклики, з якими зіштовхуються об'єкти та суб'єкти туристичної галузі через війну, показники внутрішнього туризму залишаються досить стабільними або навіть демонструють позитивну динаміку, особливо в західних регіонах країни. Розвиток та активна популяризація внутрішнього туризму стали пріоритетом для державних та громадських організацій. Різноманітні ініціативи, спрямовані на підтримку та просування відомих туристичних об'єктів, сприяють збереженню й зміцненню туристичного потенціалу України навіть у складних умовах воєнного часу.

1.4. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» та його роль в забезпеченні сталого розвитку

Готель «FairmontGrandHotelKyiv» розташований в історичному районі міста Києва на березі річки Дніпро. Гості, які відвідують столицю України у справах або заради задоволення, можуть відкрити приголомшливий комфорт готелю, його вишукану кухню, SPA-процедури і розкішні приміщення для проведення ділових переговорів та заходів. З кожного номеру в готелі відкриваються незрівнянні види на Дніпро, золоті куполи оточуючих соборів та незліченні всесвітньо відомі архітектурні пам'ятки, які розташовані всього у декількох кроках. Туристам необхідно витратити лише до п'яти хвилин часу, щоб дістатися до Золотих Воріт, Києво-Печерської лаври або Софіївського собору [53].

Управління готелем здійснюється ТОВ «Гранд Менеджмент», інформацію про яке наведено в табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Інформація про ТОВ «Гранд Менеджмент»

Повна назва	Товариство з обмеженою відповідальністю «Гранд Менеджмент»
Скорочена назва	ТОВ «Гранд Менеджмент»
ЄДРПОУ	37200675
Адреса	Україна, 04070, м. Київ, вул. Набережно-Хрещатицька, буд. 1

Дата заснування	10.08.2010 року
Основний вид діяльності	55.10 Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування
Директор	Іващук Оксана Володимирівна
Статутний капітал	30 001 000 грн.
Власники	ПАТ «Венчурний закритий недиверсифікований корпоративний інвестиційний фонд «Унібудінвест» – 20 000 000 грн. (66,66%) ТОВ «Ярославів Вал» – 10 001 000 грн. (33,34%)

Джерело: складено автором на основі [54]

У готелі «FairmontGrandHotelKyiv» налічується 258 номерів різного типу та рівня комфорту, які оформлені стильно та елегантно. У кожному номері готелю є: кондиціонер, телевізор з плоским екраном, супутникове телебачення, міні-бар, телефон, сейф, Wi-Fi, фен, ванна кімната, душ, біде [53].

Структуру номерного фонду «FairmontGrandHotelKyiv» наведено в табл. 1.8.

Таблиця 1.8

Структура номерного фонду «FairmontGrandHotelKyiv»

Номерний фонд	Кількість номерів	Кількість місць	Площа номера, м2
Стандартний номер (номер Fairmont)	100	2	53
Номера Fairmont Gold	80	2	65
Номер Люкс Junior	45	2	51
Люкс категорії Gold	32	2	79
Президентські апартаменти	1	2	166

Джерело: складено автором на основі [53]

Також у «FairmontGrandHotelKyiv» гості можуть скористатися послугами конференц-залів. Загальна кількість конференц-залів у готелі – 12. Всі конференц-зали мають різну площу та призначені для проведення різних ділових заходів. Особливістю є те, що назва деяких конференц-залів присвячена історичним назвам українських земель: Krym, Karpaty, Bukovyna, Galychyna, Volyn, Bessarabiya, Podilya, Polissya[53].

Ціни на готельні номери змінюються відповідно до сезону та завантаженості. Також ціна залежить від типу обраного номера та кількості днів проживання. У вартість готельних номерів «Fairmont Grand Hotel Kyiv» входить не лише проживання, але й сніданки шведської лінії, Wi-Fi,

відвідування SPA-центру, а саме басейн, джакузі, сауни, сінної кімнати та спортзалу.

У табл. 1.9 наведено ціни на послуги з розміщення у готелі «FairmontGrandHotelKyiv» станом на грудень 2024 року.

Таблиця 1.9

**Ціни на послуги з розміщення у готелі «Fairmont Grand Hotel Kyiv»
станом на грудень 2024 року**

Категорія номеру	Вартість, грн./добу
Стандартний номер (номер Fairmont)	11 107
Номера Fairmont Gold	13 752
Номер Люкс Junior	16 455
Люкс категорії Gold	24 682
Президентські апартаменти	28 976

Джерело: складено автором на основі [53]

Перелік основних послуг у «FairmontGrandHotelKyiv» включає в себе: реєстрацію/виїзд гостей; послуги консьєржа; послуги пральної; прибирання номерів; сейф для зберігання цінностей; транспортні послуги (трансфер із залізничної станції «Київ-Пас» до дверей готелю); парковка; доступ для гостей з обмеженими можливостями [53].

Також у «FairmontGrandHotelKyiv» на 1 поверсі розташоване Shangri La Casino, яке пропонує двадцять гральних столів, включаючи американську рулетку, блекджек, чотири різних варіанти столів для покеру, баккарі і техаського холдема. 80 ігрових автоматів і лайв-рулетка з електронними терміналами доповнюють найкращі враження про казино Києва.

Для своїх відвідувачів «FairmontGrandHotelKyiv» пропонує ресторан сучасної європейської кухні, який є найкращим рестораном в Києві, заклад «SweetBook» для того, щоб гості могли насолодитися вишуканими десертами від професійних кондитерів та «VintageBar», де можна спробувати якісні алкогольні напої, сигари або трубку в розкішній атмосфері лаунджа. Також «FairmontGrandHotelKyiv» пропонує різноманітне 24-годинне обслуговування в комфортній та усамітненій атмосфері готельного номера.

Для своїх постійних клієнтів та нових гостей «FairmontGrandHotelKyiv» пропонує наступні програми лояльності та пропозиції [53]:

- «Відчуйте FairmontMoments»: знижка 10% на проживання при бронюванні з 12 жовтня 2024 р. по 29 березня 2025 р. для проживання до 30 квітня 2025 р.;

- «Співробітники державного апарату»: готель пропонує особливі тарифи співробітникам дипломатичних іноземних представництв, військовим та представникам ЗМІ;

- «CityEscape»: гостям пропонується розміщення в номері класу «Люкс» з однією спальнею в п'ятницю або в суботу, сніданок, безкоштовна пляшка ігристого вина, фрукти або солодощі, знижка на вечерю 10%, безкоштовне паркування для одного автомобіля, безкоштовний ранній заїзд та безкоштовний пізній виїзд;

- «Продовжуйте Ваше перебування. Отримайте більше задоволення»: знижка 15% при розміщенні на період від трьох ночей;

- «Dog'sWorld»: одна ніч перебування в номері обраної категорії з домашнім улюбленцем, повний сніданок для 2 осіб в ресторані «VOGUECafeKyiv», постіль для собаки, миски для води та корму.

Організаційна структура ТОВ «Гранд Менеджмент» є оптимальною, адже всі структурні підрозділи готелю доповнюють процес створення туристичних переваг, забезпечують його діяльність та допомагають досягнути ефективності функціонування для максимізації кінцевого результату діяльності, яким вважається надання конкурентоздатних готельних послуг (рис. 1.6).

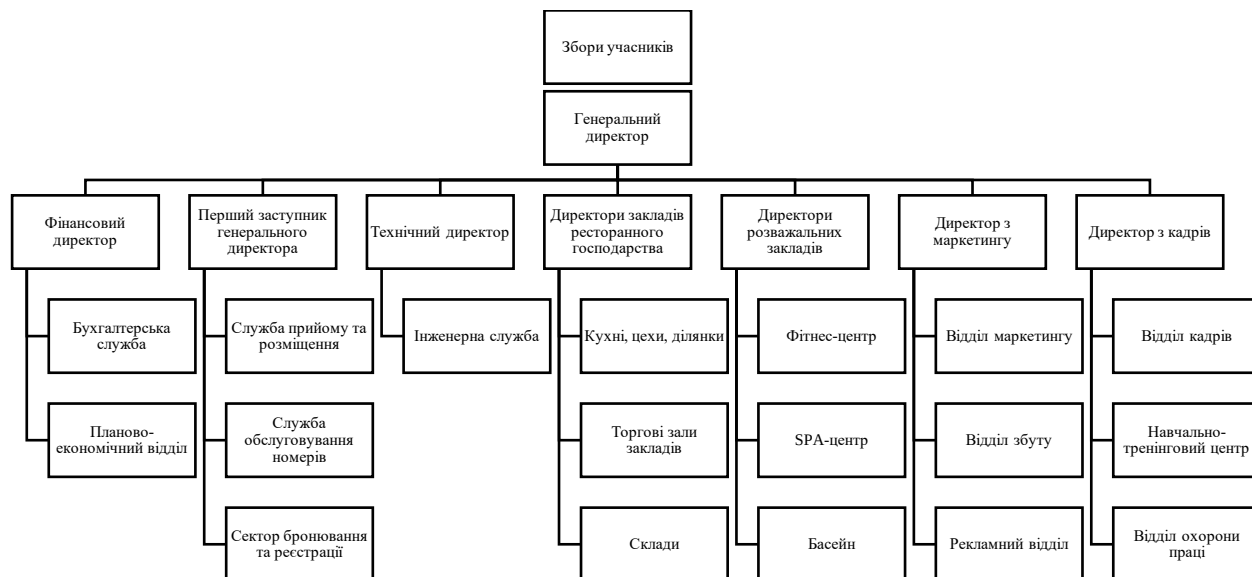

Рис. 1.6. Організаційна структура ТОВ «Гранд Менеджмент»

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

Оскільки готельний комплекс «FairmontGrandHotelKyiv» є товариством з обмеженою відповідальністю, то вищим органом є загальні збори учасників. Рішення на підприємстві приймає керівник та несе за них відповідальність, але всі організаційні питання обговорюються спільно з колективом.

На загальних зборах учасників приймаються найбільш важливі рішення стратегічного характеру. Також на розгляд виносяться питання щодо виходу готелю на певні сегменти ринків, визначаються загальні напрями політики підприємства та план дій, який спрямований на задоволення потреб гостей. На щорічних зборах учасників готельного комплексу затверджується бізнес-план на поточний рік та стратегічні плани щодо подальшого розвитку, визначаються форми розрахунків в готелі.

Генеральним директором «FairmontGrandHotelKyiv» є Іващук Оксана Володимирівна, яка вирішує завдання, що стосуються загальних напрямів діяльності готелю, фінансової політики, здійснює планування господарських витрат та визначає обсяги витрат на утримання персоналу. Частина завдань з управлінської діяльності в готелі покладена на генерального менеджера.

Керівники структурних підрозділів ТОВ «Гранд Менеджмент» виконують повноваження та приймаються оперативні рішення у межах своєї компетенції та у рамках діяльності ключових служб готельного комплексу.

ТОВ «Гранд менеджмент» є ключовим органом управління готелю «FairmontGrandHotelKyiv», забезпечуючи ефективну організаційну структуру та високу якість надання готельних послуг. Завдяки чітко визначеній ієрархії, стратегічним рішенням та програмам лояльності, підприємство досягає високого рівня оптимізації своїх управлінських процесів та сприяє задоволенню потреб гостей.

«Fairmont Grand Hotel Kyiv», як один із провідних готелів преміум-класу в Україні, відіграє важливу роль у підтримці сталого розвитку туристичної галузі країни. На сьогоднішній день готель успішно впроваджує високі стандарти обслуговування, забезпечуючи комфорт для іноземних і вітчизняних гостей, що сприяє формуванню позитивного іміджу України як туристичного напрямку, навіть у складних умовах воєнного стану.

ТОВ «Гранд Менеджмент» активно підтримує ініціативи сталого розвитку, зокрема впроваджуючи екологічні практики у свою діяльність. До таких практик можна віднести використання енергозберігаючих технологій, зниження впливу на навколишнє середовище, мінімізацію відходів та раціональне споживання ресурсів. Такі підходи не лише відповідають глобальним трендам розвитку сталого туризму, але й демонструють відповідальне ставлення до місцевої спільноти та природи.

Керівництво «Fairmont Grand Hotel Kyiv» також робить значний внесок у розвиток місцевої економіки. Забезпечуючи робочі місця для жителів Києва, готель підтримує зайнятість у регіоні та сприяє розвитку суміжних сфер, таких як ресторанний бізнес, транспорт і культурні події. Крім того, готель є важливим партнером для багатьох національних ініціатив у сфері гостинності та туризму.

Особлива увага приділяється організації культурних і ділових заходів, які приваблюють гостей з усіх куточків світу. Завдяки своїм унікальним умовам і

розташуванню в самому серці столиці України, «Fairmont Grand Hotel Kyiv» стає майданчиком для міжнародних конференцій, виставок і подій, що сприяють просуванню України на глобальній туристичній арені.

Висновки до розділу 1

Управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку є ключовим фактором для забезпечення стабільності, конкурентоспроможності та відновлення галузі в сучасних умовах. Воно передбачає інтеграцію економічних, екологічних і соціальних аспектів у бізнес-процеси, що сприяє не лише підвищенню ефективності діяльності суб'єктів господарювання, а й збереженню природних ресурсів, підтримці громад у місцях присутності і забезпеченню соціально-етичної відповідальності. У контексті сучасних викликів, включно з війною, туристичний сектор повинен орієнтуватися на інновації, інклюзивність і стратегічне партнерство, що дасть можливість створювати додану цінність для суспільства, адаптуватися до змін і зміцнювати свої позиції на глобальному ринку.

Нормативно-правове регулювання обліково-аналітичного забезпечення управління туристичними підприємствами в Україні є багаторівневим і включає національні закони, міжнародні стандарти та галузеві вимоги, що спрямовані на забезпечення прозорості, ефективності та законності діяльності в цій сфері. Національні закони, такі як Податковий кодекс Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб, а також Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» встановлюють основи для ведення бухгалтерського обліку, фінансової звітності, оподаткування та організації надання переліку туристичних послуг. Міжнародні стандарти, зокрема МСБО, забезпечують гармонізацію облікових практик і підвищують якість звітності через детальне розкриття інформації, зокрема щодо активів, доходів і витрат.

У свою чергу, різні екологічні та соціальні стандарти сприяють впровадженню принципів сталого розвитку та відповідального туризму.

В умовах воєнного стану туристична галузь України зазнала значних втрат через руйнування інфраструктури, знищення природних та культурних об'єктів, а також зменшення міжнародних туристичних потоків. Найбільше постраждали прикордонні та прифронтові регіони, де туристична інфраструктура була частково або повністю зруйнована. Водночас, внутрішній туризм демонструє стабільність та навіть позитивну динаміку, особливо в західних областях країни. Попри важкі умови, зусилля держави та громадських організацій сприяють збереженню та популяризації туристичного потенціалу України, що допомагає підтримувати економіку та культурну спадщину в період кризи.

«Fairmont Grand Hotel Kyiv» є одним із провідних готелів преміум-класу в Україні, що пропонує високий рівень обслуговування, розкішні умови для відпочинку та ведення бізнесу, а також активно впроваджує новітні соціальні та екологічні практики. Завдяки вигідному розташуванню, різноманіттю послуг і великої кількості програм лояльності, готель не тільки задовольняє потреби іноземних й внутрішніх туристів, але й сприяє всебічному розвитку туристичної галузі України та місцевої економіки в м. Київ. Його інфраструктура, соціальні й екологічні ініціативи допомагають зміцнити позитивний імідж України на міжнародній арені навіть в умовах складної політичної ситуації.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТОВ «ГРАНД МЕНЕДЖМЕНТ»

2.1. Основні підходи до організації бухгалтерського обліку ТОВ «Гранд Менеджмент»

ТОВ «Гранд Менеджмент», що здійснює діяльність у сфері готельного бізнесу, потребує ефективної системи бухгалтерського обліку для забезпечення прозорості фінансової діяльності, контролю за рівнем витрат та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Правильна організація бухгалтерського обліку є ключовою умовою для стабільного розвитку підприємства, своєчасного виконання податкових зобов'язань та підвищення рентабельності готельних послуг.

Вибір підходів щодо організації бухгалтерського обліку в ТОВ «Гранд Менеджмент» обумовлений саме особливостями його діяльності як готельного підприємства, яке надає перелік послуг з тимчасового розміщення, харчування та додаткового сервісу гостям. Облікова політика підприємства орієнтована на забезпечення обліку доходів від готельних послуг, витрат на обслуговування номерного фонду, повне ведення обліку матеріально-технічного забезпечення, нарахування заробітної плати основному та допоміжному персоналу, а також розрахунків із постачальниками та гостями. Наказ про облікову політику ТОВ «Гранд Менеджмент» сформовано відповідно до вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, зокрема МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» та ін.

Облікова політика ТОВ «Гранд Менеджмент» у частині визнання доходів орієнтована на повне забезпечення достовірного й своєчасного відображення фінансових результатів діяльності підприємства. Його доходи визнаються за принципом нарахування в момент фактичного надання послуги, незалежно від факту оплати. Враховуються всі види доходів: проживання,

харчування, оренда приміщень, побутові послуги, трансфери, організація заходів тощо. Особлива увага також приділяється правильному документальному оформленню операцій – укладенню договорів, виставленню рахунків, актів наданих послуг, а також веденню електронної бази щодо бронювання. Доходи групуються за видами, що дозволяє готелю здійснювати управлінський аналіз. Всі операції проводяться з урахуванням вимог МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами».

Політика у сфері обліку витрат побудована на розмежуванні витрат за напрямками: витрати на утримання номерного фонду та інших приміщень готелю, адміністративні витрати, витрати на збут та ін. Витрати розподіляються згідно з їх функціональним призначенням та обліковуються в періоді їх фактичного здійснення. Калькулювання собівартості послуг здійснюється з урахуванням витрат на оплату праці, енергоносії, амортизацію, ремонтні роботи, спожиті запаси, комунальні та інші послуги, щоповністю дозволяє забезпечити прозоре формування ціни для кожного виду послуг і оцінити рентабельність окремих напрямів діяльності. Облік витрат є гнучким і адаптованим до сезонних коливань готельного попиту.

Матеріально-технічне забезпечення ТОВ «Гранд Менеджмент» згідно з обліковою політикою включає в себе широкий спектр ресурсів: засоби гігієни, товари господарського призначення, постільна білизна, продукти харчування, технічне оснащення, запасні частини тощо. В обліковій політиці визначено порядок оприбуткування матеріальних цінностей, їх оцінки, зберігання та списання. Запаси обліковуються за первісною вартістю із застосуванням методу ФІФО й середньозваженої оцінки. Списання матеріалів здійснюється на підставі затверджених актів внутрішнього використання. Ведення складського обліку здійснюється із застосуванням спеціалізованого програмного забезпечення, що забезпечує прозорість руху запасів та мінімізацію втрат.

ТОВ «Гранд Менеджмент» володіє значною кількістю основних засобів, які використовуються ним для забезпечення безперебійного надання готельних послуг. До таких активів у готелі належать будівлі, меблі, технічне обладнання,

побутова техніка, транспорт, програмне забезпечення та інші ресурси. Облік основних засобів ведеться за первісною вартістю з подальшим нарахуванням амортизації, як правило, за прямолінійним методом. Проводиться інвентаризація основних засобів, перегляд строків їх корисного використання, контроль за ремонтами та модернізацією. У випадках покращення технічного стану чи зміни функціонального призначення вартість активів коригується відповідно до вимог стандартів обліку.

Облікова політика ТОВ «Гранд Менеджмент» визначає чіткий порядок обліку дебіторської та кредиторської заборгованості, що виникає у процесі взаємодії з постачальниками, сервісними компаніями, гостями, турагентами та онлайн-платформами. Операції з розрахунків відображаються з урахуванням чинних договорів, актів виконаних робіт (актів наданих послуг), видаткових накладних та підтверджуючих документів. Особливий акцент робиться на обліку передоплат, депозитів, розрахунків через платіжні системи, включаючи готівкові та безготівкові форми. Ведення аналітичного обліку дозволяє підприємству уникати прострочень, своєчасно здійснювати звірку заборгованості, здійснювати контроль за надходженням та поверненням коштів.

Облікова політика з розрахунків з працівниками побудована відповідно до трудового законодавства та податкових вимог. Заробітна плата нараховується на підставі штатного розпису, табелів обліку робочого часу, наказів про премії, доплати, відрядження та відпустки. Ведеться окремий облік для основного і допоміжного персоналу. Нарухування включає всі обов'язкові податки та збори, у тому числі єдиний соціальний внесок, податок на доходи фізичних осіб, військовий збір. Політика також передбачає формування резервів на відпустки та соціальні виплати, ведення особових рахунків працівників та регулярну подачу звітності до податкових органів.

Податковий облік ведеться відповідно до норм Податкового кодексу України з урахуванням вимог фінансової звітності. Підприємство є платником податку на прибуток, податку на додану вартість, туристичного збору та інших місцевих податків. В обліковій політиці передбачено порядок формування

податкових зобов'язань, облік податкових різниць, порядок обчислення і сплати податків, а також строки подання податкової звітності. Особлива увага у готелі приділяється правильному відображенню податкового кредиту, а також обліку податкових накладних і співвіднесенню витрат з оподатковуваним прибутком.

Облік готівкових операцій ТОВ «Гранд Менеджмент» здійснюється з дотриманням касової дисципліни та застосуванням реєстраторів розрахункових операцій. В обліковій політиці чітко визначено процедуру приймання, обліку, зберігання та видачі готівки. Оформлення проводиться через касову книгу, звіти, підтверджувальні документи. Безготівкові розрахунки проводяться на підставі платіжних доручень, рахунків, електронних виписок банку. Усі розрахункові документи проходять попередню перевірку бухгалтерії, а контроль за лімітами залишків готівки здійснюється на постійній основі.

Операції ТОВ «Гранд Менеджмент» в іноземній валюті обліковуються за офіційним курсом Національного банку України, що діє на дату проведення відповідної операції. На дату складання балансу монетарні активи і зобов'язання перераховуються за актуальним курсом НБУ, а утворені при цьому курсові різниці відображаються у фінансовому результаті звітного періоду – як дохід або витрати. Щодо немонетарних статей, що оцінюються за первісною (історичною) вартістю, їх облік ведеться за валютним курсом, який був чинним на дату здійснення операції, і такий курс не переглядається.

Робочий план рахунків бухгалтерського обліку ТОВ «Гранд Менеджмент» формується відповідно до положень Наказу Міністерства фінансів України №291 від 30.11.1999 р. «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції щодо його застосування». Його побудова забезпечує повне, достовірне, своєчасне відображення всіх господарських операцій, що характерні для готельного бізнесу, включаючи надання послуг проживання, харчування, оренди та супутніх сервісів. Робочий план рахунків також адаптований до внутрішніх потреб підприємства у контролі за витратами і доходами, формуванні управлінської звітності, а також з метою своєчасного

подання інформації, необхідної контролюючим органам та зовнішнім користувачам.

Бухгалтерська служба ТОВ «Гранд Менеджмент» здійснює свою роботу під керівництвом фінансового директора й має лінійно-функціональну структуру управління, що передбачає розподіл обов'язків між працівниками відповідно до функціональних напрямів. У складі бухгалтерії виокремлено кілька основних підрозділів: облік готівкових і безготівкових операцій, облік заробітної плати та кадрів, податковий облік, облік розрахунків із постачальниками та гостями, а також складський облік, а також облік основних засобів. Такий підхід забезпечує спеціалізацію всіх бухгалтерів, підвищує ефективність контролю за фінансово-господарськими операціями та сприяє формуванню достовірної фінансової звітності у встановлені терміни. Взаємодія між бухгалтерами організована на основі внутрішніх регламентів, а ключові управлінські рішення приймаються централізовано керівництвом служби (рис. 2.1).

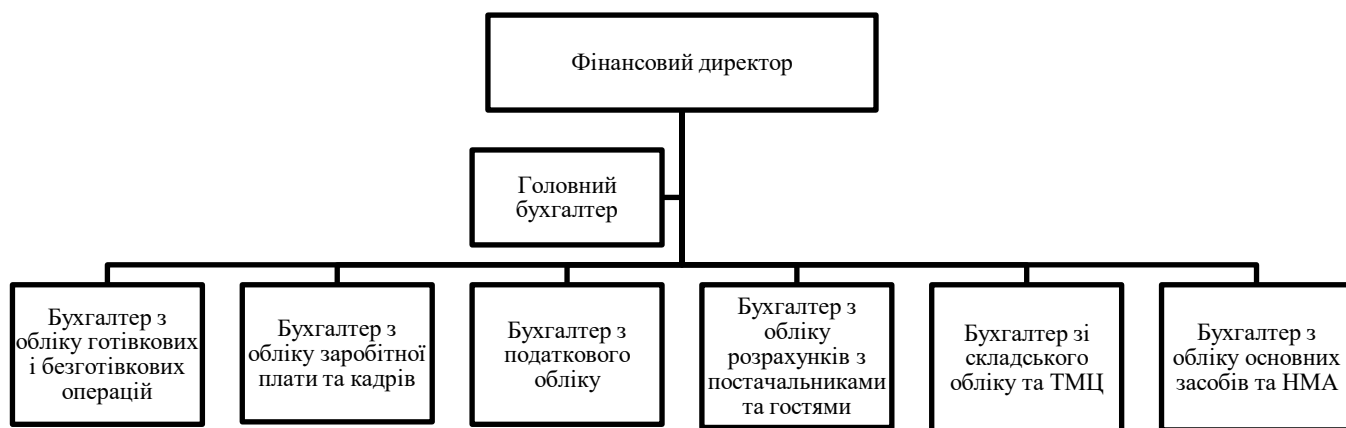

**Рис. 2.1. Організаційна структура бухгалтерської служби
ТОВ «Гранд Менеджмент»**

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

Наведена організаційна структура бухгалтерської служби ТОВ «Гранд Менеджмент» побудовано з урахуванням специфіки готельного бізнесу, обсягів господарської діяльності та різноманітності фінансових операцій, пов'язаних із

наданням послуг. Для забезпечення належного рівня обліку та внутрішнього контролю бухгалтерська служба поділена на основні функціональні напрями, в межах яких кожен працівник виконує чітко визначені посадові обов'язки. Такий розподіл дозволяє забезпечити оперативне та якісне ведення бухгалтерського обліку, а також сприяє ефективній координації роботи між окремими ділянками, що детальніше відображено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Посадові обов'язки працівників бухгалтерської служби

ТОВ «Гранд Менеджмент»

Напрями обліку	Характеристика посадових обов'язків
Головний бухгалтер	- організовує роботу бухгалтерської служби; - контролює правильність ведення обліку за всіма напрямками; - забезпечує своєчасне складання фінансової, податкової та управлінської звітності; - відповідає за дотримання облікової політики та вимог законодавства.
Бухгалтер з готівкових та безготівкових операцій	- веде касову книгу та оформлює касові документи; - формує щоденні касові звіти; - контролює проведення оплат через банківські рахунки; - веде облік руху грошових коштів, включаючи оплати через POS-термінали та онлайн-системи.
Бухгалтер з обліку заробітної плати та кадрів	- нараховує заробітну плату, премії, відпускні, лікарняні; - веде облік табелів робочого часу; - формує звітність до контролюючих органів (ЄСВ, ПДФО, ВЗ); - веде особові справи працівників і кадрову документацію.
Бухгалтер з податкового обліку	- розраховує податкові зобов'язання підприємства (ПДВ, податок на прибуток, туристичний збір тощо); - веде облік податкових накладних; - формує податкову звітність; - забезпечує відповідність обліку вимогам податкового законодавства.
Бухгалтер з обліку розрахунків з постачальниками та гостями	- веде аналітичний облік взаєморозрахунків з контрагентами; - перевіряє правильність первинних документів (рахунки, акти, накладні); - формує акти звірки; - контролює своєчасність оплат та повернень.
Бухгалтер зі складського обліку та ТМЦ	- обліковує надходження, списання та переміщення товарно-матеріальних цінностей; - оформлює видаткові та прибуткові накладні; - веде облік залишків на складах; - бере участь у проведенні інвентаризації.
Бухгалтер з обліку основних засобів та НМА	- веде облік придбання, введення в експлуатацію, переміщення та вибуття основних засобів і нематеріальних активів; - нараховує амортизацію; - контролює проведення ремонтів і модернізацій; - оформлює інвентаризаційні описи та акти.

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

Документообіг у ТОВ «Гранд Менеджмент» організований на основі внутрішніх регламентів та процедур, які забезпечують упорядковане управління всіма видами бухгалтерських документів і їх належне збереження. У межах кожного етапу документообігу чітко визначено відповідальних осіб, порядок оформлення, обробки й передачі документів, що дозволяє підтримувати високий рівень дисципліни та прозорості в роботі з первинною документацією. Система охоплює повний цикл роботи з документами – від їх складання або отримання, реєстрації, перевірки та проведення в обліку до архівування і забезпечення збереження протягом визначеного терміну. Усі документи класифікуються за видами операцій та структурними підрозділами, що сприяє швидкому доступу до необхідної інформації та ефективному контролю господарських процесів. Основні етапи організації документообігу ТОВ «Гранд Менеджмент» наведено на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Етапи організації документообігу ТОВ «Гранд Менеджмент»

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

ТОВ «Гранд Менеджмент» для організації електронного документообігу та забезпечення взаємодії з контролюючими органами, контрагентами та внутрішніми підрозділами використовує програмне забезпечення М.Е.Дос – сучасна система, що дозволяє автоматизувати обмін електронними документами, подавати фінансову звітність, реєструвати податкові накладні та вести кадрову документацію, що значно підвищує ефективність бухгалтерської служби. Готель використовує наступні модулі програмного забезпечення М.Е.Дос:

- модуль «Звітність»: формування та подання електронної звітності до ДПС, ПФУ, Держстату, фонду соціального страхування тощо; створення звітів за шаблонами та їх перевірка на відповідність вимогам чинного законодавства; відображення статусу доставки та обробки звітності;

- модуль «Електронний документообіг»: обмін електронними первинними документами (акти, накладні, рахунки-фактури тощо) з контрагентами в режимі реального часу; підписання документів електронним цифровим підписом (ЕЦП); вбудована система сповіщень про нові документи та зміни їхнього статусу; автоматичне збереження архіву електронних документів;

- модуль «Податкові накладні та акцизи»: реєстрація та надсилання податкових накладних і розрахунків коригування до ЄРПН; перевірка наявності реєстраційного ліміту в СЕА ПДВ; облік залишків ПДВ, контроль за термінами реєстрації;

- модуль «Первинні документи»: створення шаблонів та заповнення бухгалтерських документів, зокрема рахунків, актів виконаних робіт, видаткових накладних; можливість бухгалтерського обліку ланцюгів документів; інтеграція з бухгалтерськими системами (BAS);

- модуль «Кадровий облік та звітність»: формування кадрових документів (накази про прийняття, звільнення, відпустки тощо); подача звітності з ЄСВ, 1ДФ, облікових форм з праці; ведення особових карток працівників у цифровому вигляді;

- модуль «Облік ПРРО»: формування Z-звітів, передача інформації про розрахункові операції до ДПС; інтеграція з POS-системами для роботи з ПРРО у готелі або ресторані; облік чеків та автоматичне формування звітності щодо касових операцій.

У ТОВ «Гранд Менеджмент» активно застосовуються сучасні підходи до автоматизації бухгалтерського обліку, що дозволяє оптимізувати щоденну роботу бухгалтерської служби та підвищити якість облікових процесів. Завдяки використанню програмного забезпечення автоматизація охоплює всі ключові напрями діяльності – від обліку готельних послуг і зарплат до розрахунків з постачальниками, складів і основних засобів, що дозволяє зменшити обсяг ручної праці, мінімізувати ризики помилок та забезпечити точне і своєчасне формування звітності. Система бухгалтерського обліку інтегрується з іншими інформаційними системами підприємства, що забезпечує цілісне управління фінансовими потоками, контроль витрат, автоматизований облік доходів та оперативний аналіз фінансових результатів. Такий підхід сприяє ефективному фінансовому управлінню та відповідності всім вимогам нормативно-правової бази.

ТОВ «Гранд Менеджмент» для ведення бухгалтерського, податкового та управлінського обліку використовує сучасне програмне забезпечення BAS, яке адаптоване до потреб підприємств сфери послуг, зокрема готельного бізнесу. Система BAS дозволяє автоматизувати щоденні операції, забезпечує точне ведення обліку всіх господарських процесів, зручне формування звітності відповідно до вимог законодавства України, а також інтегрується з іншими інформаційними системами, такими як М.Е.Дос, PMS та CRM. Програмне забезпечення надає можливість вести облік у режимі реального часу, що значно підвищує якість прийняття управлінських рішень, значно покращує фінансову дисципліну та скорочує час на обробку даних. Основні модулі BAS у ТОВ «Гранд Менеджмент» включають в себе:

- модуль «Бухгалтерський та податковий облік»: ведення синтетичного та аналітичного обліку за МСФЗ; автоматичне формування податкової звітності:

декларації з ПДВ, прибутку, ЄСВ, 1ДФ тощо; формування бухгалтерської та фінансової звітності за періодами;

- модуль «Кадри та заробітна плата» ведення обліку кадрів (особові картки працівників, прийняття, переведення, звільнення); нарахування заробітної плати, лікарняних, премій, відпускних; формування звітності до ПФУ, ДПС та фондів соцстрахування;

- модуль «Управління грошовими коштами»: облік касових операцій та безготівкових розрахунків; формування платіжних доручень, реєстрів платежів; ведення банківських виписок і касових книг;

- модуль «Облік основних засобів і нематеріальних активів»: облік надходження, введення в експлуатацію, амортизації, переміщення та списання ОЗ; формування інвентарних карток та актів; розрахунок зносу за різними методами;

- модуль «Облік товарно-матеріальних цінностей»: облік надходження, зберігання та списання; формування прибуткових, видаткових накладних, актів списання; контроль залишків та формування звітності по складах;

- модуль «Розрахунки з контрагентами»: процес обліку договорів з постачальниками, підрядниками, а також гостями; облік авансів, передоплат, заборгованості; формування актів звірки та взаєморозрахунків;

- модуль «Фінансовий аналіз і управлінський облік»: аналіз витрат, доходів, рентабельності; побудова видів управлінської звітності для керівництва; можливість налаштування центрів відповідальності;

- модуль «Облік витрат»: ведення обліку за статтями витрат; розподіл прямих і непрямих витрат між видами послуг; формування калькуляцій на готельні послуги; можливість аналізу рентабельності окремих видів послуг;

- модуль «Облік доходів»: реєстрація та систематизація всіх надходжень; відображення доходів за категоріями; автоматичне узгодження даних із різними розрахунками; контроль правильності нарахування та відображення доходів; формування звітності щодо структури та обсягу доходів.

Отже, ТОВ «Гранд Менеджмент» успішно впровадило в свою діяльність комплексну систему бухгалтерського обліку, яка у повній мірі адаптована до специфіки готельного бізнесу. Завдяки чіткій обліковій політиці, що базується на МСФЗ, підприємство забезпечує прозорість усіх фінансових операцій: від обліку доходів і витрат до матеріально-технічного забезпечення, основних засобів та ін. Організаційна структура бухгалтерської служби готелю з її функціональним розподілом обов'язків, а також використання програмного забезпечення, такого як М.Е.Дос та BAS, дозволяє автоматизувати більшість процесів, мінімізувати помилки, значно підвищити швидкість обробки даних та якість формування звітності. Все це у результаті забезпечує стійку та надійну інформаційну базу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, сприяє стабільному розвитку підприємства та підвищенню його рентабельності.

2.2. Методичне забезпечення бухгалтерського обліку ТОВ «Гранд Менеджмент»

Методичне забезпечення процесу бухгалтерського обліку ТОВ «Гранд Менеджмент» як суб'єкта туристично-готельної галузі відіграє ключову роль у впорядкуванні всіх облікових процесів і забезпеченні достовірності фінансової інформації. З огляду на специфіку діяльності підприємства, що включає надання комплексу туристичних та готельних послуг, важливою є наявність чітко сформульованих внутрішніх регламентів, інструкцій, положень та методичних документів, які регулюють порядок ведення обліку господарських операцій. Такі документи визначають ключові правила оформлення первинної документації, принципи визнання доходів і витрат, порядок калькулювання собівартості послуг, а також методи обліку розрахунків з контрагентами, туристичними агентами та клієнтами. Методичне забезпечення сприяє уніфікації облікових процедур, мінімізації ризиків помилок і забезпечує належну підготовку до складання фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами.

Готельний бізнес за своєю економічною природою належить до сфери нематеріального виробництва, адже основним результатом його діяльності є не товари, а спеціалізовані послуги – послуги гостинності. Сутність готельної послуги полягає в організації тимчасового розміщення клієнтів, що передбачає надання їм номерів або місць для проживання у готелі на визначений термін. Це поєднання сервісу, комфорту та обслуговування гостей, яке створюється для задоволення їх потреб.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про туризм» готельно-ресторанне господарство належить до туристичних послуг [11]. Згідно з Наказом Державної туристичної адміністрації України від 16 березня 2004 року № 19: «Готель – це підприємство будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, що складається із шести і більше номерів та надає готельні послуги з тимчасового проживання з обов’язковим обслуговуванням»[23].

Відповідно до Державного класифікатора України «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010, готельно-ресторанне господарство було ідентифіковано як «тимчасове розміщення й організація харчування»[7].

Готельні послуги мають низку специфічних рис, що суттєво впливають на побудову системи бухгалтерського обліку. До таких особливостей належать:

- 1) одночасне надання та споживання послуг без наявності можливості їх накопичення чи зберігання;
- 2) нематеріальна природа послуг, що ускладнює їх ідентифікацію в обліку;
- 3) залежність якості та обсягів послуг від низки зовнішніх (ринкових, інституційних) і внутрішніх (організаційних, кадрових) чинників;
- 4) сезонність попиту, що зумовлює нерівномірність доходів і витрат протягом року;
- 5) значна частка наявності постійних витрат у загальній структурі витрат;
- 6) необхідність оперативного обслуговування клієнтів;
- 7) поєднання платних і безоплатних послуг;

8) можливість реалізації готельних послуг іноземним споживачам, що передбачає особливості валютного обліку.

У бухгалтерському обліку готельних послуг важливим елементом є належне документальне оформлення розрахунків із гостями, яке забезпечує законність, достовірність та своєчасність відображення господарських операцій. Правильно організований документообіг дозволяє відслідковувати кожен етап взаємодії з гостем – від бронювання номера до остаточного розрахунку й виїзду. У ТОВ «Гранд Менеджмент» цей процес має чітко структуровану послідовність, що дозволяє ефективно контролювати обсяг реалізованих послуг, уникати фінансових втрат і формувати повну облікову інформацію для складання фінансової звітності, що наведено на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Характеристика документального забезпечення обліку розрахунків з гостями ТОВ «Гранд Менеджмент»

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

ТОВ «Гранд Менеджмент» застосовує принцип нарахування при визнанні доходів від реалізації готельних послуг, відповідно до вимог НП(С)БО 15 «Дохід». Доходи визнаються в момент надання послуги, тобто після фактичного розміщення клієнта в готелі та виконання умов бронювання. Це означає, що незалежно від дати оплати (попередньої чи після заїзду), виручка включається до складу доходу того періоду, в якому готельна послуга була фактично надана. Такий підхід забезпечує готелю достовірне відображення фінансових результатів діяльності, відповідає принципам обачності та своєчасності, а також дозволяє формувати об'єктивну звітність для прийняття управлінських рішень.

Узагальнення інформації щодо доходів від реалізації готельних послуг у бухгалтерському обліку фіксується на рахунку 70 «Доходи від реалізації». Даний рахунок є тимчасовим та має ознаки пасивного рахунку, що призначений для бухгалтерського обліку господарських процесів, що відбуваються у ТОВ «Гранд Менеджмент». Структуру субрахунків рахунку 70 «Доходи від реалізації» наведено на рис. 2.4.

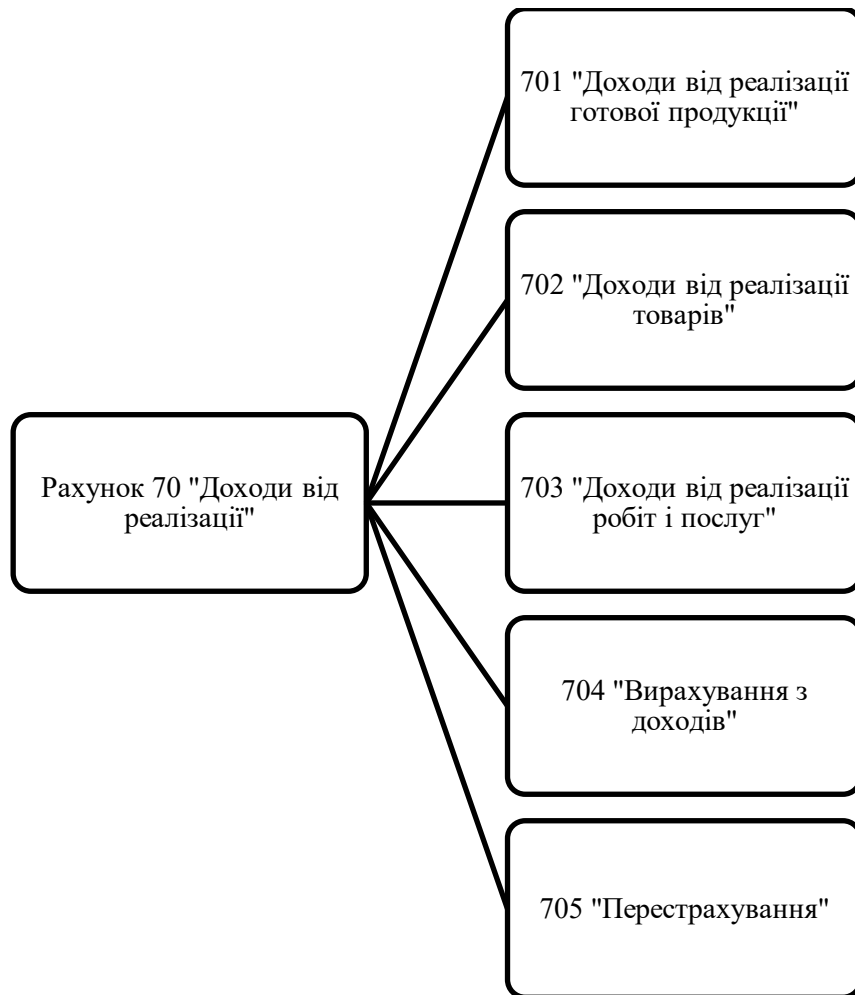

Рис. 2.4. Структура субрахунків рахунку 70 «Доходи від реалізації»

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

У ТОВ «Гранд Менеджмент» основна частина доходів обліковується саме на субрахунку 703 «Доходи від реалізації робіт і послуг», що обумовлено специфікою діяльності підприємства, адже його основним джерелом надходжень є надання готельних послуг, таких як розміщення гостей, організація харчування, додатковий сервіс (прибирання номерів, прання речей, трансфер, конференц-сервіс тощо). Субрахунок 703 дозволяє підприємству фіксувати виручку від реалізованих послуг у відповідному обліковому періоді, згідно з принципом нарахування, забезпечуючи своєчасне формування доходів для подальшого відображення у фінансовій звітності. Використання цього субрахунку дає змогу ефективно контролювати доходи за видами послуг, аналізувати прибутковість напрямів та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Оскільки ТОВ «Гранд Менеджмент» у своїй структурі містить велику кількість напрямів із інших видів економічної діяльності (заклади ресторанного господарства, розважальні заклади, конференц-сервіс та ін.), то з метою обліку доходів від реалізації готельних послуг відкрито рахунки другого та третього порядку, що наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Рахунки другого та третього порядку для обліку доходів від реалізації готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент»

Напрямок послуг	Рахунки другого та третього порядку	Поглиблення аналітики в розрізі за напрямками
Основна: послуг з тимчасового розміщення	703.1 – доходи від надання послуг з проживання: 703.11 – доходи від продажу одномісних номерів 703.12 – доходи від продажу двомісних номерів	За типами номерів, каналами бронювання
Харчування гостей	703.2 – доходи від надання послуг з харчування: 703.21 – доходи від надання сніданків 703.22 – доходи від надання обідів/вечерь 703.23 – доходи від надання послуг з організації банкетів	За видами харчування, за локаціями
Оздоровчі послуги та фітнес-послуги	703.3 – доходи від надання оздоровчих та фітнес-послуг: 703.31 – доходи від реалізації SPA-послуг 703.32 – доходи від реалізації фітнес-послуг ...	За типами процедур та послуг
Конференц-сервіс	703.4 – доходи від надання конференц-сервісу: 703.41 – доходи від оренди конференц-залів 703.42 – доходи від надання супутніх послуг	За залами, тривалістю оренди, подіями
Паркінг	703.5 – доходи від надання послуг з паркування: 703.51 – доходи від погодинної оплати за паркінг 703.52 – доходи від добової оплати за паркінг	За тривалістю паркування, видами транспортних засобів

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

У випадку, коли ТОВ «Гранд Менеджмент» впроваджує акційні програми чи застосовує політику лояльності для постійних гостей, знижки на проживання відображаються в обліку як зменшення доходу. Такі суми фіксуються на контрпасивному рахунку 704 «Вирахування з доходу», який використовується для коригування загальної суми доходу, що була отримана від надання

готельних послуг. Таким чином, чистий дохід від реалізації послуг зменшується на суму наданих знижок, що дозволяє більш точно відображати фінансові результати діяльності підприємства.

Відображення в бухгалтерському обліку доходів від реалізації готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент» наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Відображення в бухгалтерському обліку доходів від реалізації готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент»

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинний документ	Кореспонденція рахунків		Сума
			Дт	Кт	
1	Отримано попередню оплату від гостя за надання послуг з розміщення в номерах «Люкс»	Виписка банку Квитанція	311	681	7 850,00
2	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	681	643	1 308,33
3	Виставлено рахунок гостю за послуги з розміщення	Рахунок-фактура	361	703	7 850,00
4	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ та туристичного збору	Податкова накладна Розрахунок туристичного збору	703	643	1 308,33 (ПДВ) 157,00 (ТЗ)
5	Надано знижку постійному гостю за надані готельні послуги	Розрахунок наданої знижки	703	704	500,00
6	Відображено собівартість наданих готельних послуг з розміщення гостей у номерах категорії «Стандарт»	Калькуляція витрат	903	231	2 980,25
7	Закрито розрахунки за отриманими авансами у сумі попередньої оплати	Акт звірки Виписка банку	681	361	7 850,00
8	Повернення коштів гостям за відміну заходу по поважним причинами	Заява на повернення Платіжне доручення	685	311	3 240,00

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

У процесі надання різних готельних послуг у ТОВ «Гранд Менеджмент» неминуче виникають витрати, пов'язані з обслуговуванням номерного фонду, забезпеченням комфортного перебування гостей, наданням додаткових сервісів тощо. Формування собівартості готельних послуг здійснюється відповідно до

вимог П(С)БО 16 «Витрати», який визначає загальні принципи визнання та класифікації витрат у бухгалтерському обліку.

При цьому деталізація структури витрат та порядок їх калькулювання ґрунтуються також на положеннях Методичних рекомендацій з планування, обліку та калькулювання собівартості робіт (послуг) на підприємствах житлово-комунального господарства, затверджених наказом Держкомбуду України від 06.03.2002 р. № 47, а також Методичних рекомендацій щодо впровадження НП(С)БО у сфері громадського харчування і побутових послуг, затверджених наказом Мінекономіки від 17.06.2003 р. № 157. Зазначені документи є методологічною основою для організації обліку витрат у готелі з урахуванням специфіки нематеріального характеру послуг, сезонності попиту та потреби в управлінській аналітиці.

Особливість калькулювання витрат в готельному бізнесі полягає в тому, що об'єктом калькулювання є обсяг випуску «продукції» номерного фонду або обсяг реалізації готельних послуг за поточний період, а калькуляційною одиницею – ліжко-доба.

Витрати ТОВ «Гранд Менеджмент» обліковуються на таких рахунках, як 23 «Виробництво», 92 «Адміністративні витрати» й може використовуватися рахунок 91 «Загальновиробничі витрати». Оскільки в готелі наявний заклад ресторанного господарства, то для обліку його витрат використовується рахунок 93 «Витрати на збут».

До рахунку 23 у готелі відкривають субрахунки, зокрема: 231 «Витрати номерного фонду», 232 «Витрати фітнес-центру», 233 «Витрати пральні», 234 «Витрати ресторану» та ін.

Вартість готельних послуг формується під впливом ряду чинників, серед яких ключовими є тип номеру, рівень сервісного обслуговування, площа та технічне оснащення житлового приміщення. З огляду на це, у ТОВ «Гранд Менеджмент» організація обліку витрат на проживання гостей здійснюється з урахуванням деталізації за категоріями номерного фонду. Для цього в межах

рахунку 231 «Витрати на проживання і розміщення гостей готелю» відкриті відповідні аналітичні субрахунки:

- 2311 – для обліку витрат, пов'язаних із проживанням у номерах типу «Стандарт»;
- 2312 – у номерах типу «Fairmont Gold»;
- 2313 – у номерах типу «Люкс Junior»;
- 2314 – у номерах типу «Gold»;
- 2315 – у номерах типу «Президентські апартаменти».

Для ведення обліку загальновиробничих витрат ТОВ «Гранд Менеджмент» відкриваються наступні види рахунків:

- 911 «Загальновиробничі витрати на проживання і розміщення гостей готелю»;
- 912 «Загальновиробничі витрати на харчування в готелі»;
- 913 «Загальновиробничі витрати фітнес-центру готелю»;
- 914 «Загальновиробничі витрати SPA-центру готелю» та ін.

Аналітичний облік витрат ТОВ «Гранд Менеджмент» ведеться за статтями калькуляції. Зокрема, до калькуляційних статей на проживання і розміщення гостей готелю відносяться:

- витрати на забезпечення продуктами харчування в готелі (оснащення міні-бару в номері та закупівлю продуктів харчування для ресторану);
- витрати на оплату праці персоналу різних служб готелю;
- витрати на соціальні заходи для персоналу готелю;
- експлуатаційні витрати готельних номерів;
- амортизація необоротних активів готелю;
- інші витрати загальновиробничого характеру.

Складові прямих витрат ТОВ «Гранд Менеджмент» наведено на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Складові прямих витрат ТОВ «Гранд Менеджмент»

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

У ТОВ «Гранд Менеджмент» у процесі надання готельних послуг гостям виникають витрати, які підлягають обліку та аналізу за відповідними статтями і елементами. Формування фактичної собівартості послуг здійснюється на основі даних бухгалтерського обліку, включаючи також позапланові витрати, що виникають у процесі діяльності. Розрахунок фактичної собівартості є ключовим інструментом для оцінки ефективності діяльності підприємства та контролю за відхиленнями від планових показників.

Визначення собівартості одного ліжка-місця для проживання на добу здійснюється шляхом розподілу загальної суми витрат на кількість місць у номерному фонді з урахуванням категорій номерів. Додатково, підприємство розраховує собівартість одного квадратного метра площі номерного фонду, що

дозволяє гнучко аналізувати витрати в прив'язці до просторових показників. Такий підхід сприяє формуванню обґрунтованої політики ціноутворення.

Відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати», ТОВ «Гранд Менеджмент» має право самостійно встановлювати перелік статей для калькулювання виробничої собівартості готельних послуг, їх структуру та порядок розподілу змінних і постійних витрат. При цьому готель керується й Методичними рекомендаціями №47 та галузевими положеннями, які є адаптованими до специфіки готельного бізнесу. На основі зведених облікових даних формуються калькуляції фактичної собівартості, які слугують базою для планово-економічного аналізу та прийняття управлінських рішень.

Собівартість готельного продукту є важливою економічною категорією, оскільки вона безпосередньо впливає на ціну послуг і формує основу політики ціноутворення. У сфері гостинності застосовуються різноманітні підходи до визначення цін, зокрема метод «середні витрати плюс прибуток», який є поширеним у готельній практиці, хоча й має певні недоліки, пов'язані з ігноруванням ринкового попиту та цін конкурентів.

ТОВ «Гранд Менеджмент» також може застосовувати метод фіксованого прибутку, при якому ціна встановлюється з орієнтацією на очікуваний дохід від певного обсягу реалізованих послуг. Іншим варіантом є ціноутворення за рівнем поточних ринкових цін або з урахуванням цін аналогічних послуг конкурентів. Водночас ефективним є метод встановлення ціни за рівнем попиту, який передбачає апробацію цінових варіантів на різних ринкових сегментах з урахуванням умов реалізації та супутніх сервісів.

У результаті слід зазначити, що формування цінової політики ТОВ «Гранд Менеджмент» є комплексним процесом, який включає визначення цілей, оцінку попиту та витрат, аналіз ринку і вибір доцільного методу ціноутворення. Ціни, встановлені підприємством, не є фіксованими і можуть переглядатися відповідно до змін ринкової кон'юнктури та конкурентного середовища.

Отже, ТОВ «Гранд Менеджмент» розробило та впровадило достатньо детально методичне забезпечення бухгалтерського обліку, яке у повній мірі враховує специфіку готельного бізнесу та вимоги міжнародних стандартів. Цей підхід охоплює ключові аспекти: від належного документального оформлення розрахунків із гостями, що забезпечує прозорість взаємодій, до ретельного обліку доходів за принципом нарахування з використанням гнучкої системи субрахунків для побудови детальної аналітики. Особлива увага приділяється калькулюванню собівартості готельних послуг на основі НП(С)БО 16 «Витрати» та галузевих рекомендацій, що дозволяє не лише контролювати витрати за категоріями номерного фонду та різними готельними послугами, але й також формувати обґрунтовану цінову політику, адаптовану до ринкових умов та сезонності попиту. Така комплексна система методичного забезпечення гарантує достовірність фінансової інформації, підвищує ефективність управління та забезпечує стабільний розвиток підприємства.

2.3. Оподаткування діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент»

ТОВ «Гранд Менеджмент» здійснює господарську діяльність відповідно до норм чинного податкового законодавства України. Податкове регулювання охоплює облік доходів і витрат, визначення податкових зобов'язань, подання звітності та сплату податків до бюджету. Оскільки підприємство функціонує як юридична особа, на нього покладається виконання зобов'язань, передбачених Податковим кодексом.

ТОВ «Гранд Менеджмент» здійснює свою діяльність на загальній системі оподаткування, яка передбачає ведення повного бухгалтерського обліку та формування податкових зобов'язань на підставі фінансових результатів. У рамках цієї системи підприємство сплачує податок на прибуток за базовою ставкою, а також інші обов'язкові платежі відповідно до чинного законодавства. Загальна система дозволяє враховувати як доходи, так і витрати, що пов'язані з господарською діяльністю, забезпечуючи більш точне

визначення фінансових результатів та прозорість у взаємодії з контролюючими органами.

.Основні види податків та зборів, які сплачує ТОВ «Гранд Менеджмент» наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Основні види податків та зборів, які сплачує ТОВ «Гранд Менеджмент»

Загальнодержавні податки і обов'язкові платежі	Основні місцеві податки і збори
- податок на додану вартість; - акцизний збір; - податок на прибуток підприємства; - податок на доходи фізичних осіб; - мито; - державне мито; - плата (податок) за землю; - податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів; - відрахування на соціальні заходи від фонду оплати праці; - плата за торговий патент та на деякі окремі видипідприємницької діяльності.	1. До місцевих податків відносять: - податок з реклами; - комунальний податок. 2. До місцевих зборів відносять: - готельний збір; - збір за паркування автотранспорту.

Джерело: складено автором на основі [31]

Однією з ключових переваг загальної системи оподаткування порівняно зі спрощеною є порядок визначення бази оподаткування – вона формується як чистий прибуток: різниця між отриманими доходами та понесеними витратами. У разі відсутності прибутку або при наявності значних збитків підприємство не зобов'язане сплачувати податок на прибуток. На відміну від цього, платники єдиного податку сплачують його незалежно від фактичних результатів своєї діяльності. Крім того, загальна система не встановлює лімітів щодо річного обороту, кількості працівників, видів діяльності, а також способів розрахунків або категорій контрагентів, що надає підприємству значно більшу свободу в організації бізнесу.

Оскільки ТОВ «Гранд Менеджмент» перебуває на загальній системі оподаткування, то сплачує наступні види обов'язкових платежів:

- податок на прибуток підприємств у розмірі 18%;
- податок на додану вартість у розмірі 20%;

- єдиний соціальний внесок у розмірі 22% за кожного працівника, який офіційно працевлаштований;
- військовий збір у розмірі 5% за кожного працівника, який офіційно працевлаштований;
- податок на землю – не більше 12% від НГО;
- туристичний збір – до 0,5% для внутрішнього туризму та до 5% від зовнішнього туризму.

Особливості обкладання податками ТОВ «Гранд Менеджмент» наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Особливості обкладання податками ТОВ «Гранд Менеджмент»

Назва податку	Особливості обкладання
Податок на прибуток	Готельний бізнес оподатковується податком на прибуток за загальними правилами, передбаченими в ПКУ. Зокрема, «малодохідні» платники податку на прибуток (у яких дохід за минулий рік не перевищує 40 млн. грн.), які поставили в податковій декларації з податку на прибуток підприємств відмітку про не проведення коригування фінансового результату, відображають такі операції виключно на підставі даних бухгалтерського обліку (пп. 134.1.1 ПКУ). Варто зазначити, що ТОВ «Гранд Менеджмент» протягом останніх років працює з великими збитками, тому не сплачує податок на прибуток.
Податок на додану вартість	Суб'єкти господарської діяльності, що надають готельні послуги, сплачують ПДВ на загальних підставах, окрім тих, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, яка не передбачає сплату ПДВ. Готелі не виписують податкових накладних, а право на податковий кредит покупець одержує на підставі рахунку і чеку.
Туристичний збір	Ставки збору прив'язані до показника «мінімальна заробітна плата, встановлена законом на 1 січня звітного (податкового) року». З 01.01.2019 року запроваджено диференціацію граничних ставок збору за категорією споживача туристичної послуги – внутрішній (від 0 до 0,5%) або в'їзний (від 0 до 5%) туризм. Базою оподаткування є показник «кількість діб проживання». Передбачено право рад на запровадження авансових внесків із сплати збору, реалізація якого фіксується у відповідному рішенні ради.

Джерело: складено автором на основі [29]

ТОВ «Гранд Менеджмент» у своїй діяльності використовує податкове планування як засіб законної мінімізації податкового навантаження. Зокрема, підприємство оптимізує витрати, забезпечуючи їх документальне підтвердження та відповідність критеріям податкового обліку. Також регулярно застосовується податковий кредит з ПДВ при здійсненні господарських операцій, що дозволяє зменшити податок, що підлягає сплаті до бюджету. Крім того, враховуються податкові різниці відповідно до положень Податкового кодексу України, що дає змогу більш точно формувати об'єкт оподаткування щодо податку на прибуток. Такий підхід на практиці сприяє підвищенню фінансової ефективності готелю та забезпечує його відповідність вимогам податкового законодавства.

ТОВ «Гранд Менеджмент» завжди готується до податкових перевірок шляхом належного ведення бухгалтерського та податкового обліку, дотримання вимог щодо первинної документації та своєчасної подачі податкової і фінансової звітності. Господарські операції підприємства підтверджуються відповідними первинними документами (акти, накладні, договори, рахунки-фактури), які зберігаються в установленому порядку. Податкова звітність готелю складається відповідно до чинного законодавства та подається до контролюючих органів у чітко визначені строки. Для внутрішнього контролю підприємство регулярно проводить звірки податкових зобов'язань, веде аналітичний облік витрат та забезпечує відповідність бухгалтерських і податкових даних.

Державна податкова служба України на початок 2023 року повідомила, що до операцій з постачання послуг з тимчасового розміщування (проживання), які надаються готелями та іншими подібними засобами тимчасового розміщування (клас 55.10 група 55 КВЕД ДК 009:2010), застосовується знижена ставка податку на додану вартість у розмірі 7%. Такий розмір ставки передбачено підпунктом «в» пункту 193.1 статті 193 розділу V Податкового кодексу України, що діє незалежно від закінчення строку дії пункту 74 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, який встановлював тимчасовий період

застосування зниженої ставки – з 1 січня 2021 року до 1 січня 2023 року. Таким чином, починаючи з 2023 року і надалі, ставка ПДВ 7% продовжує діяти на зазначені операції відповідно до норм основної частини Податкового кодексу[51].

У діяльності готельного комплексу ТОВ «Гранд Менеджмент» важливу роль відіграє правильне обчислення та своєчасна сплата податку на землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Ставки цих податків щороку затверджуються місцевими радами до 25 грудня. Земельний податок сплачується з нормативної грошової оцінки ділянки, на якій розташований готель, і для комерційного використання може сягати до 3 % від такої оцінки. Податок розраховується як добуток ставки, нормативної оцінки і площі ділянки, а юридичні особи сплачують його щоквартально у формі авансових внесків – до кінця місяця, що настає після кожного кварталу. Податковий облік ведеться за місцем розташування ділянки[14].

Господарська діяльність готелів категорії 4-5 зірок є досить складною та різнопрофільною, що відображається у фінансовій звітності шляхом широкого спектру джерел доходів. Окремі з них мають специфічні особливості, зокрема доходи, пов'язані з оплатою сервісу, відомі як «чайові». У випадку, коли така плата визначається адміністрацією готелю самостійно, фіксується у рахунку окремим рядком і є обов'язковою до сплати клієнтом (що характерно, наприклад, для роботи ресторанів при готелях), вона вважається невід'ємною частиною готельних послуг. Відповідно, такі «чайові» визнаються як дохід від реалізації готельних послуг, включаються до складу виручки і, як наслідок, підлягають оподаткуванню відповідно до загального порядку.

На практиці нерідко трапляються ситуації, коли в рахунках за окремі готельні послуги, наприклад, вечерю в ресторані чи користування хімчисткою гості на свій розсуд додають суму «чайових», особливо під час розрахунку банківською картою. У такому випадку ця додаткова сума не встановлюється готелем заздалегідь, а визначається на розсуд гостя. Оскільки такі надходження не є обов'язковими до сплати та не мають чітко визначеного розміру, вони не

відповідають критеріям для визнання як виручка від реалізації послуг. Відтак, готель повинен обліковувати ці суми як інші позареалізаційні доходи. Крім того, готель як суб'єкт господарювання не має юридичних підстав розраховувати на

Способи визнання «чайових» як доходу ТОВ «Гранд Менеджмент» та особливості їх оподаткування наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Способи визнання «чайових» як доходу ТОВ «Гранд Менеджмент» та особливості їх оподаткування

Варіант форми оплати «чайових»	Порядок визнання доходу	Оподаткування
Плата за сервіс включена в рахунок, виділена одним рядком і повністю оплачується гостем.	Враховується у складі доходів від реалізації готельних послуг.	Враховується в базі оподаткування при розрахунку ПДВ і податку на прибуток.
«Чайові» сплачуються гостем на власний розсуд і мають системного характеру: 1) сума чайових знеособлена; 2) гостем зазначається конкретний працівник готелю, який заохочується.	1) враховується у складі інших доходів; 2) готель виступає у ролі посередника з передачі таких сум за своїм призначенням.	1) враховується в базі оподаткування при розрахунку ПДВ і податку на прибуток; 2) готель повинен забезпечити утримання ПДФО з суми доходу, отриманого працівником.

Джерело: складено автором на основі [46]

З табл. 2.6 можна побачити, що особливості оподаткування «чайових» у діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» залежать від форми їх надходження: якщо плата за сервіс є фіксованою, обов'язковою до сплати та включеною до рахунку, вона визнається виручкою від реалізації послуг і підлягає оподаткуванню ПДВ та податком на прибуток; натомість добровільні «чайові», які сплачуються на розсуд клієнта, класифікуються як інші доходи або ж як передані доходи, що вимагає їхнього відображення в податковому обліку.

Отже, ТОВ «Гранд Менеджмент» як платник податків на загальній системі оподаткування в Україні сплачує податок на прибуток (за умови отримання прибутку), ПДВ (за зниженою ставкою 7%) ЄСВ, військовий збір за

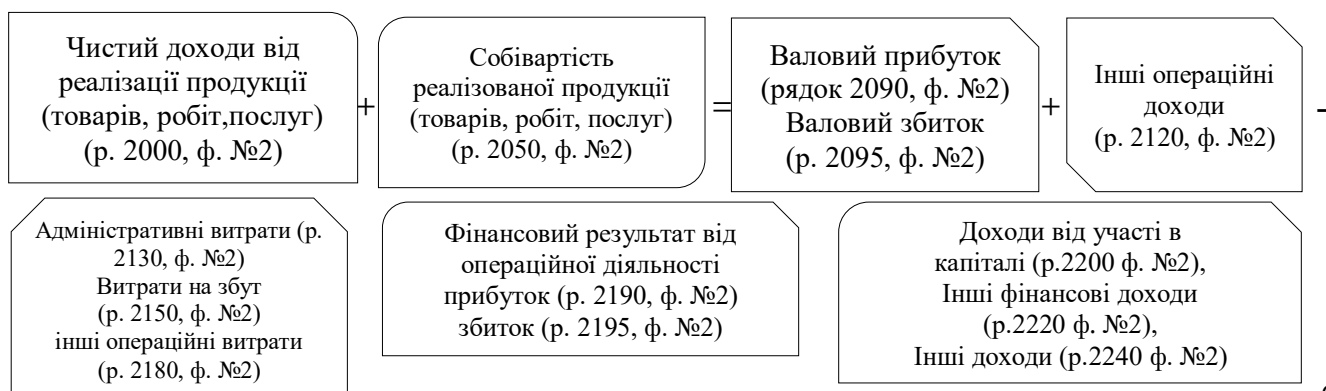
працівників, податок на землю, а також туристичний збір. Підприємство активно застосовує податкове планування для мінімізації рівня податкового навантаження, зокрема оптимізуючи витрати, використовуючи податковий кредит з ПДВ та враховуючи податкові різниці. Особлива увага в готелі приділяється правильному обліку та оподаткуванню «чайових», які, залежно від способу їхнього отримання, можуть визнаватися як дохід від реалізації послуг або як інші позареалізаційні доходи, що відповідно впливає на їх оподаткування.

2.4. Відображення ключових операцій у галузі туризму в звітності ТОВ «Гранд Менеджмент»

Діяльність у сфері готельного бізнесу передбачає здійснення широкого спектру операцій, пов'язаних з наданням послуг проживання, харчування, організації послуг дозвілля та інших видів супутніх сервісів. Для ТОВ «Гранд Менеджмент» правильне відображення таких операцій у фінансовій, податковій та статистичній звітності є важливою умовою забезпечення прозорості ведення господарської діяльності й достовірного обліку доходів і витрат.

У фінансовій звітності ТОВ «Гранд Менеджмент» відповідно до загальних норм, доходи від реалізації готельних послуг відображаються: у формі №2 (Звіт про фінансові результати) – рядок 2000 «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та у формі №3 (Звіт про рух грошових коштів) – рядок 3000 «Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Порядок відображення доходів від реалізації готової продукції ТОВ «Гранд Менеджмент» у фінансовій звітності наведено на рис. 2.6.

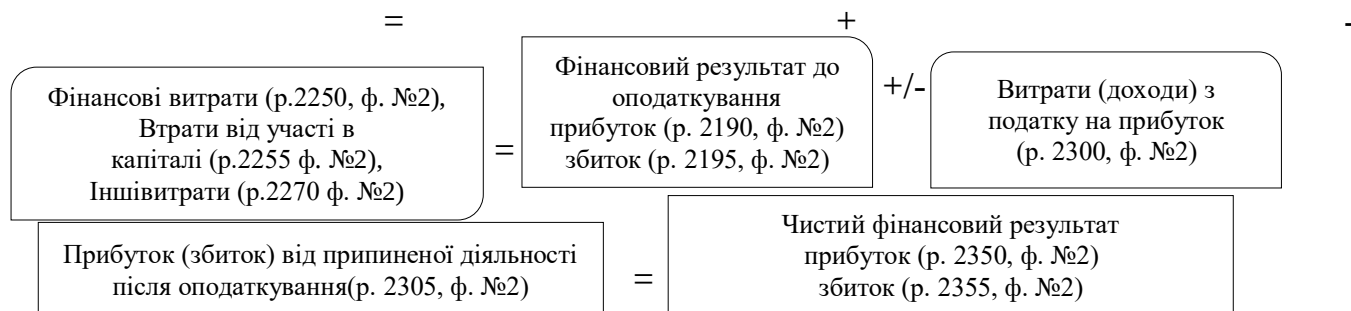

Рис. 2.6. Порядок відображення доходів від реалізації готової продукції

ТОВ «Гранд Менеджмент» у фінансовій звітності

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

Доходи ТОВ «Гранд Менеджмент» у фінансовій звітності відображаються відповідно до вимог МСЗФ та ключових положень НП(С)БО 15 «Дохід». Основним джерелом доходу є виручка від реалізації готельних послуг та інших сервісів, таких як проживання в номерах готелю. До додаткових джерел доходу належать надходження від діяльності, яка не є основною, але органічно пов'язана з готельним сервісом. Зокрема, це доходи від надання послуг харчування у ресторанах при готелі, послуги оренди конференц-залів, банкетних приміщень чи комерційних площ, а також агентська діяльність або посередницькі послуги з бронювання квитків або екскурсій.

До складу інших операційних доходів включаються надходження, що не мають постійного характеру, але виникають у ході господарської діяльності. Сюди належать плата за сервіс, яка вказується окремим рядком у рахунках (наприклад, у ресторанах), добровільні «чайові», якщо вони не передаються працівникам безпосередньо, а також отримані штрафи від контрагентів, бонуси чи інші компенсації.

Окремо у фінансовій звітності відображаються позареалізаційні доходи. Сюди належать безоплатно отримані активи (подарунки, спонсорська допомога), доходи від курсових різниць за валютними операціями, а також інші види надходжень, що не пов'язані безпосередньо з реалізацією готельних послуг. Такі види доходів обліковуються лише на окремих рахунках бухгалтерського обліку і враховуються при формуванні фінансового результату.

Собівартість реалізованих послуг у ТОВ «Гранд Менеджмент» охоплює витрати, безпосередньо пов'язані з наданням готельних та туристичних послуг. До таких витрат належать заробітна плата персоналу, задіяного в обслуговуванні гостей, комунальні послуги (вода, електроенергія, опалення), амортизаційні відрахування за основними засобами, використаними у процесі обслуговування, а також витрати на пральню, прибирання, утримання номерного фонду тощо. Ці витрати формують виробничу собівартість і відображаються у складі витрат операційної діяльності.

Адміністративні витрати включають в себе витрати на загальне управління готелем. Сюди належить заробітна плата адміністративного персоналу, витрати на канцелярські товари, програмне забезпечення, утримання офісних приміщень, банківське обслуговування, страхування, витрати на професійні послуги (аудит, юридичний супровід) та інші витрати, які не пов'язані з виробництвом або збутом.

Витрати на збут у ТОВ «Гранд Менеджмент» охоплюють усі витрати, пов'язані з просуванням готельних послуг до гостей. Сюди належать витрати на бронювання через онлайн-платформи, виплату агентських комісій туристичним операторам, розміщення реклами, участь у виставках, організацію презентацій, виготовлення рекламної продукції тощо. Такі витрати мають характер змінних і залежать від обсягу продажів.

Інші операційні та фінансові витрати включають ті види витрат, які не підпадають під попередні категорії, але впливають на фінансовий результат підприємства. Це витрати на оплату штрафів, пені, втрати від курсових різниць, збитки від списання безнадійної дебіторської заборгованості, проценти за користування кредитними коштами, витрати на відрядження, представницькі заходи та інші подібні витрати. Усі зазначені категорії витрат відображаються у фінансовій звітності згідно з МСФЗ та положенням НП(С)БО 16 «Витрати».

У частині сплати податку на додану вартість ТОВ «Гранд Менеджмент» щомісячно формує податкову декларацію з ПДВ (форма J/F0200120), в якій

відображає податкові зобов'язання за операціями з постачання готельних послуг (за ставкою 7 %) та додаткових супутніх послуг (за стандартною ставкою 20 %). Для підтвердження права на податковий кредит використовує вхідні податкові накладні, зареєстровані в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН). У разі змін вартості послуг або скасування бронювань оформлюються розрахунки коригування (типи причин 101, 102 тощо). Всі зазначені документи є підставою для формування податкової звітності та відображаються в додатках до декларації – зокрема, Додаток 5 (реєстр виданих і отриманих податкових накладних).

Для обліку податку на прибуток підприємство складає декларацію з податку на прибуток (форма J0100118) – щоквартально або річну, залежно від обраного податкового періоду. У ній враховуються фінансові результати, визначені за всіма правилами бухгалтерського обліку, з урахуванням податкових різниць (додаток РІ), зокрема, щодо амортизації, резервів, збитків минулих років тощо. За наявності збитків з попередніх періодів їх перенесення відображається у відповідних рядках декларації. Для підтвердження даних з податку на прибуток ведуться первинні документи: акти виконаних робіт, рахунки-фактури, платіжні доручення, договори, бухдовідки тощо, а також складається фінансова звітність (баланс, звіт про фінрезультати), яка подається до податкової у складі декларації.

Щодо податків із заробітної плати, ТОВ «Гранд Менеджмент» щомісяця подає Податковий розрахунок (об'єднана звітність з ПДФО, ЄСВ і військового збору) – форма J/F0500107, з додатками 1, 4ДФ і Д5. У ній відображаються всі нарахування: зарплата, премії, лікарняні, «чайові» і виплати в натуральній формі. Підтвердженням для цих нарахувань є таблиці обліку робочого часу, платіжні відомості, накази про премії, касові документи тощо. З місцевих податків підприємство подає річну декларацію з плати за землю (J/F0602003), а також декларацію з податку на нерухоме майно (J/F0302001). Якщо

застосовується туристичний збір – подається звіт про суми туристичного збору (довільна форма або як додаток до декларації з ПДФО/ЄП).

У рамках виконання обов’язків зі статистичної звітності ТОВ «Гранд Менеджмент» регулярно подає форму № 1-ПВ «Звіт із праці», яка містить дані про середню кількість працівників, фонд оплати праці, обсяги нарахувань за видами виплат, середню зарплату тощо. Звіт готелем подається до Держстату щоквартально. Первинною базою для складання є таблиці обліку робочого часу, платіжні відомості, штатний розпис та кадрові накази.

ТОВ «Гранд Менеджмент» подає форму №2-готель, яка включає в себе інформацію про номерний фонд, кількість місць, кількість розміщених осіб, рівень завантаженості номерів, середню тривалість перебування туристів та дохід від надання послуг проживання. Ведення статистичної звітності забезпечує повноцінний моніторинг діяльності готельного підприємства на державному рівні та є необхідною умовою його прозорості роботи.

У практиці готельного бізнесу можуть виникати типові податкові ризики та помилки, які призводять до донарахувань під час перевірок. Однією з поширених помилок є неправильне застосування ставки ПДВ, що впливає на коректність податкових зобов’язань. Також часто готелі не враховують доходи, отримані готівкою або у вигляді «чайових», особливо якщо вони не проводяться через касу або POS-термінал, що створює ризик прихованих доходів.

Значну увагу потрібно приділяти обґрунтованості витрат – їх завищення без належного документального підтвердження може спричинити їх виключення з податкового обліку. Крім того, помилки в застосуванні податкових різниць або невраховані збитки минулих періодів призводять до перекручення об’єкта оподаткування з податку на прибуток. Для уникнення таких ситуацій важливо забезпечити системну перевірку податкових розрахунків, актуальність облікової політики та наявність підтверджувальних документів.

Для забезпечення податкової безпеки ТОВ «Гранд Менеджмент» важливо підтримувати повну узгодженість між фінансовою, податковою та статистичною звітністю. Зокрема, показники доходу у фінансовій звітності мають відповідати базі оподаткування з ПДВ у декларації, а дані про кількість туристів і обсяги послуг у статистичних формах бути узгодженими з податковими даними щодо реалізованих послуг. Невідповідності між звітами, наприклад, занижений дохід у податковій звітності при високих показниках у статистиці, або невраховані операції в реєстрах ПДВ, можуть привернути увагу контролюючих органів і стати підставою для проведення ретельної перевірки. Тому важливо здійснювати регулярний внутрішній контроль та звірку між усіма формами звітності.

Отже, для ТОВ «Гранд Менеджмент» як готельного бізнесу на загальній системі оподаткування, ключовим є точне відображення операцій у фінансовій, податковій та статистичній звітності, що включає облік доходів (від проживання, харчування, «чайових») та облік витрат (собівартість, адміністративні, збутові) відповідно до НП(С)БО та МСФЗ. У податковій звітності важливо правильно подавати декларації з ПДВ (зі зниженою ставкою 7% для готельних послуг), податку на прибуток, ЄСВ, ПДФО та військового збору, податок на землю та туристичний збір. Ретельне ведення бухгалтерського обліку, документальне підтвердження та своєчасне подання звітності допомагають уникнути ризиків і забезпечують прозорість та ефективність діяльності.

Висновки до розділу 2

ТОВ «Гранд Менеджмент» успішно впровадило комплексну та адаптовану до специфіки готельного бізнесу систему бухгалтерського обліку. Завдяки чіткій обліковій політиці, що відповідає МСФЗ, підприємство забезпечує прозорість фінансових операцій, включаючи облік доходів, витрат, матеріально-технічного забезпечення, а також основних засобів. Організаційна

структура бухгалтерської служби з функціональним розподілом обов'язків, а також активне використання сучасного програмного забезпечення, такого як М.Е.Дос та BAS, дозволяють автоматизувати більшість процесів, мінімізувати помилки, підвищити швидкість обробки бухгалтерських даних та якість формування звітності, що забезпечує надійну інформаційну базу для обґрунтованих управлінських рішень, сприяючи стабільному розвитку та підвищенню рентабельності готелю.

ТОВ «Гранд Менеджмент» успішно запровадило методичне забезпечення бухгалтерського обліку, яке повністю враховує специфіку готельного бізнесу та відповідає міжнародним стандартам. Цей підхід охоплює все: від ретельного документального оформлення розрахунків з гостями та визнання доходів за принципом нарахування із застосуванням гнучкої системи субрахунків для детальної аналітики, до точного калькулювання собівартості готельних послуг на основі НП(С)БО 16 «Витрати» та галузевих рекомендацій. Така система дозволяє не лише ефективно контролювати витрати за категоріями номерного фонду та різними послугами, а й формувати обґрунтовану цінову політику, що адаптується до ринкових умов та сезонності попиту на послуги.

ТОВ «Гранд Менеджмент», будучи платником податків на загальній системі оподаткування, сумлінно виконує всі свої зобов'язання перед бюджетом України, що включає в себе сплату податку на прибуток (залежно від фінансових результатів), ПДВ за зниженою ставкою 7% для готельних послуг, єдиного соціального внеску та військового збору за своїх працівників, а також податку на землю та туристичного збору. Підприємство активно використовує податкове планування для оптимізації податкового навантаження, ретельно враховуючи доходи та витрати, застосовуючи податковий кредит з ПДВ та коригування на податкові різниці. Особлива увага в готелі приділяється правильному обліку та оподаткуванню «чайових», що дозволяє уникнути ризиків та забезпечити повну відповідність чинному

податковому законодавству, підкреслюючи прозорість та відповідальність у веденні бізнесу.

ТОВ «Гранд Менеджмент», як суб'єкт готельного бізнесу на загальній системі оподаткування, ставить перед собою пріоритет щодо точного, а також узгодженого відображення всіх операцій у фінансовій і податковій звітності, що охоплює коректний облік доходів (від проживання, харчування, супутніх послуг, включаючи «чайові») та витрат (собівартість, адміністративні, збутові) згідно з МСФЗ. У частині податкової звітності критично важливим для даного готелю є своєчасне та правильне подання декларацій з ПДВ, податку на прибуток, ЄСВ, ПДФО, військового збору, податку на землю та туристичного збору. Дотримання облікової політики, виключно належне документальне підтвердження операцій та постійний внутрішній контроль за узгодженістю даних між різними видами звітів є фундаментальними для мінімізації податкових ризиків, забезпечення прозорості та стабільності функціонування підприємства.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ГРАНД МЕНЕДЖМЕНТ» У ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

3.1. Оцінка основних аналітичних показників діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент»

Для виявлення ключових тенденцій розвитку ТОВ «Гранд Менеджмент», визначення ефективності управлінських рішень, рівня фінансової стійкості та конкурентоспроможності доцільно оцінити його основні аналітичні показники діяльності. Такий аналіз є важливим інструментом для прийняття стратегічних і тактичних рішень, спрямованих на підвищення прибутковості.

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр.

№	Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
		2022	2023	2024	+/-	%
1	Чистий дохід, тис. грн	82604	130588	198453	115489	у 2,3 р.
2	Валовий прибуток, тис. грн	17734	49356	80565	62831	3,54
3	Чистий збиток, тис. грн	-99754	-73437	-41272	58482	58,62
4	Середньорічна вартість активів, тис. грн	556492	553700	560470	3978	0,71
5	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн	524798	526562	526048	1250	0,23
6	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	31694	27138	34421	2727	8,60
7	Середньооблікова чисельність працівників, осіб	299	208	177	-122	-40,80
8	Фондовіддача	0,65	0,20	0,37	-0,28	х
9	Фондомісткість	1,53	4,96	2,65	1,12	х
10	Фондоозброєність, тис.грн/ос.	1112	1372	2972	1860	у 2,6 р.
11	Продуктивність праці, тис. грн/ос.	723	627	1121	398	55,04
12	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	6,43	2,60	5,76	-0,67	х

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Аналіз основних економічних показників ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. свідчить про стабільне зростання обсягів операційної діяльності та покращення фінансових результатів. Так, чистий дохід підприємства зріс із 82,6 млн грн у 2022 р. до 198,5 млн грн у 2024 р., тобто у 2,3 раза. Відповідно, валовий прибуток збільшився у 3,5 раза, що свідчить про зростання маржинальності. Незважаючи на наявність чистого збитку протягом всього періоду, його обсяг суттєво зменшився – з майже 100 млн грн у 2022 р. до 41 млн грн у 2024-му р., тобто збитки скоротилися на понад 58 %.

У структурі активів підприємства простежується відносна стабільність, із незначним зростанням загальної вартості активів на 0,71 % переважно за рахунок збільшення суми оборотних активів на 8,6 %. Вартість необоротних активів залишилася практично незмінною. Водночас спостерігається суттєве скорочення чисельності персоналу: з 299 осіб у 2022 р. до 177 у 2024 р., тобто майже на 41 %. Незважаючи на скорочення персоналу продуктивність праці зросла на 55 %, а фондоозброєність збільшилася у 2,6 раза, що свідчить про більш ефективне використання ресурсів.

Коефіцієнти ефективності протягом всього періоду також демонструють позитивну динаміку. Фондовіддача у 2024 р. зросла порівняно з 2023 р., хоча ще не досягла рівня 2022-го, а фондомісткість зменшилась порівняно з піковим 2023 р., що є позитивним сигналом. Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2024 р. становив 5,76, що свідчить про поліпшення рівня ефективності використання оборотних коштів після різкого падіння у 2023 р. Загалом можна констатувати, що ТОВ «Гранд Менеджмент» впевнено відновлюється після складного періоду, демонструючи значне зростання отриманих доходів, підвищення ефективності використання ресурсів і поступове зниження збитковості.

Для оцінки фінансової стійкості та ресурсного потенціалу підприємства доцільно проаналізувати структуру активів і пасивів, динаміку зміни обсягу майна та джерел його формування. Такий аналіз дозволяє визначити, наскільки

ефективно ТОВ «Гранд Менеджмент» використовує свої ресурси та якою є залежність підприємства від зовнішнього фінансування.

Характеристику обсягу майна ТОВ «Гранд Менеджмент» та джерел його формування за балансом протягом 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Характеристика обсягу майна ТОВ «Гранд Менеджмент» та джерел його формування за балансом протягом 2022-2024 рр.

Показники	На 31.12.2022р.		На 31.12.2023р.		На 31.12.2024р.		Відхилення 2024 р. до 2022 р.		
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	+, –	%	п.с.
АКТИВИ									
1. Необоротні активи	526411	95,60	526713	94,60	525384	93,12	-1027	-0,19	-2,48
2. Оборотні активи	24222	4,40	30054	5,40	38789	6,88	14567	60,13	2,48
БАЛАНС:	550633	100,00	556767	100,00	564173	100,00	13540	2,45	х
ПАСИВИ									
1. Власний капітал	-164024	-29,78	-235461	-42,29	-276733	-49,05	-112709	-68,71	-14,76
2. Короткостр. зобов'язання і забезпечення	712657	129,42	792228	142,29	813458	144,18	100801	14,14	14,76
БАЛАНС:	550633	100,00	556767	100,00	564173	100,00	13540	2,45	х

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Аналіз структури активів ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. свідчить про відносну стабільність загального обсягу майна підприємства при помірному його зростанні на 2,45 % за аналізований період. Основу активів стабільно складають необоротні активи, частка яких дещо знизилася – з 95,6 % у 2022 р. до 93,12 % у 2024 р., що свідчить про поступове оновлення оборотного капіталу або зміну акцентів у фінансуванні операційної діяльності. Водночас оборотні активи зросли на 60,13% – з 24,2 млн грн до 38,8 млн грн, що позитивно характеризує підвищення ліквідності активів. Таке зростання оборотного капіталу є наслідком накопичення оборотних коштів, запасів, збільшення дебіторської заборгованості в умовах зростання операційної діяльності.

Структура пасивів ТОВ «Гранд Менеджмент», у свою чергу, демонструє посилення рівня залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Власний капітал протягом 2022-2024 рр. залишався від'ємним і погіршився: з -164 млн грн до -276,7 млн грн, що свідчить про значні накопичені збитки та незбалансовану фінансову модель. Частка власного капіталу в загальному обсязі пасивів значно збільшилась з -29,78 % до -49,05 %, що є критичним показником фінансової нестійкості. Натомість короткострокові зобов'язання та забезпечення зросли на понад 100 млн грн або на 14,14 % і на кінець 2024 р. становили понад 813 млн грн, або 144,18 % пасивів, що свідчить про залежність підприємства від поточних позикових ресурсів і вимагає рішень щодо реструктуризації боргу, покриття збитків та капіталізації.

Механізм формування фінансових результатів ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Механізм формування фінансових результатів ТОВ «Гранд Менеджмент»
за 2022-2024 рр., тис. грн**

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+/-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	82604	130588	198453	115489	у 2,3 р.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	64870	81232	117888	53018	81,72
Валовий: прибуток	17734	49356	80565	62831	у 3,5 р.
Інші операційні доходи	63243	54319	62050	-1193	-1,88
Адміністративні витрати	33019	28680	41342	8323	25,20
Витрати на збут	13495	17344	24523	11028	81,71
Інші операційні витрати	4137	522	1459	-2678	-64,73
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	30326	57129	75291	44965	у 2,4 р.
Фінансові витрати	130080	130566	116559	-13521	-10,39
Інші витрати	0	0	4	4	х
Чистий фінансовий результат: збиток	-99754	-73437	-41272	58482	58,62

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Проведений аналіз механізму формування фінансових результатів ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. свідчить про суттєве зростання обсягів

основної діяльності та одночасне покращення фінансових результатів, попри збереження збитковості. Так, чистий дохід від реалізації зріс із 82,6 млн грн у 2022 році до 198,5 млн грн у 2024 році, тобто у 2,3 раза. При цьому собівартість реалізованої продукції зросла на 81,7%, що нижче темпів зростання доходу, що дало змогу суттєво підвищити валовий прибуток – з 17,7 млн грн до 80,6 млн грн, тобто у 3,5 раза, що свідчить про зростання ефективності основної операційної діяльності та покращення структури витрат.

Упродовж аналізованого періоду спостерігалось стабільне надходження інших операційних доходів, які хоч і дещо зменшилися на 1,88%, залишалися вагомим джерелом прибутку, формуючи додаткову фінансову підтримку. Водночас спостерігається зростання адміністративних витрат на 25,2% і витрат на збут на 81,7 %, що пов'язано з розширенням обсягів діяльності, ростом цін, або з необхідністю активнішої роботи з клієнтами та підтримки сервісу. Значне скорочення інших операційних витрат на 64,7% є позитивним сигналом, що свідчить про оптимізацію непродуктивних витрат.

В результаті операційна діяльність у 2024 р. дала прибуток у розмірі понад 75 млн грн, що у 2,4 раза перевищує показник 2022 р. Однак чистий фінансовий результат залишається від'ємним – збиток у розмірі 41,3 млн грн у 2024 р., проте він зменшився на 58,6 % порівняно з 2022 р. Основною причиною збереження збитків залишаються високі фінансові витрати, які, хоча й дещо скоротилися на 10,4%, все ще суттєво впливають на результат – у 2024 р. вони склали понад 116 млн грн. Це свідчить про значне боргове навантаження, яке потребує подальшого перегляду фінансової стратегії підприємства з метою зменшення кредитної залежності та виходу на прибутковий рівень.

Оцінка складу та структури операційних витрат є ключовим елементом фінансового аналізу, що дозволяє визначити рівень ефективності використання ресурсів підприємства, виявити напрями нераціональних витрат і сформулювати обґрунтовані управлінські рішення щодо їх оптимізації. Для готельного бізнесу, де значну частку займають витрати на персонал, адміністративне утримання,

маркетинг та обслуговування номерного фонду, важливо не лише контролювати загальний обсяг витрат, а й відстежувати їх динаміку в розрізі основних статей.

Склад та структуру операційних витрат ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Склад та структура операційних витрат ТОВ «Гранд Менеджмент»
за 2022-2024 рр.**

Показники	На 31.12.2022р.		На 31.12.2023р.		На 31.12.2024р.		Відхилення 2024 р. до 2022 р.		
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	+, –	%	п.с.
Матеріальні затрати	16868	14,60	17236	14,02	28484	15,92	11616	68,86	1,32
Витрати на оплату праці	37997	32,89	39882	32,45	59349	33,17	21352	56,19	0,28
Відрахув. на соціальні заходи	7272	6,29	8245	6,71	11404	6,37	4132	56,82	0,08
Амортизація	8849	7,66	8396	6,83	8879	4,96	30	0,33	-2,70
Інші операційні витрати	44535	38,56	49111	39,99	70779	39,58	26244	58,92	1,02
РАЗОМ	115521	100,00	122870	100,00	178895	100,00	63374	54,85	x

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Аналіз складу та структури операційних витрат ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. свідчить про загальне зростання витрат на 63,4 млн грн, або 54,85 %. Це зростання є логічним з огляду на розширення обсягів господарської діяльності підприємства. Проте варто зазначити, що дане зростання відбулося нерівномірно за статтями витрат, що потребує детального розгляду.

Найбільшу частку в структурі витрат традиційно займають витрати на оплату праці, які у 2024 р. становили 59,3 млн грн, або 33,17 % від загального обсягу. Зростання на 56,2 % порівняно з 2022 р. є закономірним і відображає як збільшення зарплат, так і оновлення ключового персоналу. Відрахування на

соціальні заходи зросли на 56,82 %, однак їхня частка в структурі залишилася стабільною – близько 6-6,4 %.

Матеріальні витрати зросли найбільш динамічно – на 68,86 %, досягнувши 28,5 млн грн у 2024 р. Їх частка в загальних витратах зросла на 1,32 п. с., що може свідчити про збільшення обсягу закупівель ресурсів для послуг харчування, обслуговування номерів, технічного забезпечення готелю тощо. Це зростання є природним при збільшенні навантаження на готельну інфраструктуру.

Водночас амортизаційні відрахування залишилися майже незмінними у номінальному вимірі, однак їх частка знизилась із 7,66 % у 2022 р. до 4,96 % у 2024-му. Це свідчить про відсутність істотних нових інвестицій у необоротні активи або завершення амортизації частини обладнання.

Інші операційні витрати залишаються найбільшою статтею у структурі – майже 40 % усіх витрат. У 2024 р. вони склали понад 70 млн грн, що на 58,9 % більше, ніж у 2022 р. Незважаючи на те, що їх частка лише незначно зросла, велика питома вага цієї статті свідчить про потребу у деталізації та контролі – саме в ній приховуються витрати, що підлягають оптимізації або ризикують бути недостатньо обґрунтованими. Загалом структура операційних витрат ТОВ «Гранд Менеджмент» залишається відносно стабільною, з акцентом на витрати на персонал та обслуговування, що відповідає специфіці готельного бізнесу. Однак темпи зростання деяких статей потребують подальшого моніторингу та управлінського аналізу для забезпечення рентабельності.

Динаміку показників оцінки фінансового стану ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Динаміка показників оцінки фінансового стану ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.
	2022	2023	2024	+/-
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	0,03	0,03	0,04	0,01

2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,004	0,01	0,01	0,006
3. Чистий оборотний капітал	-688435	-762174	-802117	-113682
4. Коефіцієнт автономії	-0,29	-0,42	-0,49	-0,2
5. Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,22	-0,29	-0,32	-0,1
6. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,04	0,05	0,06	0,02
7. Коефіцієнт оборотності активів	0,15	0,23	0,35	0,2
8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-0,50	-0,55	-0,73	-0,23
9. Рентабельність господарської діяльності, %	-40,6	-18,2	-12,4	28,2
10. Рентабельність послуг, %	27,3	60,7	64,8	37,5
11. Рентабельність активів, %	-18,1	-13,1	-9,9	8,2

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Аналіз динаміки показників фінансового стану ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. свідчить про позитивні зрушення в операційній ефективності, однак загальна фінансова стійкість підприємства залишається незадовільною. Зокрема, коефіцієнт загальної ліквідності зріс із 0,03 до 0,04, що все ще свідчить про критично низький рівень платоспроможності. Абсолютна ліквідність також залишається на вкрай низькому рівні – 0,01, що означає недостатній обсяг високоліквідних активів для покриття короткострокових зобов'язань. Чистий оборотний капітал продовжив знижуватися – -802,1 млн грн у 2024 р., що є тривожним сигналом нестачі власних обігових коштів.

Показники структури капіталу готелю демонструють значну залежність підприємства від залучених коштів. Коефіцієнт автономії знизився з -0,29 до -0,49, адже частка власного капіталу є від'ємною й продовжує погіршуватись. Подібна ситуація спостерігається з коефіцієнтом фінансової стабільності, який також знижується, вказуючи на зростання ризику неплатоспроможності. Хоча коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами зріс із 0,04 до 0,06, цього недостатньо для позитивної оцінки фінансової незалежності.

Натомість, показники ділової активності й рентабельності свідчать про суттєве покращення господарської діяльності. Коефіцієнт оборотності активів зріс більш ніж удвічі – з 0,15 до 0,35, що означає ефективніше використання активів у генеруванні доходу. При цьому рентабельність послуг збільшилась з 27,3% до 64,8%, а рентабельність господарської діяльності піднялась із -40,6 %

до -12,4%, демонструючи поступове скорочення збитковості. Рентабельність активів покращилась до -9,9 %, що вказує на деяке відновлення прибутковості.

Отже, аналіз основних економічних показників діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. демонструє тенденцію до зростання операційної ефективності та виходу з кризового стану, незважаючи на збереження загальної збитковості та рівня фінансової нестабільності. Підприємство значно наростило чистий дохід та валовий прибуток, суттєво зменшивши обсяг чистого збитку. Помітне зростання продуктивності праці та фондоозброєності, незважаючи на скорочення персоналу, свідчить про більш ефективне використання ресурсів. Проте, критично низькі показники ліквідності, від'ємний власний капітал та зростання обсягу короткострокових зобов'язань свідчать про глибоку фінансову залежність та потребують реструктуризації боргу та низки заходів з капіталізації. Покращення показників рентабельності послуг та оборотності активів дає надію на подальше відновлення, але фінансова стійкість ТОВ «Гранд Менеджмент» залишається слабким місцем, вимагаючи стратегічних рішень для досягнення прибутковості та фінансової незалежності.

3.2. Інформаційне та методичне забезпечення проведення аналізу основної діяльності туристичних підприємств

Для забезпечення обґрунтованого та достовірного економічного аналізу туристичних операцій ТОВ «Гранд Менеджмент» необхідно мати відповідну систему інформаційного та методичного забезпечення. Така система охоплює як внутрішні джерела інформації (бухгалтерську, податкову, статистичну звітність, управлінські реєстри, первинні документи), так і зовнішні – законодавчі та нормативні акти, галузеві стандарти, методичні рекомендації, аналітичні довідки і ринкові дослідження. Методичне забезпечення включає сукупність аналітичних прийомів та методів, зокрема горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний аналіз, порівняння з нормативними та плановими показниками, що дозволяє виявляти ключові тенденції, проблемні

зони та резерви підвищення ефективності діяльності у сфері туризму. Належне інформаційно-методичне забезпечення є основою для прийняття стратегічно важливих управлінських рішень.

Інформаційне та методичне забезпечення проведення економічного аналізу туристичних операцій ТОВ «Гранд Менеджмент» включає сукупність моделей, підходів і аналітичних інструментів, що дають змогу досліджувати структуру та динаміку доходів від надання туристичних послуг, виявляти фактори впливу на ефективність операцій та забезпечувати прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Таке забезпечення передбачає використання як кількісних, так і якісних методів аналізу, включаючи порівняльний, факторний, трендовий аналіз, а також елементів економіко-математичного моделювання з метою найбільш точного прогнозування результатів діяльності в туристичній сфері. Основні аналітичні моделі, що застосовуються для оцінки туристичних операцій, подано на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Основні аналітичні моделі, що застосовуються для оцінки туристичних операцій

Джерело: побудовано автором на основі [42]

Дескриптивні моделі оцінки туристичних операцій зосереджені на описі фактичного стану справ у сфері готельного бізнесу. Вони використовуються для аналізу динаміки рівня доходів, витрат, кількості туристів, середнього чека, рівня завантаженості номерного фонду тощо. Такі моделі дають змогу деталізовано дослідити структуру туристичних операцій, виявити сезонні коливання попиту, розподіл послуг за видами (проживання, харчування, додаткові сервіси), а також проаналізувати ефективність використання ресурсів. Дескриптивні моделі формують інформаційну основу для подальшого аналізу причин змін і розробки стратегічних рішень.

Предикативні моделі оцінки туристичних операцій повністю орієнтовані на прогнозування майбутніх показників діяльності підприємства на основі виявлених тенденцій, а також факторних взаємозв'язків. У практиці ТОВ «Гранд Менеджмент» вони застосовуються з метою оцінки очікуваного рівня попиту, прогнозування виручки в різні сезони, планування витрат на персонал, а також для оцінки впливу маркетингових чи інвестиційних заходів. Моделі базуються на методах екстраполяції, регресійного аналізу, сценарного прогнозування та інших статистичних і математичних підходах.

Нормативні моделі оцінки туристичних операцій використовуються для порівняння результатів із запланованими або нормативними значеннями, що дозволяє виявляти відхилення, аналізувати їх причини та оперативно реагувати на негативні тенденції. У туристичній діяльності такі моделі можуть включати нормативи витрат на одну туристичну послугу, середній рівень заповнюваності номерного фонду, показники рентабельності або окупності вкладених коштів у послуги. Використання нормативних моделей сприяє підвищенню ефективності контролю та управління операційною діяльністю готелю.

Враховуючи специфіку функціонування готельних підприємств, процес організації аналізу ключових туристичних операцій передбачає виконання низки послідовних етапів, що наведено на рис. 3.2.

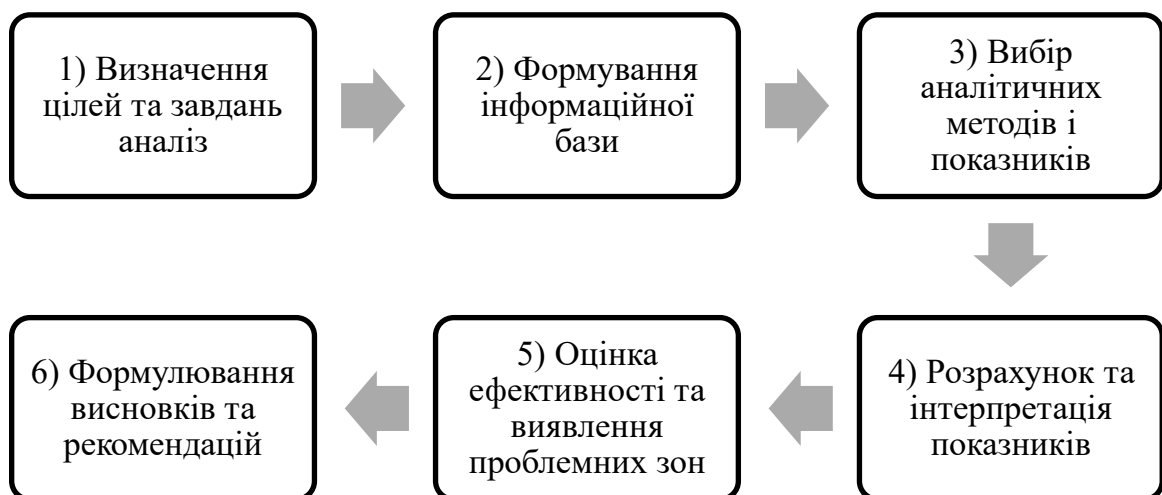

Рис. 3.2. Етапи процесу організації аналізу ключових туристичних операцій

Джерело: побудовано автором на основі [35, с. 99]

Аналіз туристичних операцій у ТОВ «Гранд Менеджмент» організовується за чіткою послідовністю наведених етапів: спочатку визначаються цілі аналізу та обирається об'єкт, далі формується інформаційна база з фінансової, податкової та статистичної звітності (зокрема форми №1-туризм, №2-готель). Після цього визначаються ключові показники (дохід на номер, завантаженість, середній чек) та відповідні методи аналізу. Наступні кроки включають розрахунок показників, інтерпретацію результатів, оцінку ефективності діяльності, виявлення проблем. Завершується процес формулюванням висновків і рекомендацій для підвищення результативності готельного бізнесу.

ТОВ «Гранд Менеджмент» здійснює аналіз своєї господарської діяльності за централізованою формою організації аналітичної роботи, що передбачає концентрацію аналітичних функцій в управлінському апараті. Такий підхід забезпечує уніфікованість методик, оперативність обробки обсягу інформації та послідовність у прийнятті рішень. Вся аналітична інформація узагальнюється централізовано, що дає змогу керівництву отримувати об'єктивну картину фінансового стану, динаміки доходів, витрат і результатів туристичних операцій у розрізі періодів та напрямів діяльності.

У готельному підприємстві об'єктами аналізу можуть виступати окремі послуги (проживання, харчування, конференц-сервіс), типи номерів, категорії клієнтів, канали бронювання або сегменти ринку (корпоративні, туристичні, індивідуальні клієнти). Залежно від вибраних об'єктів формуються конкретні завдання аналізу, наприклад, оцінка прибутковості номерного фонду, динаміка завантаженості, ефективність каналів реалізації готельних послуг, виявлення резервів збільшення доходів. Відповідно до поставлених цілей підбираються методи аналізу:

- трендовий – аналіз динаміки показників у часі;
- факторний – вплив окремих чинників на результати;
- порівняльний – зіставлення з іншими періодами або готелями;
- графічний – візуалізація тенденцій і взаємозв'язків.

Інформаційне забезпечення аналізу доходів і витрат готелю ґрунтується на достовірних, повних і впорядкованих даних, що надходять із внутрішніх та зовнішніх джерел. У випадку ТОВ «Гранд Менеджмент» основними джерелами інформації для проведення економічного аналізу виступають дані фінансової, управлінської, податкової та статистичної звітності, а також внутрішні облікові системи.

Джерела інформації для проведення економічного аналізу туристичних операцій ТОВ «Гранд Менеджмент» наведено на рис. 3.3.

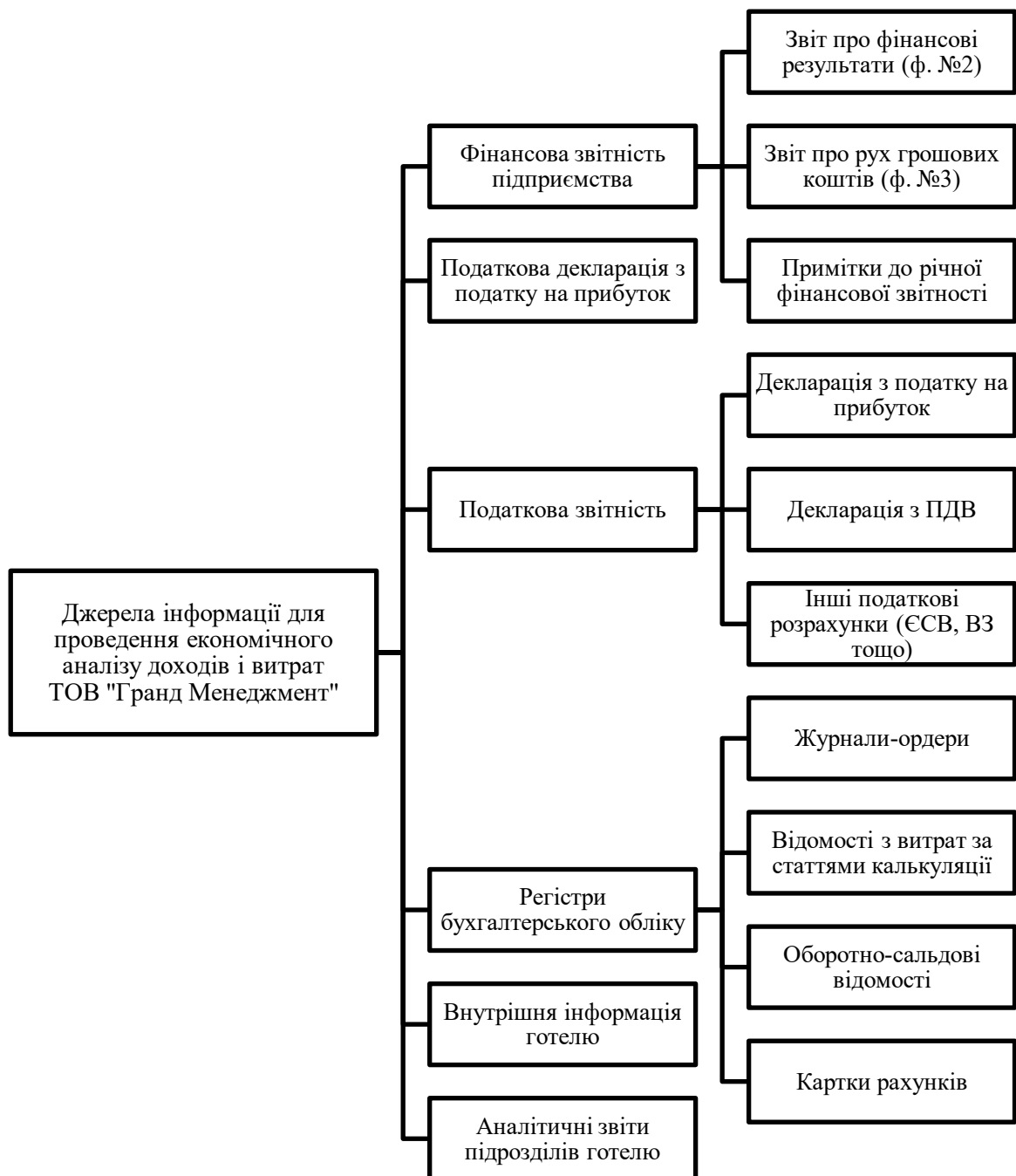

Рис. 3.3. Джерела інформації для проведення економічного аналізу туристичних операцій ТОВ «Гранд Менеджмент»

Джерело: побудовано автором на основі [36, с. 122]

З огляду на потребу в системному підході до оцінювання ефективності діяльності в галузі туризму, доцільним є формування узагальненого механізму організації аналізу туристичних операцій ТОВ «Гранд Менеджмент». Такий механізм дозволяє чітко визначити етапи аналітичного процесу, встановити

логіку збору та обробки інформації, а також забезпечити цілісність прийняття управлінських рішень на основі фактичних і прогнозних даних.

Механізм організації економічного аналізу туристичних операцій ТОВ «Гранд Менеджмент» наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

**Механізм організації економічного аналізу туристичних операцій
ТОВ «Гранд Менеджмент»**

Компонент	Характеристика
Форма організації	Централізована форма організації, що охоплює всі основні напрями діяльності підприємства
Суб'єкти проведення	- керівник підприємства - фінансово-економічний відділ - керівники структурних підрозділів - бухгалтерська служба
Об'єкти проведення	- доходи від надання туристичних та готельних послуг - структура витрат за основними напрямками обслуговування - показники завантаженості номерного фонду - рентабельність окремих видів послуг (проживання, харчування, додаткові сервіси) - середній дохід на одне місце / номер - канали реалізації послуг
Завдання	- виявлення основних джерел доходів та їх динаміки - оцінка ефективності функціонування окремих напрямів діяльності - виявлення резервів збільшення прибутковості - аналіз витрат на 1 грн доходу - пошук слабких місць у ланцюзі туристичних операцій
Інформаційне забезпечення	Дані фінансової, податкової, статистичної та управлінської звітності, дані з PMS-систем (PropertyManagementSystem), внутрішні облікові реєстри, звіти з онлайн-платформ бронювання
Методика аналізу	Використання горизонтального, вертикального, факторного, трендового та порівняльного аналізу, а також розрахунок ключових показників ефективності: RevPAR, ADR, occupancyrate, середній чек, витрати на одиницю послуги тощо

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Отже, для ТОВ «Гранд Менеджмент» належне інформаційне та методичне забезпечення є критично важливим для проведення глибокого та достовірного аналізу туристичних операцій. Застосування різноманітних аналітичних моделей – дескриптивних для опису поточного стану, предикативних для прогнозування майбутніх показників та нормативних для порівняння з плановими значеннями – дозволяє виявляти ключові тенденції,

проблемні зони та резерви підвищення ефективності. Організація аналітичного процесу за послідовними етапами, від визначення цілей до формування рекомендацій, у поєднанні з централізованою формою проведення аналітичної роботи та системним підходом до використання інформаційних джерел забезпечує обґрунтованість управлінських рішень та сприяє сталому розвитку готельного бізнесу.

3.3. Аналіз основної діяльності туристичних підприємств

Аналіз здійснення туристичних операцій на підприємстві є ключовим елементом оцінки ефективності діяльності у сфері готельного бізнесу. Він дозволяє виявити сильні та слабкі сторони в організації обслуговування гостей, структуру доходів і витрат, завантаженості номерного фонду, ефективність каналів збуту та рентабельність окремих напрямів. На основі такого аналізу формується аналітична база для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення рівня прибутковості, конкурентоспроможності та покращення сервісу у ТОВ «Гранд Менеджмент».

Аналіз складу та динаміки доходів ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Аналіз складу та динаміки доходів ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр., тис. грн

Склад доходів	2022		2023		2024	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Чистий дохід від реалізації готельних послуг	82604	56,63	130588	70,62	198453	76,18
Інші операційні доходи	63243	43,37	54319	29,38	62050	23,82
Всього доходи	145847	100,00	184907	100,00	260503	100,00

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Аналіз складу та динаміки доходів ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. демонструє стійке зростання загального обсягу доходів підприємства. Так, у 2022 р. загальна сума доходів становила 145 847 тис. грн, у 2023 році –

184 907 тис. грн, а у 2024 році – 260 503 тис. грн. Отже, за два роки дохід компанії зріс на 114 656 тис. грн або на 78,6%. Така позитивна динаміка свідчить про досить ефективне управління його фінансовими потоками та конкурентоспроможність послуг компанії.

Структура доходів за аналізований період також зазнала помітних змін. Основним джерелом доходу є чистий дохід від реалізації готельних послуг, частка якого постійно зростала: з 56,63% у 2022 р. до 70,62% у 2023 р. і 76,18% у 2024 р. Це свідчить про зростаючу популярність готельних послуг компанії, що є результатом покращення якості обслуговування, розширення клієнтської бази й зростання туристичної активності в регіоні.

Натомість частка інших операційних доходів у структурі зменшувалася: з 43,37% у 2022 р. до 29,38% у 2023 р. і 23,82% у 2024 р. Незважаючи на коливання в абсолютних показниках тенденція до зменшення частки інших операційних доходів свідчить про посилення спеціалізації підприємства саме в основному виді діяльності – готельному бізнесі. Узагальнюючи, можна зазначити, що ТОВ «Гранд Менеджмент» демонструє позитивні результати фінансової діяльності з акцентом на розвиток свого основного джерела доходу – готельних послуг. Така динаміка є свідченням стабільного розвитку підприємства та його здатності адаптуватися до ринкових умов.

Аналіз складу та динаміки витрат ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

**Аналіз складу та динаміки витрат ТОВ «Гранд Менеджмент»
за 2022-2024 рр., тис. грн**

Склад доходів	2022		2023		2024	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Собівартість реалізованих послуг	64870	26,41	81232	31,44	117888	39,06
Адміністративні витрати	33019	13,44	28680	11,10	41342	13,69
Витрати на збут	13495	5,49	17344	6,71	24523	8,12
Інші операційні витрати	4137	1,68	522	0,20	1459	0,48
Фінансові витрати	130080	52,98	130566	50,55	116599	38,63
Інші витрати	0	0,00	0	0,00	4	0,02
Всього витрати	245601	100,00	258344	100,00	301811	100,00

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Аналіз складу та динаміки витрат ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. свідчить про загальну тенденцію до зростання витрат. Якщо у 2022 р. загальні витрати підприємства становили 245 601 тис. грн, то у 2023 р. вони зросли до 258 344 тис. грн, а у 2024 р. – до 301 811 тис. грн. За два роки приріст склав 56 210 тис. грн або 22,9%, що може бути пов'язано як з інфляційними процесами, так і з розширенням масштабів діяльності підприємства.

У структурі витрат найбільшу частку займають фінансові витрати, хоча їхня частка поступово зменшується: з 52,98% у 2022 р. до 50,55% у 2023 р. і до 38,63% у 2024 р. Незважаючи на абсолютне зменшення фінансових витрат у 2024 році, їх частка у структурі залишається значною, що свідчить про суттєве боргове навантаження або значні витрати на обслуговування кредитів. Це є потенційною зоною ризику, яка потребує уваги з боку керівництва.

Суттєве зростання відбулося в собівартості реалізованих послуг, яка у 2022 р. становила 64 870 тис. грн (26,41%), у 2023 – 81 232 тис. грн (31,44%), а у 2024 – 117 888 тис. грн (39,06%). Збільшення як абсолютного значення, так і частки в загальних витратах свідчить про зростання обсягів основної діяльності, а також підвищення цін на забезпечення послугами, що реалізуються готелем.

Адміністративні витрати зазнали коливань: у 2022 р. – 33 019 тис. грн (13,44%), у 2023 – дещо зменшилися до 28 680 тис. грн (11,10%), але у 2024 знову зросли до 41 342 тис. грн (13,69%), що свідчить про значні зміни в управлінській структурі, модернізацію офісних процесів. Витрати на збут зростали впродовж усього періоду: з 13 495 тис. грн (5,49%) у 2022 р. до 24 523 тис. грн (8,12%) у 2024 р., що вказує на посилення маркетингових зусиль і активізацію збутової діяльності, що є досить позитивним сигналом з точки зору розширення ринку та залучення нових клієнтів.

Інші операційні витрати та інші витрати у структурі загальних витрат готелю мають незначну питому вагу – менше 1%, однак варто відзначити різке

скорочення інших операційних витрат у 2023 р. що є результатом оптимізації внутрішніх процесів або зміни облікової політики.

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що ТОВ «Гранд Менеджмент» демонструє зростання витрат, що переважно пов'язано зі збільшенням масштабів операційної діяльності. Однак зменшення частки фінансових витрат і зростання частки витрат на основну діяльність свідчить про поступовий перехід компанії до більш збалансованої структури витрат. Це позитивний сигнал, що вказує на покращення фінансової стійкості, а також зростання ефективності операційного управління.

Аналіз витрат на 1 грн чистого доходу від реалізації готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.9.

Таблиця 3.9

**Аналіз витрат на 1 грн чистого доходу від реалізації готельних послуг
ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр.**

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+/-	%
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	82604	130588	198453	115489	у 2,3 р.
Собівартість реалізованих готельних послуг, тис. грн	64870	81232	117888	53018	81,72
Витрати на 1 грн чистого доходу	1,27	1,60	1,68	0,41	32,28

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Аналіз витрат на 1 грн чистого доходу від реалізації готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. демонструє тенденцію до зростання витратомісткості основної діяльності. Незважаючи на суттєве зростання чистого доходу у 2,3 рази, витрати на 1 грн доходу зросли з 1,27 грн у 2022 р. до 1,68 грн у 2024 р., що становить приріст на 0,41 грн або 32,28%. Це свідчить про те, що темпи зростання витрат випереджають темпи зростання обсягу доходів, що може негативно впливати на прибутковість компанії. Така ситуація вимагає уваги до оптимізації витратної частини, особливо в частині собівартості, яка зросла на 81,72% за аналізований період.

Обсяги реалізації готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.10.

Таблиця 3.10

**Обсяги реалізації готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент»
за 2022-2024 рр.**

№ з/п	Вид послуг	Обсяги реалізації, тис. грн			Частка у загальному обсязі, %		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
1	Послуги з проживання	53792	82971	127470	65,13	63,52	64,25
2	Послуги з харчування	10325	17464	27090	12,50	13,37	13,65
3	Оздоровчі послуги	4130	6529	9700	5,00	5,00	4,89
4	Конференц-сервіс	5775	9865	14185	7,00	7,56	7,15
5	Додаткові послуги	9582	12759	17008	11,60	9,76	8,57
	РАЗОМ	82604	130588	198453	100,00	100,00	100,00

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Аналіз обсягів реалізації готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. демонструє стійке зростання доходів за всіма видами готельних послуг. Загальний обсяг реалізації зріс з 82 604 тис. грн у 2022 р. до 198 453 тис. грн у 2024 р., що свідчить про активне розширення діяльності підприємства та зростання попиту на його послуги. Найбільше зростання відбулося саме у сфері основних готельних послуг, що забезпечило стабільну основу розвитку готелю.

Основну частку в структурі доходів щороку займають саме послуги з проживання, які традиційно є головним джерелом прибутку для готельного бізнесу. У 2022 р. на них припадало 65,13% від загального обсягу реалізації, у 2023 – 63,52%, а у 2024 – 64,25%. Незважаючи на незначні коливання частки, в абсолютному вираженні дохід від проживання зріс у 2,37 раза, що свідчить про успішне функціонування основної послуги підприємства.

Послуги з харчування займають другу за значущістю позицію, їхня частка поступово зростала: з 12,50% у 2022 р. до 13,65% у 2024 р., що вказує на розширення ресторанного сервісу, підвищення якості обслуговування гостей та

збільшення попиту на харчові послуги серед них. Така динаміка є позитивним сигналом щодо комплексного підходу до обслуговування.

Конференц-сервіс демонструє впевнене зростання як в абсолютних, так і у відносних показниках. За три роки обсяги реалізації конференц-послуг зросли з 5 775 тис. грн у 2022 р. до 14 185 тис. грн у 2024 р., а їх частка у загальному доході збільшилася з 7,00% до 7,15%., що свідчить про розвиток напрямку бізнес-туризму та ділових заходів у готелі. Підприємство інвестує у відповідну інфраструктуру та просування даного сегменту, що дозволяє залучати додаткову цільову аудиторію.

Оздоровчі послуги, навпаки, користуються меншим попитом. Хоча їхні обсяги зростають з 4 130 тис. грн у 2022 р. до 9 700 тис. грн у 2024 р., їх частка зменшилась з 5,00% до 4,89%, що свідчить про обмежений попит на оздоровчий сегмент або недостатній розвиток цього напрямку в порівнянні з іншими. Разом із тим, враховуючи тренд на здоровий спосіб життя, цей напрям має потенціал для подальшого розширення.

Додаткові послуги, до яких входить трансфер, прокат тощо, демонструють відносне зниження частки в загальному обсязі доходів – з 11,60% у 2022 р. до 8,57% у 2024 р., що свідчить як про перенаправлення уваги гостей на основні послуги, так і про недостатню маркетингову активність щодо цих послуг. У цілому, структура доходів свідчить про домінування основного виду діяльності – проживання, при цьому всі інші напрямки також мають позитивну динаміку зростання в абсолютних показниках.

Розподіл собівартості готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.11.

Таблиця 3.11

**Розподіл собівартості готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент»
за 2022-2024 рр.**

№ з/п	Вид послуг	Собівартість послуг, тис. грн		
		2022	2023	2024
1	Послуги з проживання	42263	51603	75732
2	Послуги з харчування	8109	10859	16097
3	Оздоровчі послуги	3244	4062	5766

4	Конференц-сервіс	4541	6140	8431
5	Додаткові послуги	6713	7568	11862
	РАЗОМ	64870	81232	117888

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Розподіл собівартості готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. свідчить про зростання витрат за всіма основними напрямками діяльності, що є наслідком розширення обсягів реалізації та впливу загального підвищення вартості ресурсів. Найбільшу частку традиційно займають витрати на послуги з проживання, які у 2024 р. перевищили 75 млн грн, що становить понад 64% загальної собівартості. Витрати на харчування та додаткові послуги також демонструють динамічне зростання, що свідчить про підвищення попиту на супутні сервіси та комплексність готельного обслуговування. Така структура витрат відображає стратегічний акцент підприємства на підвищенні якості основних і супутніх послуг.

Показники виробничої програми ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.11.

Таблиця 3.11

**Показники виробничої програми ТОВ «Гранд Менеджмент»
за 2022-2024 рр.**

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+/-	%
Кількість днів у періоді, днів	365	288	365	0	0,00
Одночасна місткість, місць	516	516	516	0	0,00
Максимальна пропускна здатність, номеро-ночей	94170	74208	94170	0	0,00
Кількість простоїв, номеро-ночей	18567	22262	28250	9683	52,15
Кількість оплачених номерів, шт.	42134	51946	65923	23789	56,46
Кількість гостей, осіб	33000	25973	84377	51377	у 1,5 р.
Коефіцієнт завантаження готелю, %	70,0	70,0	70,0	0	0,00

Джерело: розраховано автором на основі власних досліджень

Аналіз виробничої програми ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. свідчить про помітну активізацію діяльності підприємства. Протягом усіх трьох

років номерний фонд залишався сталим – 516 місць, що забезпечує стабільну пропускну здатність на рівні 94 170 номеро-ночей у повний рік.

Особливу увагу привертає динаміка кількості оплачених номерів, яка зросла з 42 134 у 2022 р. до 65 923 у 2024 р., що вказує на зростання попиту на готельні послуги, нові маркетингові заходи і покращення якості обслуговування. Водночас кількість простоїв також зросла – з 18 567 до 28 250 номеро-ночей, тобто на 52,15%, що свідчить про нерівномірне заповнення номерного фонду або про розширення терміну дії тарифів за рахунок сезонності.

Значним позитивом є зростання кількості гостей, яка збільшилася у 1,5 раза – з 33 000 осіб у 2022 р. до 84 377 осіб у 2024 р., що демонструє не лише розширення клієнтської бази, але й також зростання привабливості готелю на ринку. Варто зазначити, що при збереженні коефіцієнта завантаження на рівні 70% протягом усього періоду, обсяг реалізованих послуг значно збільшився, що свідчить про стабільну операційну ефективність готелю. Саме тому ТОВ «Гранд Менеджмент» демонструє позитивну динаміку розвитку виробничих показників, нарощує обсяги реалізації та залучає більшу кількість гостей, що в сукупності свідчить про високий потенціал подальшого зростання та стійкість на ринку готельних послуг.

Рентабельність готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.12.

Таблиця 3.12

**Рентабельність готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент»
за 2022-2024 рр.**

№ з/п	Вид послуг	Рентабельність, %			Відхилення +/-
		2022	2023	2024	
1	Послуги з проживання	27,3	60,8	68,2	40,9
2	Послуги з харчування	27,4	60,9	68,2	40,8
3	Оздоровчі послуги	27,3	60,7	68,3	41,0
4	Конференц-сервіс	27,2	60,7	68,2	41,0
5	Додаткові послуги	27,6	68,5	43,4	15,8

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Аналіз рентабельності готельних послуг ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022–2024 рр. показує суттєве зростання прибутковості за всіма напрямками діяльності, що свідчить про ефективну цінову політику та оптимізацію витрат. Найбільш динамічне зростання рентабельності спостерігається у послугах з проживання, харчування, оздоровлення та конференц-сервісі – у середньому на 40–41 п.п., що свідчить про досить стабільний попит і вдосконалення внутрішніх процесів. Незважаючи на зростання рентабельності додаткових послуг, темпи приросту тут є менш значними – лише на 15,8 п.п., що вказує на потребу в переосмисленні підходів до розвитку цієї категорії сервісів.

Збутова діяльність є ключовою складовою функціонування будь-якого підприємства, особливо у сфері готельного бізнесу, де важливо як сформувати якісну послугу, такій ефективно довести її до кінцевого споживача. Ефективність збуту безпосередньо впливає на обсяги реалізації, конкурентоспроможність та фінансові результати компанії. Для оцінки результативності збутової діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» важливо проаналізувати комплекс показників, що відображають витрати на збут, рівень доходу від реалізації, продуктивність працівників збутового підрозділу та фінансову доцільність витрат за даним напрямом.

Показники ефективності збутової діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 3.13.

Таблиця 3.13

**Показники ефективності збутової діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент»
за 2022-2024 рр.**

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+/-	%
Дохід від реалізації готельних послуг, тис. грн	82604	130588	198453	115489	у 2,3 р.
Собівартість реалізованих готельних послуг, тис. грн	64870	81232	117888	53018	81,72
Витрати на збут готельних послуг, тис. грн	13495	17344	24523	11028	81,71
Фонд оплати праці працівників відділу збуту, грн.	54702	64962	77034	22332	40,82

Чисельність працівників відділу збуту	3	3	3	0	0,00
Коефіцієнт покриття витрат на збут	6,12	7,53	8,09	1,97	х
Коефіцієнт окупності витрат на збут	5,12	6,53	7,09	0,97	х
Співвідношення витрат на збут і собівартості реалізованих послуг, %	20,80	21,36	20,81	0,01	х

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Аналіз ефективності збутової діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. свідчить про суттєве зростання основних показників. Так, дохід від реалізації готельних послуг за аналізований період зріс на 115489 тис. грн або у 2,3 раза, що вказує на позитивну динаміку збуту та зростання ринкової активності компанії. Водночас спостерігається пропорційне зростання витрат на збут – з 13495 тис. грн у 2022 р. до 24523 тис. грн у 2024 р., тобто на 81,71%, що свідчить про активізацію збутової діяльності.

Важливим індикатором ефективності є коефіцієнт покриття витрат на збут, який зріс з 6,12 у 2022 р. до 8,09 у 2024 р., що означає, що на кожную гривню, вкладену у збут, компанія отримувала все більший дохід, з метою підвищення результативності збутових заходів. Подібну тенденцію демонструє і коефіцієнт окупності витрат на збут – зростання з 5,12 до 7,09 підтверджує раціональність та економічну доцільність інвестицій у збутову інфраструктуру.

Співвідношення витрат на збут і собівартості реалізованих готельних послуг протягом періоду залишалося стабільним, з незначними коливаннями в межах 20,8-21,36%, що свідчить про збереження контрольованого рівня витрат відносно обсягу витрат на основну діяльність, що є ознакою ефективного управління витратною частиною збутової діяльності. В цілому ефективність збутової діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» у 2022-2024 рр. зросла, про що свідчить як приріст доходів, так і покращення показників результативності. Компанія демонструє раціональний підхід до управління збутом, що забезпечує стабільний розвиток та зміцнення конкурентних позицій на ринку.

Отже, комплексний аналіз здійснення туристичних операцій ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. демонструє стійку позитивну динаміку розвитку та ефективне управління окремими фінансовими та операційними

показниками. Підприємство суттєво наростило загальний обсяг доходів, майже подвоївши їх за два роки, що переважно зумовлено зростанням чистого доходу від реалізації готельних послуг та посиленням спеціалізації в основному виді діяльності. Водночас, хоча спостерігається загальне зростання витрат, це значною мірою пов'язано з розширенням масштабів діяльності та підвищенням собівартості реалізованих послуг. Позитивним моментом є зменшення частки фінансових витрат, що свідчить про покращення фінансової стійкості, та значне зростання витрат на збут, що вказує на активні маркетингові зусилля та розширення ринку. Незважаючи на деяке зростання витрат на 1 грн чистого доходу, що вимагає уваги до оптимізації собівартості, готель демонструє зростання рентабельності за всіма ключовими послугами, особливо у сегментах проживання, харчування та конференц-сервісу. Збільшення кількості оплачених номерів та зростання кількості гостей при стабільному коефіцієнті завантаження номерів підкреслює зростаючу привабливість готелю та операційну ефективність. Загалом, ТОВ «Гранд Менеджмент» демонструє високий потенціал подальшого зростання, зміцнення конкурентних позицій та здатність адаптуватися до ринкових умов.

Висновки до розділу 3

Оцінка основних показників діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. продемонструвала достатньо неоднозначні результати: з одного боку, спостерігається зростання операційної ефективності, виражене у збільшенні чистого доходу та валового прибутку, суттєвому скороченні чистого збитку, а також підвищенні продуктивності праці та фондоозброєності, що свідчить про успішну адаптацію підприємства до ринкових умов та ефективне управління основною діяльністю, включаючи оптимізацію обсягу витрат на собівартість та зростання рентабельності готельних послуг. З іншого боку, критично низькі показники ліквідності, від'ємний власний капітал та висока залежність від короткострокових зобов'язань вказують на глибоку фінансову

нестабільність. Хоча готель демонструє позитивні зрушення у діловій активності та здатності генерувати доходи відпоточної операційної діяльності, його фінансова стійкість залишається головною вразливістю, що вимагає негайних стратегічних заходів для реструктуризації боргу, залучення власного капіталу, зменшення кредитного навантаження для досягнення фінансової незалежності та стабільного прибутку.

Для ТОВ «Гранд Менеджмент» інформаційне та методичне забезпечення є основою ефективного економічного аналізу туристичних операцій. Системне використання аналітичних моделей дозволяє не лише оцінювати поточний стан справ у готельному бізнесі, виявляти ключові тенденції та проблемні зони, а й прогнозувати майбутні результати та порівнювати їх з цільовими показниками. Чітко структурований процес аналізу, що охоплює всі етапи від постановки цілей до розробки рекомендацій, у поєднанні з централізованою формою організації аналітичної роботи та широким спектром внутрішніх і зовнішніх інформаційних джерел, гарантує достовірність даних та обґрунтованість управлінських рішень. Такий комплексний підхід щодо ведення аналітичної роботи забезпечує ТОВ «Гранд Менеджмент» необхідними інструментами для вдосконалення своєї діяльності, оптимізації ресурсів та зміцнення конкурентних позицій на ринку туристичних послуг.

Комплексний аналіз здійснення туристичних операцій у ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. демонструє стійку позитивну динаміку розвитку та ефективне управління ключовими фінансовими й операційними показниками. Підприємство значно наростило загальний обсяг доходів, майже подвоївши їх за період, переважно за рахунок зростання чистого доходу від реалізації готельних послуг та посилення основного виду діяльності. Загальне зростання витрат значною мірою пов'язано з розширенням масштабів діяльності та підвищенням собівартості реалізованих послуг. Позитивним моментом є зменшення частки фінансових витрат, що свідчить про покращення фінансової стійкості, а також значне зростання витрат на збут, яке вказує на активні маркетингові зусилля та розширення ринку. Попри деяке зростання

витрат на 1 грн чистого доходу, що вимагає уваги щодо оптимізації собівартості, готель демонструє зростання рентабельності за ключовими послугами, особливо в сегментах проживання, харчування та конференц-сервісу. Збільшення кількості оплачених номерів та постійне зростання гостей при стабільному коефіцієнті завантаження номерного фонду підкреслює зростаючу привабливість готелю та операційну ефективність.

РОЗДІЛ 4

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗА ТЕМОЮ «ДІЯЛЬНІСТЬ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

4.1. Розробка методики проведення лекційних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку»

У контексті підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю D1 «Облік та оподаткування» особливого значення набуває формування у студентів розуміння ролі сталого розвитку в діяльності туристичних підприємств. Саме фахівці з обліку та оподаткування відіграють ключову роль у забезпеченні фінансової прозорості, ефективного ресурсного використання та дотримання податкових вимог, що відповідають всім принципам екологічної, соціальної та економічної стійкості. Тому розробка методики проведення лекційних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» є важливою складовою професійної підготовки, яка сприятиме процесу інтеграції концепцій сталого розвитку у практику обліково-аналітичної та податкової діяльності в туристичному бізнесі.

Пропонується проводити лекційні заняття з елементами інтерактиву. Такий тип лекції передбачає активну взаємодію зі студентами, включення до структури заняття запитань, обговорень, демонстрації реальних прикладів та стимулювання критичного мислення. Це дозволяє не лише подати теоретичний матеріал, а й зацікавити всіх студентів, активізувати їхню увагу та формувати практичні навички. Також можливе застосування проблемної лекції або лекції-презентації – формат визначається залежно від цілей заняття та підготовки аудиторії.

Лекція може проводитися в аудиторному, дистанційному або змішаному форматі залежно від навчального середовища закладу освіти та безпекової ситуації в країні. Для підвищення ефективності засвоєння матеріалу доцільно

використовувати різні мультимедійні засоби, зокрема презентації PowerPoint, відеофрагменти, діаграми та візуалізації. У разі наявності технічної можливості можна організувати короткі обговорення у мікрогрупах (2-4 студента) для того, щоб стимулювати командну роботу й обмін ідеями.

Крім того, доцільно застосовувати сучасні освітні платформи – Moodle, Google Classroom та ін. з метою оперативного зворотного зв'язку та перевірки розуміння матеріалу здобувачами освіти у форматі опитувань або міні-тестів. Це допоможе інтегрувати цифрові інструменти в навчальний процес і зробити заняття динамічнішим.

Етапи проведення лекційних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» наведено на рис. 4.1.

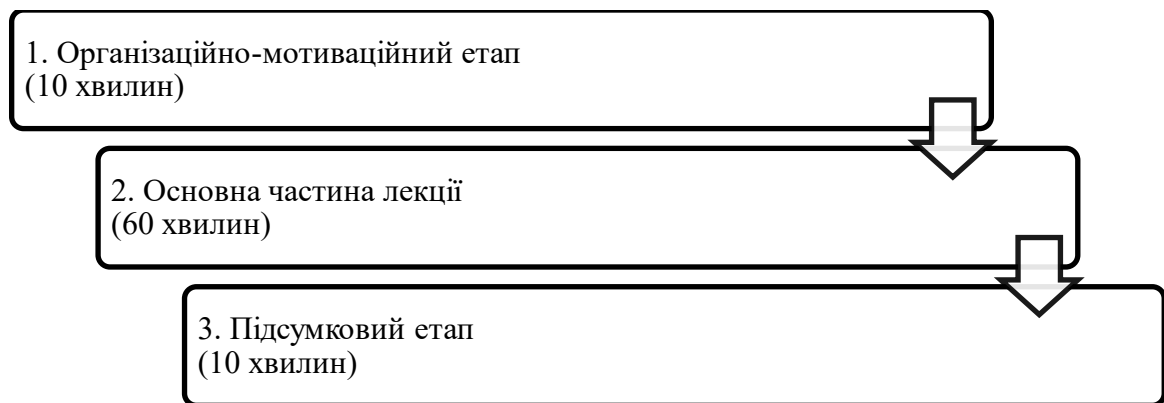

Рис. 4.1. Етапи проведення лекційних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку»

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

Організаційно-мотиваційний етап (тривалість – 10 хвилин): на початку заняття викладач вітається зі студентами, перевіряє присутність та оголошує тему лекції. Формулюється мета заняття й основні завдання, які мають бути досягнуті. Окрему увагу слід приділити мотивації: пояснюється, чому тема є актуальною для спеціальності «Облік та оподаткування», зокрема як принципи сталого розвитку застосовуються в практиці обліку, аналізу витрат, податкового планування та фінансової звітності туристичних підприємств.

Основна частина лекції (тривалість – 60 хвилин): основний виклад матеріалу здійснюється у логічній послідовності відповідно до плану лекції.

Теоретичні положення доцільно супроводжувати презентацією, схемами та таблицями, які ілюструють вплив сталого розвитку на бізнес-процеси в туризмі.

Під час викладу варто ставити уточнювальні запитання до студентів, наприклад: «Які витрати туристичного підприємства можна вважати такими, що відповідають принципам сталого розвитку?» Це сприяє формуванню критичного мислення й аналітичних навичок. Особливу увагу варто приділити практичним прикладам – кейсам туристичних компаній, які впровадили політики сталого розвитку та відображають це в обліковій і податковій документації.

Окремим блоком варто також розглянути нормативну базу, що регулює діяльність туристичних підприємств у контексті цілей сталого розвитку, як на національному (законодавство України), так і на міжнародному рівнях (ESG-стандарти, Глобальний договір ООН, SDGs). Рекомендується також показати студентам приклади звітності зі сталого розвитку або уривки з фінансових звітів, які здатні демонструвати інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських показників.

Як елемент інтерактиву провести коротке опитування або голосування за допомогою онлайн-сервісів, що дозволить миттєво перевірити рівень розуміння ключових питань і підвищити залучення студентів.

Підсумковий етап (тривалість – 10 хвилин): на завершення лекції викладач підбиває підсумки, акцентуючи увагу на основних поняттях та висновках. Доцільно сформулювати перелік практичних рекомендацій, які студенти можуть використати у подальшому навчанні чи професійній діяльності, наприклад: «На які показники слід звертати увагу при аналізі фінансової звітності туристичного підприємства з погляду сталості?»

Після цього ставляться кілька запитань студентам для самоперевірки або короткого обговорення. Наприкінці викладач озвучує для них домашнє завдання, наприклад, провести аналіз нефінансової звітності туристичного підприємства або підготувати коротке повідомлення про приклад реалізації сталих ініціатив у туризмі.

У процесі викладання доцільно поєднувати традиційний формат лекції з елементами бесіди, що дозволяє підтримувати зворотний зв'язок зі студентами. Саме проблемно-пошуковий метод сприяє формуванню у студентів навичок для самостійного мислення: студентам ставляться проблемні запитання, відповіді на які вони мають знайти під час заняття або вдома. Візуалізація матеріалу (таблиці, графіки, інфографіка) полегшує сприйняття складних понять, а аналіз кейсів дозволяє максимально наблизити теоретичний матеріал до практики. Евристична бесіда застосовується для розкриття складних питань через постановку наводних запитань викладачем.

Для проведення лекції використовуються комп'ютер, мультимедійний проектор та підготовлена презентація. Рекомендується заздалегідь підготувати роздаткові матеріали – таблиці, нормативні документи, уривки звітності. Також доцільно надати студентам посилання на онлайн-ресурси, де вони можуть знайти додаткову інформацію: сайт ДПС України, Міністерства економіки, міжнародні платформи сталого розвитку (UNWTO, OECD, GRI).

Після проходження лекційного заняття студенти повинні засвоїти базові поняття сталого розвитку та його значення для туристичних підприємств. Вони мають розуміти, як облікові та податкові інструменти можуть використовуватись для підтримки сталості, вміти аналізувати фінансову та нефінансову звітність з урахуванням ESG-факторів. Також очікується, що здобувачі освіти зможуть запропонувати власні шляхи для вдосконалення обліково-аналітичної системи підприємства з метою забезпечення її сталого розвитку.

У межах вивчення теми «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» для здобувачів спеціальності D1 «Облік і оподаткування», доцільно виокремити ключові змістові блоки, які розкривають основні напрями обліково-аналітичного, податкового та управлінського супроводу за напрямом сталого розвитку туристичних підприємств в Україні. Кожен блок лекційних занять має на меті сформувати цілісне уявлення про механізми впровадження

принципів сталого розвитку в туризмі та їх відображення в обліковій, звітній та податковій системах суб'єктів господарювання.

Блоки лекційного заняття за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» наведено в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Блоки лекційного заняття за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку»

№ з/п	Назва блоку	Опис
1	Сталий розвиток стратегічна концепція сучасного управління	Розкриття сутності сталого розвитку, принципи, глобальні ініціативи, (Цілі сталого розвитку ООН), взаємозв'язок із туристичною галуззю.
2	Специфіка діяльності туристичних підприємств в умовах сталості	Особливості структури туристичних підприємств, екологічні, соціальні та економічні виклики у сфері туризму, вплив сталого розвитку на бізнес-моделі.
3	Облікова політика туристичного підприємства з урахуванням принципів сталого розвитку	Визначення облікових аспектів у контексті політики сталості, облік витрат на екологічні заходи, соціальні програми, корпоративну соціальну відповідальність.
4	Фінансова звітність туристичних підприємств з урахуванням принципів сталого розвитку	Вимоги до прозорості звітності; інтегрована звітність, використання ESG-показників у практиці обліку.
5	Нефінансова звітність: структура, показники, приклади	Стандарти GRI, ESG, SDG, підготовка нефінансової звітності, аналіз прикладів з реальної практики туристичних компаній.
6	Податкове регулювання та стимули для сталих туристичних підприємств	Податкові пільги, які стимулюють сталу поведінку, облік екологічного податку, податку на прибуток у проектах сталого туризму.
7	Управлінський облік для сталого розвитку туристичного підприємства	Облік витрат на сталий розвиток, інструменти бюджетування, калькулювання й аналізу рентабельності з урахуванням принципів сталості.
8	Аналіз діяльності туристичного підприємства з позицій сталого розвитку	Методика оцінки ефективності сталих ініціатив, аналіз ризиків і можливостей, показники ефективності (KPI) у сфері сталого туризму.
9	Аудит і контролінг сталого розвитку в туризмі	Аудит сталості; внутрішній контроль, роль аудитора у верифікації нефінансової звітності туристичного підприємства.
10	Практика сталого розвитку в туризмі	Кейс-стаді з українських та міжнародних підприємств, розгляд найкращих практик, критичний аналіз стратегій та звітності.

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Тема сталого розвитку в туризмі тісно пов'язана з низкою інших дисциплін освітньої програми. Зокрема, вона інтегрується з такими

дисциплінами, як:

- «Фінансовий облік» – в частині ведення обліку операцій туристичних підприємств);
- «Оподаткування підприємств – аналіз податкових механізмів підтримки сталого бізнесу;
- «Економіка підприємств» – розгляд всіх існуючих економічних моделей сталого розвитку);
- «Управлінський облік» – з метою формування управлінської звітності, калькулювання витрат на екологічні та соціальні програми);
- «Бізнес-аналіз» – оцінка ефективності впровадження сталих ініціатив.

Ефективність всього навчального процесу значно підвищується за умови використання інтерактивних методів викладання. Серед них варто виокремити симуляції, які дозволяють здобувачам освіти моделювати сталу бізнес-стратегію туристичного підприємства. Рольові ігри, наприклад, у форматі «Ви – бухгалтер, який готує нефінансову звітність для компанії», сприяють зануренню в реальні професійні ситуації. Воркшопи на основі кейсів із сучасної практики (Booking, JoinUp) дозволяють критично оцінити підходи до реалізації принципів сталого розвитку в бізнесі.

Контроль засвоєння знань здійснюється через різні форми. Поточний контроль може охоплювати тести, онлайн-вікторини, короткі усні або письмові опитування. Для підсумкового контролю доцільно використовувати письмові аналітичні роботи, презентації кейсів, а також самостійно розроблені звіти з рекомендаціями щодо сталого розвитку підприємства.

Для об'єктивного оцінювання сформованості компетентностей доцільно використовувати матрицю відповідності, де кожній темі або блоку курсу відповідає набір фахових і загальних компетентностей. У матриці зазначається, які види діяльності (лекції, практичні завдання, тести, презентації) спрямовані на розвиток кожної компетентності та які критерії використовуються для її оцінювання, що дозволяє забезпечити прозорість і чіткість вимог до студентів.

З метою забезпечення доступу до актуальної та достовірної інформації

здобувачам освіти рекомендується використовувати різноманітні національні та міжнародні інформаційні платформи. Зокрема, доцільно залучити матеріали GRI (Global Reporting Initiative), UNWTO, OECD Tourism, а також ознайомитися із практиками сталих туристичних компаній – JoinUp, Booking.com Sustainability. Для розуміння здобувачами освіти правового поля обов'язковим є використання Податкового кодексу, нормативно-правових актів, що регулюють звітність та діяльність у сфері туризму, а також стандартів МСФЗ та НП(С)БО.

Навчання за темою сталого розвитку також сприяє розвитку soft skills, що є надзвичайно важливими для сучасних бухгалтерів-аналітиків. Серед них такі, як: екологічна етика, що формує відповідальне ставлення до ресурсів; командна робота, яка розвивається у процесі спільного аналізу кейсів або підготовки презентацій; уміння аргументовано захищати свою позицію, що тренується під час рольових ігор та публічних обговорень.

Курс створює основу для міждисциплінарних або дослідницько-проектних завдань. Студенти можуть розробити бізнес-модель туристичного підприємства, яка враховує принципи сталого розвитку, економічну ефективність та податкову оптимізацію. Іншим завданням є розробка ряду рекомендацій з удосконалення обліково-аналітичної системи підприємства, орієнтованої на підвищення його сталості. Такі проекти не лише інтегрують знання з кількох дисциплін, але й готують здобувачів вищої освіти до вирішення реальних управлінських проблем у професійному середовищі.

Отже, запропонована методика проведення лекційних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» для здобувачів освіти спеціальності «Облік та оподаткування» є комплексною та інноваційною, інтегруючи інтерактивні елементи, мультимедійні засоби та сучасні освітні платформи. Така методика формує не лише глибоке розуміння теоретичних аспектів сталого розвитку в туризмі, але й розвиває практичні навички бухгалтерського обліку, оподаткування, а також економічного аналізу з урахуванням екологічних, соціальних та управлінських факторів. Застосування

кейс-стаді, рольових ігор та проблемно-пошукового методу, а також акцент на міждисциплінарних зв'язках, дозволяє підготувати лише висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно застосовувати принципи сталого розвитку у своїй професійній діяльності та сприяти сталому розвитку туристичної галузі.

4.2. Розробка методики проведення практичних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку»

У контексті підготовки здобувачів освіти за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» важливим доповненням до теоретичного курсу є практичні заняття, що сприяють закріпленню знань і формуванню професійних навичок. Зокрема, під час опрацювання теми «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» практичні заняття дозволять студентам безпосередньо застосовувати методи обліку, оподаткування та фінансового аналізу до реальних або змодельованих ситуацій у сфері туризму. Розробка відповідної методики проведення таких занять забезпечує системність, прикладну спрямованість та міждисциплінарний підхід, що особливо актуально в умовах впровадження принципів сталого розвитку в господарську діяльність туристичних підприємств.

Метою проведення практичних занять з теми «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» є забезпечення глибокого засвоєння студентами теоретичних знань через їх застосування в умовах, наближених до реальної професійної діяльності. Практичні заняття спрямовані на розвиток здатності критично осмислювати облікову, податкову та звітну інформацію в контексті специфіки туристичної галузі, що орієнтується на принципи сталого розвитку.

Важливою метою є формування в майбутніх фахівців практичних навичок ведення бухгалтерського обліку екологічних та соціальних витрат, розрахунку податкових зобов'язань з урахуванням ряду «зелених» стимулів, а також аналізу фінансової й нефінансової звітності (у тому числі показників ESG). Заняття передбачають роботу з реальними кейсами у галузі, первинними

документами та відкритими джерелами інформації, що дозволяє студентам навчитися приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням екологічної, соціальної та економічної складової.

Практичні заняття з теми «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» мають на меті не лише закріпити теоретичні знання, а й сформувати професійні вміння та практичні компетентності, необхідні фахівцям з обліку й оподаткування в умовах трансформації економіки до принципів сталості. Через моделювання реальних ситуацій, аналіз первинних документів та розрахунки студенти вчаться приймати обґрунтовані рішення, що враховують економічну доцільність, екологічні обмеження та соціальну відповідальність бізнесу. Основні навчальні завдання практичних занять включають в себе такі, що наведено на рис. 4.2.

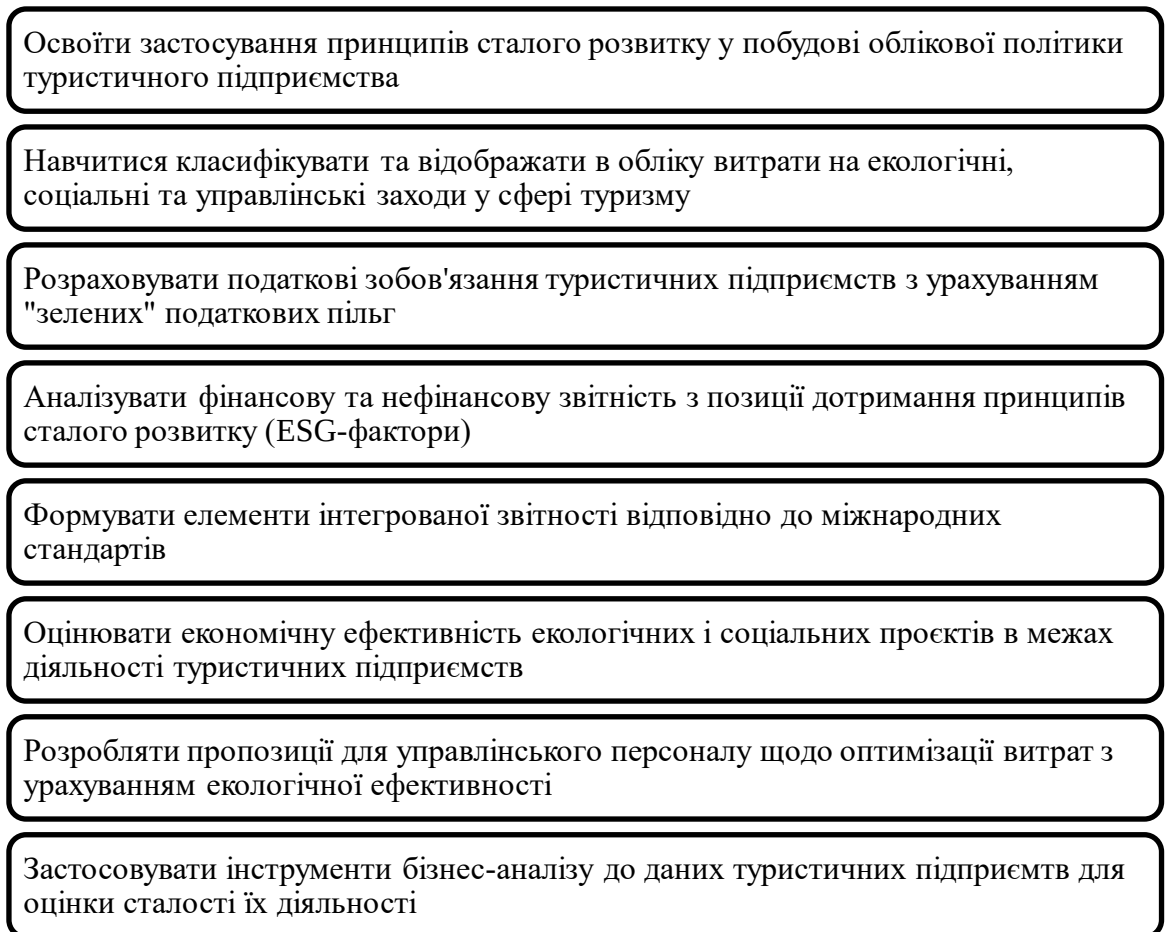

Рис. 4.2. Основні навчальні завдання практичних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку»

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

У результаті проходження практичних занять студенти спеціальності D1 «Облік і оподаткування» мають:

- удосконалити вміння застосовувати облікові та податкові знання у сфері сталого туризму;
- навчитися працювати з аналітичними та нефінансовими показниками сталості;
- опанувати базові навички складання простих форм інтегрованої або нефінансової звітності;
- розвинути аналітичне, системне та екологічно орієнтоване мислення в межах обраної професії.

Зміст практичних занять з теми «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Зміст практичних занять з теми «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку»

№ з/п	Назва блоку	Опис
1	Класифікація витрат туристичних підприємств з позиції сталого розвитку	Визначення витрат (екологічні, соціальні, економічні) та їх відображення в обліку
2	Облік екологічних витрат: приклади проведення	Розгляд прикладів бух. проведення щодо витрат на енергоефективність, переробку відходів тощо
3	Розрахунок податкового навантаження при реалізації сталих ініціатив	Вивчення «зелених» податкових пільг і їх впливу на податкову звітність
4	Аналіз інтегрованої або нефінансової звітності	Ознайомлення з реальними прикладами звітів GRI/ESG/CSR
5	Побудова обліково-аналітичної моделі сталого підприємства	Визначення ключових індикаторів, моделювання внутрішньої системи обліку для сталого бізнесу
6	Підготовка елементів нефінансової звітності	Практика заповнення звітів за шаблонами ESG або GRI
7	Кейс-аналіз: оцінка сталості діяльності туристичного підприємства	Аналіз умовного або реального кейсу підприємства з точки зору сталого розвитку
8	Інтеграція результатів: підсумковий практикум	Узагальнення знань, оцінка діяльності підприємства з облікової, податкової та сталої позиції

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

У рамках формування практичних компетентностей здобувачів вищої

освіти напрямом D1 «Облік і оподаткування», доцільно запропонувати низку завдань, що моделюють реальні ситуації зі сталого управління туристичними підприємствами. Такі завдання сприятимуть розвитку навичок бухгалтерського обліку екологічних і соціальних витрат, ведення аналізу нефінансової звітності, розрахунку податкових зобов'язань із урахуванням сталих стимулів, а також побудови інтегрованих звітних моделей. Практичні кейси поєднують аналітичну, облікову та презентаційну діяльність студентів, що дозволяє не лише закріпити теоретичні знання, але й розвивати критичне мислення, професійну етику та екологічну відповідальність.

Завдання 1. Аналіз впливу енергоефективних заходів на облікові показники підприємства

Умова: туристичне підприємство «Х-Тревел» впровадило власну програму енергоефективності, яка передбачає встановлення сонячних панелей, а також модернізацію освітлення. Загальні витрати на реалізацію ініціативи становили 280 000 грн. Очікувана економія електроенергії – 25% на рік.

Завдання для студентів:

- розрахуйте річну зміну собівартості послуг внаслідок енергозбереження;
- оцініть вплив цих витрат на суму податку на прибуток (з урахуванням можливих податкових пільг);
- визначте, які показники можуть бути включені до нефінансової звітності підприємства (зменшення викидів CO₂, економія ресурсів, соціальний ефект).

Форма виконання: розрахунки в Excel, пояснювальна записка у Word, короткі висновки.

Завдання 2. Облік екологічних витрат у системі податкового обліку

Умова: підприємство веде досить активну соціально-екологічну політику: проводить сортування відходів, закуповує лише екологічні матеріали, забезпечує екологічну освіту персоналу. Загальна сума витрат на ці заходи – 95 000 грн за півріччя.

Завдання для студентів:

- складіть таблицю екологічних витрат підприємства (класифікувати за

економічним змістом);

- визначте, які з витрат можуть бути враховані при розрахунку об'єкта оподаткування (з урахуванням норм Податкового кодексу України);

- обґрунтуйте позицію щодо можливості віднесення витрат до валових або адміністративних.

Форма виконання: таблиця у Word або Excel, посилання на норми ПКУ, коротке текстове пояснення.

Завдання 3. Аналіз нефінансової звітності міжнародної туристичної компанії

Умова: компанія Expedia публікує інтегровану (нефінансову) звітність відповідно до стандартів GRI та ESG. Вам необхідно адаптувати досвід до українських реалій.

Завдання для студентів:

- ознайомтесь з нефінансовим звітом компанії Expedia (англомовна або перекладена версія);

- визначте 3-5 основних показників, які можна використати у звітності українських туристичних підприємств;

- підготуйте презентацію з характеристикою кожного з визначених Вами показників: джерело його даних, вплив на діяльність, зв'язок із бухгалтерським обліком або оподаткуванням.

Форма виконання: презентація на 5–7 слайдів, використання інфографіки, оформлення згідно з вимогами академічної доброчесності.

Завдання 4. Побудова умовної моделі інтегрованої звітності туристичного підприємства

Умова: Туристичне агентство «Гармонія-Тур» впроваджує в свою роботу елементи сталого розвитку: співпрацює лише з екологічними готелями, скорочує друковані матеріали, проводить соціальні акції.

Завдання для студентів:

- створіть умовну структуру інтегрованої звітності (розділи, показники,

формат подання);

- визначте, які облікові дані можуть використовуватись для формування такої звітності;

- опишіть способи збору нефінансової інформації: анкетування, внутрішня аналітика, співпраця з партнерами.

Форма виконання: Документ у MS Word з інфографікою або схемами, додатково – Excel-файл з шаблоном ключових показників.

Завдання 5. Кейс-аналіз: сталий розвиток у бізнес-практиці

Умова: Компанія «GreenSky Travel» працює в умовах зростаючого запиту на сталий туризм. У Вас є фрагмент фінансової і нефінансової звітності компанії, включно з витратами на екологічні проєкти, витратами на навчання персоналу та оцінкою вуглецевого сліду.

Завдання для студентів:

- проаналізуйте надані дані та дайте оцінку ефективності сталих ініціатив;
- підготуйте короткий аналітичний звіт: як облікова інформація відображає вплив сталих заходів на діяльність компанії;
- розробіть пропозиції для вдосконалення обліку та звітності.

Форма виконання: аналітична записка, таблиця з розрахунками, усна презентація.

Організація практичних занять будується на засадах активного залучення студентів до навчального процесу, що дозволяє розвивати не лише фахові, а й комунікативні, аналітичні та етичні компетентності. Серед основних методів: робота в парах та групах, що сприяє навчанню через взаємодію; індивідуальні практикуми, які формують самостійність у прийнятті рішень; робота з кейсами та ситуаційними задачами, що моделюють окремі реальні умови функціонування сталого туристичного бізнесу. Презентація результатів групової роботи розвиває навички публічного виступу, а рефлексія після виконання завдань дозволяє студентам критично оцінити власну діяльність та зробити висновки. Ці методи є особливо ефективними для студентів облікових

та економічних спеціальностей, оскільки готують їх до реалій роботи у бізнес-середовищі, де важлива здатність швидко аналізувати обсяги інформації, працювати в команді та дотримуватись професійної етики.

У рамках практичних занять студенти мають залучатися до різноманітної діяльності, що максимально наближеною до реальної професійної практики. Вони працюватимуть із первинними документами, здійснюватимуть облікові записи в бухгалтерському обліку, розраховуватимуть податкові зобов'язання з урахуванням податкового законодавства та наявних сталих преференцій. Значну увагу передбачатиметься приділити заповненню таблиць і шаблонів звітів (у форматах Excel або Google Sheets), що дозволить структурувати фінансову й нефінансову інформацію. Крім того, студенти презентуватимуть результати аналітичної роботи, демонструючи власний рівень сформованості відповідних компетентностей, та вестимуть портфоліо, що сприятиме розвитку самооцінки й усвідомленого ставлення до навчального процесу.

Практичні заняття базуватимуться на використанні комплексу сучасних методів навчання, що забезпечать не лише засвоєння теоретичного матеріалу, а й формування стійких практичних навичок, необхідних для фахівця з обліку та оподаткування у сфері сталого туризму. Одним із ключових методів буде виконання практичних завдань – як стандартних, так і тих, що вимагатимуть поглибленого аналітичного підходу та опрацювання реальних кейсів. Завдання дозволять здобувачам освіти опрацьовувати облікову інформацію, тренувати розрахунки, складати документи та аналізувати фінансові показники.

Доцільно використовувати метод кейсів, який забезпечить перенесення теоретичних знань у практичну площину через вивчення конкретних прикладів діяльності туристичних підприємств. Саме аналіз кейсів сприятиме здатності до прийняття зважених рішень в умовах невизначеності, що є особливо актуальним в контексті інтеграції наявних принципів сталого розвитку у фінансово-облікову діяльність. Ситуаційний аналіз як метод дозволить студентам занурюватися у динамічні проблемні ситуації, моделювати можливі

сценарії дій підприємства, прогнозувати наслідки управлінських рішень і зважувати різні альтернативи, що сприятиме розвитку критичного мислення, гнучкості та адаптивності.

З метою моделювання реальних умов професійної діяльності будуть використовуватися ділові ігри та симуляції, які відтворюватимуть роботу бухгалтера, аудитора або податкового консультанта. Студенти матимуть змогу «виконувати» роль відповідального за складання звітності туристичної компанії, що прагне відповідати принципам ESG, або проводити аудиторську перевірку витрат на екологічні заходи. Особливу роль у процесі відіграватиме проблемно-пошуковий метод, який мотивуватиме здобувачів освіти до самостійного аналізу нестандартних ситуацій, пошуку рішень, аргументації власної позиції, а також розвитку ініціативності й дослідницького інтересу.

Поєднання всіх цих методів дозволить створити навчальне середовище з високою залученістю, у якому студенти навчатимуться приймати відповідальні, обґрунтовані рішення для своєї майбутньої професії. Крім того, така методика сприятиме формуванню гнучкого мислення, професійної адаптивності, навичок аналітичної інтерпретації даних – рис, які є критично важливими для обліковця в умовах сталого розвитку економіки та змін регуляторного середовища.

Для ефективного проведення практичних занять варто використовувати як традиційні, так і цифрові засоби. Серед них – збірники задач з тематики сталого розвитку, зразки фінансової та нефінансової звітності у форматах MS Word, Excel, PDF. Важливим компонентом є онлайн-платформи, такі як Moodle, Google Classroom, які дозволяють швидко перевіряти знання та виводити результати. Студентам також надаються відеоінструкції, демонстраційні шаблони звітності та презентаційні матеріали, а також доступ до нормативно-правової бази України (законів, стандартів обліку, податкових кодексів тощо), що забезпечує високу якість і актуальність навчального контенту.

Для моніторингу засвоєння навчального матеріалу використовуються різні форми поточного контролю. Основним видом є перевірка виконання практичних завдань, як індивідуально, так і в невеликих групах. Після кожного

заняття може проводитись міні-тестування (в Moodle або Google Classroom), усне опитування на розуміння термінології, концепцій і прикладних рішень. Ефективною формою також є самооцінювання та взаємооцінювання, особливо в командній роботі, що розвиває критичне мислення і здатність до конструктивного зворотного зв'язку.

Після проходження практичних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» здобувачі освіти за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» повинні:

- вміти застосовувати принципи сталого розвитку до побудови облікової та податкової політики туристичного підприємства;
- працювати з нефінансовою звітністю, уміти її складати та аналізувати на основі стандартів GRI, ESG, CSRD;
- використовувати аналітичні методи (індексні, порівняльні, факторні) для оцінки ефективності екологічних і соціальних заходів;
- приймати етичні та економічно обґрунтовані рішення при моделюванні діяльності підприємств;
- вміти представляти результати роботи в усній, письмовій та графічній формах (зокрема через візуалізацію у презентаціях, звітах, інфографіках).

Отже, запропонована методика проведення практичних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» для здобувачів вищої освіти спеціальності D1 «Облік і оподаткування» є всебічним підходом, що не лише закріплює теоретичні знання, а й формує ключові практичні компетентності. Вона інтегрує облікові, податкові та фінансово-аналітичні аспекти з принципами сталого розвитку, використовуючи прикладні завдання, кейс-аналізи та моделювання реальних бізнес-ситуацій. Все це дасть змогу майбутнім фахівцям набути навичок роботи з нефінансовою звітністю, ефективно оцінювати вплив сталих ініціатив та приймати обґрунтовані рішення, враховуючи екологічні, соціальні та економічні виміри.

Висновки до розділу 4

Розроблена методика проведення лекційних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» є важливим кроком до інтеграції концепції сталого розвитку в систему фахової підготовки здобувачів спеціальності «Облік та оподаткування». Вона поєднує сучасні підходи до викладання, сприяє формуванню ключових професійних та міждисциплінарних компетентностей, активізує критичне мислення, навички аналізу та прийняття управлінських рішень у сфері обліково-аналітичної та податкової діяльності. Завдяки використанню інтерактивних методів, практичних кейсів, цифрових платформ і мультимедійних ресурсів студенти не лише засвоюють теоретичні основи, але й також вчаться застосовувати їх у реальних умовах функціонування туристичних підприємств, орієнтованих на сталий розвиток.

Розроблена методика проведення практичних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» у межах спеціальності D1 «Облік і оподаткування» орієнтована на формування прикладних умінь здобувачів освіти щодо відображення екологічних та соціальних аспектів у бухгалтерському й податковому обліку. Виконання практичних завдань, аналіз кейсів, робота з первинними документами, складання умовної нефінансової звітності та моделювання обліково-аналітичних ситуацій дозволяє студентам засвоїти сучасні підходи до ведення обліку в умовах сталого розвитку. Такий формат занять сприяє розвитку низки фахових компетентностей, екологічної відповідальності, а також здатності приймати обґрунтовані рішення в реальних професійних умовах.

ВИСНОВКИ

1. Управління туристичним підприємством на засадах сталого розвитку є ключовим фактором для забезпечення стабільності, конкурентоспроможності та відновлення галузі в сучасних умовах. Воно передбачає інтеграцію економічних, екологічних і соціальних аспектів у бізнес-процеси, що сприяє не лише підвищенню ефективності діяльності суб'єктів господарювання, а й збереженню природних ресурсів, підтримці громад у місцях присутності і забезпеченню соціально-етичної відповідальності. У контексті сучасних викликів, включно з війною, туристичний сектор повинен орієнтуватися на інновації, інклюзивність і стратегічне партнерство, що дасть можливість створювати додану цінність для суспільства, адаптуватися до змін і зміцнювати свої позиції на глобальному ринку.

2. Нормативно-правове регулювання обліково-аналітичного забезпечення управління туристичними підприємствами в Україні є багаторівневим і включає національні закони, міжнародні стандарти та галузеві вимоги, що спрямовані на забезпечення прозорості, ефективності та законності діяльності в цій сфері. Національні закони, такі як Податковий кодекс, а також Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та ін. встановлюють основи для ведення бухгалтерського обліку, фінансової звітності, системи оподаткування та організації надання туристичних послуг. Міжнародні стандарти, зокрема МСБО, забезпечують гармонізацію облікових практик і підвищують якість звітності через детальне розкриття інформації, зокрема щодо активів, доходів і витрат. У свою чергу, різні екологічні та соціальні стандарти сприяють впровадженню принципів сталого розвитку та відповідального туризму.

3. В умовах воєнного стану туристична галузь України зазнала значних втрат через руйнування інфраструктури, знищення природних та культурних об'єктів, а також зменшення міжнародних туристичних потоків. Найбільше постраждали саме прикордонні та прифронтові українські регіони, де

туристична інфраструктура була частково або повністю зруйнована. Водночас, внутрішній туризм демонструє стабільність та навіть позитивну динаміку, особливо в західних областях країни. Попри важкі умови, зусилля держави та громадських організацій сприяють збереженню та популяризації туристичного потенціалу України, що допомагає підтримувати економіку та культурну спадщину в період кризи.

4. «Fairmont Grand Hotel Kyiv» є одним із провідних готелів преміум-класу в Україні, що пропонує високий рівень обслуговування, розкішні умови для відпочинку та ведення бізнесу, а також активно впроваджує сучасні соціальні та екологічні практики. Завдяки вигідному розташуванню, різноманіттю послуг і великої кількості програм лояльності, готель не тільки задовольняє потреби іноземних й внутрішніх туристів, але й сприяє всебічному розвитку туристичної галузі України та місцевої економіки в м. Київ. Його інфраструктура, соціальні й екологічні ініціативи допомагають зміцнити позитивний імідж України на міжнародній арені навіть в умовах складної політичної ситуації.

5. ТОВ «Гранд Менеджмент» успішно впровадило комплексну та адаптовану до специфіки готельного бізнесу систему бухгалтерського обліку. Завдяки чіткій обліковій політиці, що відповідає МСФЗ, підприємство забезпечує прозорість фінансових операцій, включаючи облік доходів, витрат, матеріально-технічного забезпечення, а також основних засобів. Організаційна структура бухгалтерської служби з функціональним розподілом обов'язків, а також активне використання сучасного програмного забезпечення, такого як М.Е.Дос та BAS, дозволяють автоматизувати більшість процесів, мінімізувати помилки, підвищити швидкість обробки бухгалтерських даних та якість формування звітності, що забезпечує надійну інформаційну базу для обґрунтованих управлінських рішень, сприяючи стабільному розвитку та підвищенню рентабельності готелю.

6. ТОВ «Гранд Менеджмент» успішно запровадило методичне забезпечення бухгалтерського обліку, яке повністю враховує специфіку

готельного бізнесу та відповідає міжнародним стандартам. Цей підхід охоплює все: від ретельного документального оформлення розрахунків з гостями та визнання доходів за принципом нарахування із застосуванням гнучкої системи субрахунків для детальної аналітики, до точного калькулювання собівартості готельних послуг на основі НП(С)БО 16 «Витрати» та галузевих рекомендацій. Така система дозволяє не лише ефективно контролювати витрати за категоріями номерного фонду та різними послугами, а й формувати обґрунтовану цінову політику, що адаптується до ринкових умов та сезонності попиту на послуги.

7. ТОВ «Гранд Менеджмент», будучи платником податків на загальній системі оподаткування, сумлінно виконує всі свої зобов'язання перед бюджетом України, що включає в себе сплату податку на прибуток (залежно від фінансових результатів), ПДВ за зниженою ставкою 7% для готельних послуг, єдиного соціального внеску та військового збору за своїх працівників, а також податку на землю та туристичного збору. Підприємство активно використовує податкове планування для оптимізації податкового навантаження, ретельно враховуючи доходи та витрати, застосовуючи податковий кредит з ПДВ та коригування на податкові різниці. Особлива увага в готелі приділяється правильному обліку та оподаткуванню «чайових», що дозволяє уникнути ризиків та забезпечити повну відповідність чинному податковому законодавству, підкреслюючи прозорість та відповідальність у веденні бізнесу.

8. ТОВ «Гранд Менеджмент», як суб'єкт готельного бізнесу на загальній системі оподаткування, ставить перед собою пріоритет щодо точного, а також узгодженого відображення всіх операцій у фінансовій і податковій звітності, що охоплює коректний облік доходів (від проживання, харчування, супутніх послуг, включаючи «чайові») та витрат (собівартість, адміністративні, збутові) згідно з МСФЗ. У частині податкової звітності критично важливим для даного готелю є своєчасне та правильне подання декларацій з ПДВ, податку на прибуток, ЄСВ, ПДФО, військового збору, податку на землю та туристичного

збору. Дотримання облікової політики, виключно належне документальне підтвердження операцій та постійний внутрішній контроль за узгодженістю даних між різними видами звітів є фундаментальними для мінімізації податкових ризиків, забезпечення прозорості та стабільності функціонування підприємства.

9. Оцінка основних показників діяльності ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. продемонструвала неоднозначні результати: з одного боку, спостерігається зростання операційної ефективності, виражене у збільшенні чистого доходу та валового прибутку, суттєвому скороченні чистого збитку, а також підвищенні продуктивності праці та фондоозброєності, що свідчить про успішну адаптацію підприємства до ринкових умов та ефективне управління основною діяльністю, включаючи оптимізацію обсягу витрат на собівартість та зростання рентабельності готельних послуг. З іншого боку, критично низькі показники ліквідності, від'ємний власний капітал та висока залежність від короткострокових зобов'язань вказують на глибоку фінансову нестабільність. Хоча готель демонструє позитивні зрушення у діловій активності та здатності генерувати доходи від поточної операційної діяльності, його фінансова стійкість залишається головною вразливістю, що вимагає негайних стратегічних заходів для реструктуризації боргу, залучення власного капіталу, зменшення кредитного навантаження для досягнення фінансової незалежності та стабільного прибутку.

10. У ТОВ «Гранд Менеджмент» інформаційне та методичне забезпечення є основою ефективного економічного аналізу туристичних операцій. Системне використання аналітичних моделей дозволяє не лише оцінювати поточний стан справ у готельному бізнесі, виявляти ключові тенденції та проблемні зони, а й прогнозувати майбутні результати та порівнювати їх з цільовими показниками. Чітко структурований процес аналізу, що охоплює всі етапи від постановки цілей до розробки рекомендацій, у поєднанні з централізованою формою організації аналітичної роботи та широким спектром внутрішніх і зовнішніх інформаційних джерел, гарантує

достовірність даних та обґрунтованість управлінських рішень. Такий комплексний підхід щодо ведення аналітичної роботи забезпечує ТОВ «Гранд Менеджмент» необхідними інструментами для вдосконалення своєї діяльності, оптимізації ресурсів та зміцнення конкурентних позицій на ринку.

11. Комплексний аналіз здійснення туристичних операцій у ТОВ «Гранд Менеджмент» за 2022-2024 рр. демонструє стійку позитивну динаміку розвитку та ефективне управління ключовими фінансовими й операційними показниками. Підприємство значно наростило загальний обсяг доходів, майже подвоївши їх за період, переважно за рахунок зростання чистого доходу від реалізації готельних послуг та посилення основного виду діяльності. Загальне зростання витрат значною мірою пов'язано з розширенням масштабів діяльності та підвищенням собівартості реалізованих послуг. Позитивним моментом є зменшення частки фінансових витрат, що свідчить про покращення фінансової стійкості, а також значне зростання витрат на збут, яке вказує на активні маркетингові зусилля та розширення ринку. Попри деяке зростання витрат на 1 грн чистого доходу, що вимагає уваги щодо оптимізації собівартості, готель демонструє зростання рентабельності за ключовими послугами, особливо в сегментах проживання, харчування та конференц-сервісу. Збільшення кількості оплачених номерів та постійне зростання гостей при стабільному коефіцієнті завантаження номерного фонду підкреслює зростаючу привабливість готелю та операційну ефективність.

12. Розроблена методика проведення лекційних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» є важливим кроком до інтеграції концепції сталого розвитку в систему фахової підготовки здобувачів спеціальності «Облік та оподаткування». Вона поєднує сучасні підходи до викладання, сприяє формуванню у студентів ключових професійних та міждисциплінарних компетентностей, активізує критичне мислення, навички аналізу та прийняття управлінських рішень у сфері обліково-аналітичної та податкової діяльності.

13. Розроблена методика проведення практичних занять за темою «Діяльність туристичних підприємств на засадах сталого розвитку» у межах всього навчання за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» орієнтована на формування прикладних умінь здобувачів вищої освіти щодо відображення екологічних та соціальних аспектів у бухгалтерському й податковому обліку. Виконання практичних завдань, аналіз реальних кейсів, робота з первинними документами, складання умовної нефінансової звітності, моделювання обліково-аналітичних ситуацій дозволяє студентам засвоїти сучасні підходи до ведення обліку в умовах сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байда Б.Ф. Туристичний бізнес та соціальна відповідальність. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2019. Т. 6. №1. С. 33-37.
2. Балабаниць А.В. Екологічна відповідальність як імператив сталого розвитку туристичних підприємств. *Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом: Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених* 26 вересня 2024 р. Київ: МДУ. 2024. С. 14-17.
3. Безгулий В.В., Грушка В.В., Суматохіна І.М. Специфіка функціонування туристичної галузі в Україні в умовах воєнного стану. *Економіка і суспільство*. №63. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-5>
4. Бессонова А.В., Белобородова М.В., Захарова С.Г. Сучасні тенденції розвитку туристичних підприємств у сфері соціально-етичної відповідальності. *Scientific journal «Development Service Industry Management»*. №4. 2024. С. 19-26.
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (втрата чинності від 28.08.2025)
6. Григор'єва Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення організації туристичної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 5. С. 133-136.
7. Державний класифікатор України «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010»: Наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
8. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. К.: Центр учбової літератури, 2007. 224 с.
9. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>

10. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. №389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

11. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. №324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text>

12. Заря І., Дудич Г. Концептуальні підходи до управління туристичним підприємством у сучасних умовах. *Часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 4: Географія і сучасність*. 2015. №33. С.203-209.

13. Іванунік В.О. Туристичний менеджмент : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 240 с.

14. Інформаційний лист Державної фіскальної служби України «Про особливості встановлення місцевих податків і зборів» від 16.01.2015 р. №722/5/99-99-19-01-01-16. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v722_872-15

15. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

16. Куцик П., Бачинський В. Сучасні підходи до організації управлінського обліку в компанії. *Праці наукового товариства ім. Шевченка. Том LXIII. Економічний збірник. Том 3. Львів: НТШ; оригінал-макет видавництва ЛТГУ*. 2020. С. 205-221.

17. Куцик П., Медвідь Л., Герасименко Т. Організація управлінського обліку в туроператорів. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2021. №3-4. С. 13-21.

18. Лешко Х., Холявка В. Інноваційні складові корпоративної соціальної відповідальності туристичних підприємств у сучасних реаліях. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-7>

19. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг : Геопросторові аспекти : монографія. К.: Альтерпрес. 2017. 320 с

20. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика: підручник. К.: ЦУЛ, 2012. 368 с.

21. Мальська М.П., Рутинський М.Й., Білоус С.В., Мандюк Н.Л. Економіка туризму: теорія та практика: Підручник. К.: «Центр учбової літератури». 2014. 544 с.
22. Миськів Г.В. Сталий розвиток і соціальна відповідальність в умовах війни. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2023. Вип. 7. №1. С. 21-36.
23. Наказ Державної туристичної адміністрації України від 16 березня 2004 року №19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0413-04>
24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ МФУ від 07.02.2013 р. №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ МФУ від 27.04.1999 р. №92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ МФУ від 18.10.1999 р. №242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ МФУ від 29.11.1999 р. №290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ МФУ від 31.12.1999 р. №318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
29. Особливості організації та оподаткування готельного бізнесу. URL: <https://news.dtki.ua/taxation/common/18905>
30. Офіційний сайт Державного агентства з розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>
31. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

32. Природно-заповідний фонд України. URL: <https://wownature.in.ua>
33. Публічний звіт Голови Державного агентства розвитку туризму України Мар'яни Олесків за 2023 рік. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2023/zvit_DART_2023.pdf
34. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристичнопідприємництва. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2007. 344 с.
35. Пчелинська Г.В., Кирилова М.В. Сучасна проблематика обліку фінансових результатів за видами діяльності. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2020. № 6 (262). С. 97-102.
36. Рзаєва Т.Г., Сереветник О.В. Фінансові результати та напрямки їх аналізу за показниками фінансової звітності. *Вісник ХНУ*. 2020. № 3. С. 121-124
37. Світлична В.Ю., Александрова С.А. Економіка туризму : підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 2022. 167 с.
38. Смирнов І.Г., Любіцева О.О. Міжнародний туристичний бізнес і логістика в туризмі: навч. посіб. У 2-х книгах. Кн. 1. Міжнародний туристичний бізнес. Київ: Видавництво Ліра-К, 2022. 288 с.
39. Соляр В.В. Методологія управлінського обліку в екологічному туризмі. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. №18. 2018. С. 113-124.
40. Стаття «Цілі сталого розвитку та Україна»: офіційний сайт Кабінету Міністрів України». URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>
41. У 2022 році сума туристичного збору в Україні скоротилася на 24%: Офіційний сайт ДАРТ. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2022-roci-suma-turistichnogo-zboru-v-ukrayini-skorotilasya-na-24>
42. Фесенко В.В., Воронцова Л.А. Аналіз фінансових результатів підприємств України. *Ефективна економіка*. 2020. №1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7563>

43. Хорунжак Н.М. Проблеми й перспективи розвитку системи обліку суб'єктів туристичної діяльності. *Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка»*. № 5-6 (63). 2016. С. 199-205.

44. Цвілий С.М., Кукліна Т.С., Жилко О.В. Організаційні компоненти в управлінні бізнесом вітчизняного туристичного підприємства. *Економіка та суспільство*. №36. 2022. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-43>

45. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

46. Чайові мають бути оподатковані, а також задекларовані. URL: <https://7eminar.ua/news/1059-caiovi-mayut-buti-opodatkovani-ta-zadeklarovani>

47. Чорненька Н. В. Організація туристичної індустрії: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2006. 264 с.

48. Шудла Р.С., Попик М.М., Габчак НФ. Сучасні підходи до планування витрат та прибутку на підприємствах сфери туropolерейтингу. *Вісник ЧНУ ім. Б. Хмельницького. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 2. С. 117-135.

49. Явкін В.Г., Руденко В.П., Король О.Д. Проблеми географії та менеджменту туризму. Чернівці: Рута. 2006. 260с.

50. Які заповідники може втратити Україна через війну: збитки, загрози і наслідки. URL: <https://www.rfi.fr/uk>

51. Як оподатковуються ПДВ готельні послуги з 2023 року? URL: <https://news.dtki.ua/taxation/pdv/80885-iaak-opodatkovuiutsia-pdv-gotelni-poslugi-z-2023-roku>

52. Evaldas Stepanavičius, Regina Andriukaitiene. Trends in the implementation of corporate social responsibility in the tourism sector. *Humanities Studies*. 2022. Vol. 10 (87). Pp. 122-127.

53. Fairmont Grand Hotel Kyiv: Official Web-site. URL: <https://www.fairmont.com/>

54. Opendatabot – сервіс моніторингу реєстраційних даних українських компаній. ТОВ «Гранд Менеджмент». URL: <https://opendatabot.ua/c/37200675>